INGMAR BERGMAN

Copil de duminică

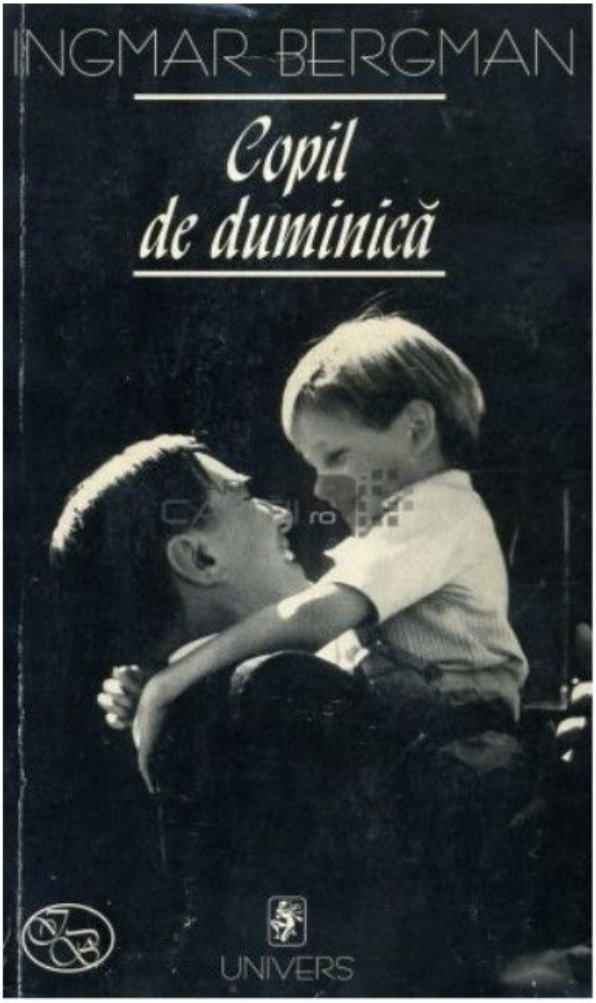

UNIVERS

INGMAR BERGMAN

Copil de duminică

Mi-amintesc că bunica şi unchiul Carl erau extrem de critici faţă de casa noastră de vacanţă, deşi din motive diferite. Unchiul Carl, care era socotit un pic ţicnit, dar care ştia tot ce se poate şti despre cele mai diferite lucruri, zicea că nici măcar nu e o casă, în niciun caz o vilă, ca să nu mai vorbim despre o locuinţă. Fenomenul ar fi putut fi descris ca un număr de lăzi de lemn de toate mărimile, vopsite în roşu şi puse una lângă alta sau una peste alta. Cam ca Opera din Stockholm, afirma unchiul Carl.

Aşadar: câteva lăzi vopsite în roşu, cu mar-gini albe şi câteva brâie tot albe, puse la întâmplare. Ferestrele de la catul de jos erau înalte şi lăsau să intre curentul, iar cele de la catul de sus semănau cu geamurile pătrate de tren – ele nu lăsau curentul să treacă, dar nu puteau fi deschise. Acoperişul era din carton gudronat peticit. Când ploua tare, apa se scurgea pe pereţi, pe terasa de sus şi în camera mamei. Aici se desprinsese tapetul înflorat şi se zbârcise tot. Toată grămada de lăzi odihnea pe douăsprezece pietroaie mari. Între marginea de jos şi pământul plin de gropi se afla, prin urmare, un spaţiu cam de şaptezeci de centimetri. Aici găseai scânduri înnegrite de timp, scaune de paie desfundate, trei tigăi ruginite de o formă neobişnuită, câţiva

saci cu ciment, cauciucuri uzate, o găleată de fier cu obiecte de menaj stricate, mai multe grămezi de ziare legate cu sârmă. Puteai oricând descoperi ceva folositor. De bună seamă, era interzis să te bagi sub casă, mama credea că ne-am putea răni în cuie ruginite sau că şandramaua s-ar putea prăbuşi peste noi.

Un pastor penticostal din Borlänge construise această locuință, sau cum vreți să-i spuneți. El se numea Frithiof Dahiberg şi voia probabil să locuiască cât mai aproape de Domnul Dumnezeul lui. De aceea, căutase un loc înalt, deasupra satului Dufnäs.

Cumpărase o terasă sub pintenul muntelui şi desțelenise locul. După toate probabilitățile, pastorul Dahiberg crezuse că Domnul va aprecia acțiunea lui şi că îi va da lui şi fiilor lui acele cunoştințe în arta construcției care le lipseau cu desăvârşire. În aşteptarea unor inspirații oportune, se puseseră pe treabă. După cinci ani de adversități, creația pastorului fu gata în iunie 1902. Membrii parohiei admirară lucrarea şi găsiră unele asemănări între clădirea pastorului Dahiberg şi arca lui Noe. Pentru că nici Noe nu fusese constructor de meserie, ci mai exact un şlepar blând, uşor alcoolizat de pe Eufrat. Dar Domnul îi dăduse indicații şi el construise o corabie încăpătoare, care avea să suporte încercări cu mult mai grele decât locuința modestă a pastorului Dahiberg.

Unii dintre evlavioşi erau de părere că veranda de sus, care era plasată spre sud şi avea vedere peste vale, peste râu şi peste câmpuri, era un loc potrivit pentru a aştepta Judecata de Apoi, atunci când îngerii Apocalipsului vor veni peste culmile de la Gangbro şi Basna.

Aproape de clădirea principală, neobositul pastor înălțase un şir de construcții cu o înfățişare neobişnuită. De fapt, era vorba de şapte cămăruțe ce fuseseră adunate sub acelaşi acoperiş. Spre fiecare cămăruță dădea o uşă verde prin care

intra apa. Probabil că aceste locuințe urmau să fie folosite de oaspeții ce ar fi dorit să petreacă câteva zile ori poate săptămâni, pentru ca prin slujbe şi cântări comune să se întărească în credința lor, deja neclintită. Ideea fusese abandonată din lipsă de fonduri pentru întreținere şi acum încăperile erau refugiu pentru floră şi faună. Iarba crescuse pe duşumele şi un mesteacăn se vârâse pe fereastră. Bursucul Einar, care adoptase familia, se instalase în încăperea din stânga, în celelalte domneau şoareci de pădure. O bufniță ocupase pentru o vreme camera cu mesteacănul, dar din păcate se mutase. O pisică galbenă, sălbăticită, cu expresie răutăcioasă şi cu şase pui, locuia în cea mai încăpătoare dintre odăi. Mama era singura care îndrăznea să se apropie de făptura plină de răutate. Ea avea un dar special pentru flori şi animale şi apăra menajeria noastră contra oricăror comploturi urzite de Maj şi Lalla, care locuiau în cele două cămăruțe de la mijloc. Lalla era şef bucătar, şi Maj femeie la toate. Vom mai vorbi despre ele.

Complexul era completat de o privată supradimensionată, gata să se prăbuşească, ce-şi înălța pereții nevopsiți la marginea pădurii. Privata avea patru locuri; prin fereastra fără geam din uşă aveai o perspectivă fastuoasă peste Dufnăs, o bucată din râul care cotea şi peste podul de cale ferată. Găurile privatei erau de mărimi diferite... tripp, trapp, trull şi micuța tussilull[1]. În peretele din spate exista un oblon care se stricase şi nu se mai putea închide. Când Maj şi Linnea vizitau stabilimentul pentru puțină conversație şi un pipi mic, eu şi fratele meu efectuam primele noastre studii de anatomie feminină. Priveam şi ne umpleam de uimire. Nimeni nu se deranja să ne prindă asupra faptului. Niciodată nu ne venise ideea să studiem de

[1] *Numărătoare glumeață: mama, tata, băiatul cel mare şi fetița cea mică.*

acolo, adică de jos în sus, pe tata ori pe mama sau pe impunătoarea noastră mătuşă Emma. Chiar şi lumea copiilor are tabuurile ei.

Mobila din casa mare era amestecată. În prima vară, mama încărcase un vagon de mobile desperecheate din casa parohială din oraş. Bunica contribuise cu ce se găsea în podul şi în pivnița din Vâroms. Mama a chibzuit şi a planificat, a cusut perdele şi a țesut un preş, a domesticit adunătura aceasta ciudată de elemente disparate şi contradictorii şi le-a făcut să se împace între ele. Camerele, aşa cum mi le amintesc, respirau un aer de confort. Şi de fapt, ne simțeam mult mai bine în bizara creație a pastorului Dahiberg decât în luxoasa şi distinsa casă a bunicii de la Vâroms, care se afla în pădure, la distanță de un sfert de oră de mers pe jos.

Am amintit la început că unchiul Carl era destul de critic față de „această vizuină care nu poate fi numită casă". Bunica era de asemeni împotrivă, dar din alte motive. Ea considera plecarea mamei şi închirierea creației dahibergiene ca un act de revoltă tăcută, dar cu atât mai evidentă. Bunica era obişnuită să-şi aibă copiii şi nepoții în jurul ei în lunile de vară. Din acest motiv, îşi tolera şi nurorile şi ginerii. Vara aceasta era singură la Vâroms, doar cu unchiul Carl, care din diverse motive, nu în ultimul rând financiare, nu avusese posibilitatea să se împotrivească. Unchiul Nils şi unchiul Folke şi unchiul Ernst împreună cu familiile erau la băi în străinătate. Bunica era singură cu unchiul Carl, precum şi cu Siri şi Alma, două servitoare mai în vârstă, care abia de vorbeau una cu alta, deşi slujiseră împreună mai bine de treizeci de ani. Lalla aparținea, de asemeni statului major al bunicii, dar decretase brusc că mama avea nevoie de tot ajutorul pe care îl putea primi. Ea se mutase la începutul lui iunie în gospodăria mamei, şi aici, în condiții primitive, realiza chifteluțe magistrale şi

aluaturi inegalabile. Lalla o văzuse pe mama crescând şi loialitatea ei era totală şi înspăimântătoare. Mama, nu se temea cu adevărat de nimeni, dar în unele zile nu îndrăznea să meargă la Lalla în bucătărie, s-o întrebe ce avem la cină.

Curtea din faţa casei era rotundă şi pietruită, la mijloc se afla un gazon tot rotund, cu un cadran solar care ruginise şi cădea în bucăţi, în faţa bucătăriei se ridica o plantaţie impunătoare de rubarbă, înconjurată de o poiană ciufulită, niciodată cosită, ce urca vreo sută de metri, până la marginea pădurii şi până la gardul căzut. Pădurea era deasă şi crescuse în dezordine. Ea atârna pe panta povârnită ce ducea spre pintenul Dufnäs; prăpastia cu malul foarte înclinat făcea ecou când era furtună. Pe munte, care era cenuşiu şi roz, se afla o peşteră adâncă, unde puteai ajunge după un urcuş periculos. Grota era interzisă, şi de aceea plină de atracţie. Un pârâu puţin adânc şi plin de pietre şerpuia în jurul muntelui şi pe lângă zăplazul nostru, dispărea în depărtare pe sub lanuri şi se vărsa în râu, la nord de Solbacka. Vara era aproape secat, primăvara se umfla şi iarna bombănea, negru şi nelinişţit, sub pojghiţe subţiri de gheaţă cenuşie; ploaia de toamnă îl făcea să vuiască pe un ton înalt, schimbător. Apa era clară şi rece. La cotituri se formau bălţi adânci, în care se aflau eviţi, un soi de peştişori, ce se foloseau ca momeală la pescuitul cu undiţa în râu sau în Svartsjon. Pe povârnişul ce ducea la pivniţa săpată în pământ, cu fragi pe acoperiş, murea cu încetul o livadă bătrână, ce mai dădea încă cireşe şi mere. O potecă abruptă cobora prin pădure până la Berglunzi, care aveau cea mai mare fermă din satul Dufnäs. De acolo se putea cumpăra lapte, ouă, carne şi alte produse de primă necesitate.

Valea îngustă, pintenii de munte prăpăstioşi, pădurea ca o junglă, pârâul ce se revărsa, ogoarele accidentale şi pe urmă râul, adânc tăiat în râpă, întunecat şi înşelător,

câmpurile, culmile – toate formau un peisaj deloc romantic, ci dramatic şi amenințător. Natura nu era nici binevoitoare, nici de o generozitate specială. Ba da; zmeură, lăcrămioare, linnea borealis, muşeţel, acestea erau darurile verii, dar oferite cu zgârcenie, după multă chibzuială. Tufe de zmeură pline de spini, un povâr-niş plin de ferigi uriaşe, cu miros acru, grămezi înalte de urzici, copaci morți, buturugi, stânci azvârlite de uriaşi în vremuri uitate, ciuperci otrăvite fără nume, dar cu calități înspăimântătoare. Timp de nouă veri am locuit şi am trăit noi în casa pastorului Dahiberg, prinsă strâns deasupra prăpastiei, chiar lângă codrul secular, ce invada încet-încet pajiştea şi micul gazen. Dacă venea furtună dinspre sud-est şi dacă vântul se năpustea dinspre câmpurile de pe celălalt mal al râului, lăzile de lemn cocoțate, abia vopsite în roşu, începeau să scârțâie. Piuia şi urla în ferestrele ce nu se închideau şi perdelele se umflau pline de tristețe. O persoană care în mod sigur iubea copiii mă făcuse să cred că o dată, când vijelia va fi suficient de puternică, întreaga casă a lui Dahiberg avea să se ridice şi să zboare spre pintenul muntelui. Casa întreagă, împreună cu familia Bergman şi cu şoarecii de pădure şi cu furnicile. Doar cei ce-şi aveau culcuşul în încăperile adăugite, împreună cu bursucul Einar şi Lalla şi Mărta şi Maj aveau să scape. N-am crezut chiar de-adevăratelea, dar când furtuna era în toi, mă duceam cu plăcere în patul lui Maj şi îi ceream să citească cu voce tare din „Allt for Alia”[2] sau din „Allers Familje-journal”[3].

De pe atunci mă împăcăm greu cu realitatea. Granițele erau neclare şi erau dictate de adulții ce se aflau în afară. Vedeam şi auzeam: desigur, asta e periculos, desigur, asta

---

[2] *„Totul Pentru Toți”, revistă-magazin.*

[3] *„Jurnal de familie pentru toți.”*

nu e periculos. Nu există fantome, nu fi prost, nu există strigoi, demoni, cadavre ce se ridică în plin soare şi rânjesc cu guri însângerate, nu există troli sau vrăjitoare. Dar jos, în sat, la Anders-Pers, se afla o babă îngrozitoare, în-chisă într-o căsuță cu ferestre bătute în cuie. Adesea, când era lună plină şi linişte totală, se putea auzi vaierul ei peste tot satul. Şi dacă nu existau fantome, de ce vorbea Maj despre Ceasornicarul din Borlänge care se spânzurase pe poteca ce. Ducea la Berglunzi? Sau fata care s-a înecat într-o iarnă în Gimmen şi care a ieşit la suprafață cu viitura de primăvară jos, la podul de cale ferată, cu burta plin de țipari? Doar am văzut cu ochii mei când au venit purtând cadavrul, ea avea un palton negru şi un singur bocanc într-un picior, celălalt picior dispăruse şi se vedea osul cum ieşea afară. Ea bântuia, am întâlnit-o în vise şi adesea o întâl-neam şi fără să visez sau să fie întuneric. De ce spun oamenii că nu există fantome, de ce râd şi clatină din cap zicând nu, micuțule Pu, poți fi liniştit, nu există nicio fantomă, de ce spun ei aşa, când după aceea vorbesc cu încân-tare despre lucruri atât de oribile pentru cineva care are un spațiu prea populat în spatele pleoapelor?!

Acum trebuie să vorbim – pe scurt – despre Conflict. În acest moment, prin urmare în vara lui 1926, el exista de exact şaisprezece ani. El începuse o dată cu intrarea studentului în teologie Erik Bergman în familia Âkerblom, în calitate de viitor soț al bine păzitei fiice a casei. Doamnei Anna nu-i plăcea unirea şi a pus considerabila sa voință în slujba unor hotărâte măsuri preventive. De fapt, viitorul pastor ar fi putut să fie visul oricărei soacre: ambițios, bine educat, îngrijit şi relativ impunător. În plus, cu un viitor frumos în serviciul statului. Cu toate acestea, doamna Anna se pricepea la oameni. Ea a văzut şi altceva în spatele ireproşabilei aparențe: caracter capricios, sensibilitate exagerată, umoare violentă, răceală bruscă. Doamna Anna

considera de asemeni că-şi cunoştea prea bine fiica, raza de lumină şi centrul atenţiei tuturor celor din familie. Karin avea sentimente puternice, era veselă, isteaţă, extrem de sensibilă şi, cum am spus, destul de răsfăţată. Doamna Anna socotea că fiica ei avea nevoie de un bărbat matur, cu o capacitate afirmată, cu mână tare, dar precaută. Acest tânăr se afla deja în preajma familiei, era docentul în istoria religiei Torsten Bohlin. Toţi erau de acord că Torsten şi Karin formau o pereche ideală şi părinţii aşteptau plini de speranţă mărturisirea tinerilor, în fine, Erik Bergman şi Karin Akerblom erau veri de-al doilea, ceva ce era considerat o combinaţie riscantă. Pe linia familiei lui Bergman se ascundea de altfel o boală ereditară greu de definit, care din senin şi în mod îngrozitor îi lovea pe unii membri ai familiei: o atrofiere rapidă a muşchilor, fără leac, care ducea la invaliditate grea şi la moarte prematură.

Anna Akerblom considera prin urmare că Erik Bergman era în mod evident nepotrivit ca soţ pentru fiica sa.

La fel credea şi Johan Akerblom, dar din alte motive. El era deja bătrân şi bolnăvicios şi-şi iubea fiica unică cu dragoste adâncă şi resemnată. Fiecare posibil ori imposibil logodnic era o primejdie. Bătrânul domn dorea să o păstreze cât mai mult pe aceea care era lumina ochilor lui. Karin răspundea dragostei tatălui său cu gingăşie tandră, dar un pic distratră.

Atunci când'puternica afecţiune dintre cei doi tineri a devenit evidentă, doamna Anna a luat măsuri brutale, mai mult sau mai puţin bine gândite. Cel interesant de cazul acesta îl poate studia în detaliu într-un document ce se numeşte „Den Goda Viljan"[4].

[4] *Cele mai bune intenţii, carte anterioară despre istoria familiei Bergman.*

Erik Bergman s-a simțit pe bună dreptate respins şi rău tratat. S-a ajuns la dezacorduri grave între el şi viitoarea soacră. Martin Luther a spus undeva că omul trebuie să fie precaut în formulări, „căci cuvântul ce şi-a luat zborul nu mai poate fi prins de aripă”. După cât am înțeles, au fost rostite multe cuvinte din acestea în primii ani. Erik Bergman era sensibil, bănuitor şi, mai mult, răzbunător. El n-a uitat şi nu a iertat niciodată o nedreptate reală sau închipuită.

Karin Akerblom era în multe privințe fiica mamei sale. Forța voinței ei era neînduplecată. Ea hotărâse: avea să-şi trăiască viața cu Erik Bergman. Şi-a impus voința, şi tânărul candidat la preoție a fost în cele din urmă acceptat de voie, de nevoie.

Din momentul în care s-a oficializat logodna, toate semnele exterioare ale Conflictului au fost înmormântate. Totul a devenit amabil şi iertător, extrem de atent, uneori chiar afectuos, fiecare şi-a jucat rolul. Nimic nu trebuia să pună în pericol unitatea familiei.

Ura şi amărăciunea existau în continuare, dar de neobservat la suprafață. Ele se dezvăluiau în subînțelesuri şi în tăceri bruşte, în gesturi lipsite de importanță şi în surâsuri uitate ori forțate. Totul era extrem de sofisticat şi se păstra cu strictețe în rama îngustă a. Toleranței creştine.

Între complicațiile ascunse se aflau şi va-canțele de vară. Cum avea să fie organizată vara? Unde avea să locuiască pastorul şi familia lui în timpul vacanței? Mama îşi petrecuse verile copilăriei şi ale tinereții în casa părinților din Dalarna. Pentru ea era de la sine înțeles că cei dragi aveau să iubească şi ei Vâroms, Dufnäs, Dalarna, la fel cum le iubea ea. Erik Bergman a tăcut şi s-a supus, pentru că el dorea să fie pe placul tinerei sale soții. Apoi, au venit copiii, şi ei se simțeau bine la bunica. Tăcerea şi amabilitatea,

pauzele şi subînţelesurile au devenit tot mai evidente, pe măsură ce se cimenta idila.

Curând şi poate prea târziu Karin Bergman a înţeles că situaţia se îndrepta spre catastrofă. O vară, soţul ei a lipsit, pretextând că ţine locul unui coleg bolnav. Într-o altă vară, Erik Bergman a venit doar o săptămână, restul timpului l-a petrecut într-o drumeţie cu câţiva prieteni. Vara următoare, s-a îmbolnăvit brusc şi a fost obligat să-şi petreacă vacanţa în luxosul Mosseberg, vegheat cu gingăşie de binefăcătoarea familiei, nemăsurat de bogata Anna von Sydow.

Mama înţelese, aşadar, că era vremeax dacă nu cumva era prea târziu, să facă ceva. Închirierea creaţiei dahibergiene a fost prin urmare atât un compromis, cât şi o rugă tăcută de iertare. Casa se afla, după cum am spus, la distanţa unei plimbări pe jos de Vâroms. Familia Bergman putea să rămână o familie, chiar în timpul vacanţei tatălui. Că cinele de duminică trebuiau petrecute la Vâroms sau că bunica putea să-şi facă apariţia brusc, adesea neanunţată, la casa de vară rudimentară a familiei Bergman, acestea erau doar complicaţii inevitabile.

Mama a executat mutarea atât de grea cu mult umor. Ea a primit un ajutor neaşteptat din partea bătrânei Lalla, care în timpul verii se rupea din bine ştiuta şi confortabila cameră din spatele bucătăriei de la Vâroms şi se stabilea în şopronul primitiv de la noi. Mama era mult iubita ei şi trebuia să primească ajutorul necesar. Era un lucru de la sine înţeles, dar pe bunica o afecta aproape la fel de mult ca plecarea fiicei.

Mama a primit puţină recunoştinţă pentru fapta ei eroică. Când tata şi-a făcut apariţia, puţin după ce împlinisem opt ani, era neliniştit, cu gândurile împrăştiate şi melancolic.

STAŢIA DE CALE FERATĂ din Dufnäs constă dintr-o clădire roşie cu colţuri albe, o privată pe care stă scris „Bărbaţi” şi „Femei”, două semafoare, două macaze, o

magazie de bagaje, un peron cu dale de piatră şi o pivniță săpată în pământ. Şeful de gară, Ericsson, locuieşte de douăzeci de ani la etaj, împreună cu soția lui bolnavă de boala lui Basedow. Puştiul Pu, care tocmai a împlinit opt ani, are voie de la mama şi de la bunica să se arate în zona gării. Unchiul Ericsson nu a fost întrebat, dar el îl tratează pe junele vizitator cu amabilitate distrată. Biroul lui miroase a fum vechi de pipă şi a linoleum mucegăit. Muşte somnoroase bâzâie la fereastră, când şi când ciocane telegraful şi scoate o fâşie îngustă de hârtie cu puncte şi liniuțe. Unchiul Ericsson stă aplecat peste birou şi scrie într-un registru îngust cu coperți negre. Apoi sortează borderourile de mărfuri. Când şi când ciocăneşte cineva la ghişeul sălii de aşteptare şi cumpără bilet pentru Repbäcken, Insjon, Larsboda sau Gustavs. Calmul e ca veşnicia şi cu siguranță la fel de solemn.

Pu intră neanunțat. E mic, izbitor de slab, aproape costeliv, extrem de scurt tuns (model „grădina zoologică") şi are o bubă cu coajă la genunchiul drept. Pentru că e o după-amiază de sâmbătă la sfârşit de iulie, e îmbrăcat într-o cămaşă spălăcită cu mânecile retezate şi în pantaloni scurți, izmenele îi ies un pic de sub pantaloni. Totul este ținut la un loc de o curea de scout, iar de curea atârnă un cuțit de Mora. În picioare Pu are sandale uzate. Poate fi greu de ştiut la ce gândeşte Pu. Privirea lui e un pic somnoroasă, obrajii au o rotunjime copilărească şi gura e pe jumătate deschisă, probabil are polipi.

Salută, binecrescut: bună ziua, unchiule Ericsson. Unchiul Ericsson, care priveşte în cartea lui neagră, îi aruncă o privire rapidă, pipa pâcăie şi aruncă un nor mic: bună ziua, tinere domn Bergman.

Pu se cațără pe unul dintre taburetele înalte cu trei picioare de lângă telegraf.

— Tata vine cu trenul de patru.

— Aşa.

— Eu îl aştept. Mama şi Maj vin mai târziu. Maj trebuie să caute nişte colete.

— Aha.

— Tata a fost la Stockholm şi a ţinut o predică pentru rege şi pentru regină.

— Ce onoare!

— Pe urmă, a fost invitat la cină.

— De rege?

— Da, de rege. Tata e prieten vechi cu regele şi cu regina. Mai ales cu regina. El îi dă din când în când sfaturi bune.

— Grozav.

— Regele şi regina nu s-ar descurca fără tata.

Se lasă o pauză lungă pentru gândit. Unchiul Ericsson îşi aprinde pipa stinsă. O muscă pe moarte bâzâie lângă fereastră. Pisica grasă bălţată se ridică şi se întinde pe labele din faţă, toarce. Face câţiva paşi şovăitori peste pervazul murdar şi se lungeşte pe indicatorul pe care stă scris „Liniile de cale-ferată din Suedia”. Pu clipeşte. Lumina soarelui arde albă şi nemişcată peste şine şi peste mestecenii semeţi. Pe o linie secundară doarme o locomotivă mică, care e cuplată la câteva vagoane cu buşteni.

— Cred că regina e îndrăgostită de tata.

— Aha, ca să vezi.

Unchiul Ericsson nu pare deosebit de im-presionat, de altfel e ocupat cu borderourile lui, numărul nu se potriveşte, le numără iarăşi şi le aşază în două grămezi: cinsprezece, şaisprezece, şaptesprezece, optsprezece. Cineva bate la ghişeu. Unchiul Ericsson pune pipa pe scrumiera grea şi se ridică, deschide micuţa fereastră cu sticlă şi spune bună-ziua, bună-zi-ua. Aşa, pentru Răttvik, astăzi? Aha, şi pentru Orsa mâine? Da. Doi şi şaptezeci şi cinci. Mulţumesc şi poftim.

Mama şi Maj şi fratele Dag sosesc încet, traversează piaţa albită de soare. Mama poartă o rochie de vară deschisă la culoare cu un cordon lat în jurul taliei subţiri. Pălăria e galbenă, cu boruri late. Ca de obicei, mama e frumoasă, de fapt cea mai frumoasă dintre toţi oamenii, mai frumoasă decât Fecioara Maria şi decât Lilian Gish. Maj e îmbrăcată într-o rochie destul de scurtă, ieşită la spălat, din material în pătrăţele alb cu albastru. Are ciorapi negri şi bocanci negri prăfuiţi cu carâmbi înalţi. Dag, care e cu patru ani mai mare decât fratele său, e îmbrăcat cam ca Pu, cu deosebirea că izmenele nu-i atârnă până la genunchi. Mama pare un pic iritată şi îi spune ceva lui Dag, ea încruntă fruntea şi în acelaşi timp zâmbeşte. Dag dă din cap şi se uită împrejur, dă cu ochii de Pu în spatele geamului şi-l arată cu degetul. Aşa, deci acolo erai, fireşte, spune mama, un pic supărată, dar e ca la cinematograf, trebuie să ghiceşti ce se spune. Ea îi face semn să iasă afară imediat. Atunci, la revedere, unchiule Ericsson.

În acelaşi moment, telefonul de pe perete scoate două semnale scurte. Şeful de gară ridică receptorul şi spune: Alo, Dufnäs. Cineva anunţă în receptor: Plecat din Lännheden la trei cinzeci şi doi. Unchiul Ericsson îşi pune vestonul şi şapca cu cocardă roşie, ia stegu-leţul de pe etajera albastră de lângă uşă şi iese pe scara gării, urmat de aproape de Pu. Ei merg la semaforul care curând îşi înalţă braţul roşu şi alb, acum trenul poate sosi. Unchiul Ericsson salută cu mâna la şapcă pe mama şi pe Maj, apoi se duce la un tip cu cal şi căruţă. Schimbă câteva vorbe şi arată cu degetul spre magazia de bagaje.

Pu a rămas lângă semafor, să-l supravegheze. Mama îl cheamă, dar el nu aude sau se preface că nu aude, ea dă din cap şi se întoarce către Maj.

Lumina puternică a soarelui arde peste magazie, peste şine şi peste peron. Miroase a catran şi a fier încălzit. Jos,

lângă pod, apa clipoceşte, căldura vibrează peste traversele pătate de ulei, pietrele aruncă scântei. Tăcere şi aşteptare. Pisica cea grasă s-a instalat pe o vagonetă. Micuța locomotivă de pe linia secundară scoate suspine discrete. Ajutorul de me-canic Oskar a început să încălzească cazanul. Deodată apare trenul, de după cotitura de la Lângsjbn, mai întâi ca o pată neagră în verdeața grea, aproape fără zgomot, dar curând cu un bubuit ce creşte; acum trenul cu puternica lui locomotivă „compound" şi cu cele opt vagoane traversează podul, macazul trosneşte, tunetul e şi mai profund, inima lui Pu vibrează.

Locomotiva sâsâie şi suflă, iese abur de sub pistoane, pământul se zguduie, acum vin şi vagoanele, lungile, elegantele vagoane stockholmeze, frânele țipă. Unchiul Ericsson îl salută pe mecanicul de locomotivă cu mâna la caschetă. Pu stă ca înlemnit. Acum şeful de gară face semne cu stegulețul roşu. Totul scârțâie şi păcăneşte şi, într-un chip greu de desluşit, se opreşte, în vreme ce locomotiva gâfâie şi iar gâfâie. Hai acum Pu, comandă mama. E mai bine să asculți când mama are vocea aceasta.

Tata coboară pe peron, e încă destul de departe, dar se apropie cu paşi grăbiți. E cu capul gol şi părul subțire fâlfâie un pic în vânt. Poartă pardesiul pe braț şi pălăria în mina dreaptă, în stânga îşi ține servieta uzată, neagră, umflată de cărți şi de hainele de noapte. Tata urăşte să călătorească cu bagaje, el preferă ceva uşor. Mama şi tata se sărută pe obraz, pălăria galbenă a mamei se strâmbă, îşi zâm-besc unul altuia, acum e rândul lui Dag să salute şi el îşi ia tatăl de mână, tatăl îl bate pe spate, mai curând tare şi mai puțin iubitor, s-ar crede. Pu îşi face vânt, râde încântat şi se repede la tatăl său care imediat începe să râdă şi-şi ridică fiul sus şi-l ține strâns la piept. Mama i-a luat pălăria şi pardesiul şi Maj, cu o plecăciune respectuoasă, l-a eliberat pe pastor de servieta burduşită. Tata miroase a apă de ras şi

a țigări de foi, obrazul lui e un pic țepos. Dă-mi un puşi, spune tata şi Pu depune un țocăit umed pe urechea tatei.

Unchiul Ericsson semnalizează plecarea. Locomotiva scoate pufăituri negre, roțile patinează şi se proptesc în şine, uşile şi barierele pocnesc. Semaforul e lăsat în jos, trenul o ia tot mai repede la drum, spre viaductul de peste şoseaua de țară. La cotitura de la Vâroms, locomotiva scoate un semnal, apoi dispare în pădure.

— Trebuie să ne ducem imediat în casă? întreabă Dag şi se întoarce un pic nehotărât spre autoritatea părintească reunită. Nu, deloc, spune mama şi zâmbeşte grăbit pentru că înțelege că întrebarea lui Dag e nepotrivită cu momentul. Nu, deloc. Vino însă la timp pentru cină. Doar ai ceas, spune tata destul de scurt. E stricat, dar pot să întreb, răspunde Dag.

Fierăria se află la câteva sute de metri la nord de gară. E o casă de lemn înaltă, dar îngustă, prost construită, vopsită în roşu şi cu două etaje. Jos e fierăria, iar la etajul de sus, care e format din două camere şi o bucătărie încăpătoare, locuiesc fierarul Smed[5] cu soția lui Helga, împreună cu cinci copii de vârste şi modele diferite. Jonte e de-o seamă cu Pu şi Matsen cu fratele Dag. Totul e murdar şi ca vai de lume şi sărac în jurul lui Smed şi a familiei lui, dar dispoziția e, după câte îmi amintesc, destul de vioaie. De aceea noi ne găsim cu plăcere loc de joacă în preajma fierăriei. Fierarul Smed arată ca o căpetenie chirchiză, e un bărbat impunător, cu piele întunecată, soția lui e o femeie chipeşă cu rămăşițe dintr-o frumusețe obosită. Ea nu mai are mulți dinți, dar râde cu plăcere. Atunci îşi pune mâna mare la gură. Toți din familie sunt negri ca noaptea la ochi şi la păr.

---

[5] *Smed (suedeză) – fierar; cuvântul e folosit şi ca nume propriu, şi ca substantiv comun.*

Cea mai mică e o fetiță de patru luni care se numeşte Dezideria. Ea are buză de iepure.

Când fratele Dag şi Pu reuşesc să se elibereze de comitetul de primire de la gară, se îndreaptă grabnic spre locul de joacă din spatele fierăriei, care le este strict interzis. Mama e de părere că ei în general nu trebuie să se joace cu copiii Smed. Bunica are o părere contrarie, de aceea au primit îngăduința să-i frecventeze. Doar un loc e înconjurat cu interdicție totală. Este loka din spatele fierăriei.

Loka este o baltă formată din apa strânsă într-o scorbitură rotundă din poiana foarte accidentată, care coboară abrupt de la marginea pădurii până jos, la râu şi la râpe. Primăvara, loka poate avea mai mult de doi metri adân-cime, vara e mult mai mică. În apa tulbure prosperă mormoloci, oblezî şi câte-o babuşcă supraponderală.

Tocmai în după-amiaza aceasta se desfăşoară pe apă o bătălie navală. Două lăzi de scânduri încăpătoare, acceptabil etanşate, cătrănite şi pictate cu capete de mort pe prova provizorie, reprezintă, una o corabie de pirați, cealaltă, vasul corsar al reginei Elisabeth. Fratele lui Pu, Dag, e regizorul spectacolului naval şi conducător al jocului. El şi-a atribuit rolul de căpetenie a piraților. Matsen e gene-ralul Archibald. Generalul şi piratul sunt singuri pe navele lor. La un semnal stabilit, vor porni fiecare dintr-o parte şi, cu ajutorul unei vâsle confecționate manual, se vor îndrepta în mare viteză unul spre celălalt. Ciocnirea va fi violentă. Apoi, cu ajutorul vâslei, ambii combatanți se vor lovi şi împinge unul pe altul. Lupta e gândită să dureze cinci minute şi e supravegheată de sora cea mai mare a lui Matsen, Inga-Brita, care dispune de ceasul deşteptător al familiei. Cel care cade în apă a pierdut. Dacă vasul e răsturnat, succesul e considerat considerabil.

Bengt, Sten şi Arne Frykholm de la vila Misiunii sunt de partea lui Dag. Copiii Torn-quist, cei care tuşesc şi îşi trag

mereu mucii, de partea lui Matsen. Cu toată duşmănia constantă, solidaritatea de familie cere ca Pu să stea de partea fratelui său. Lupta devine, după cum era de aşteptat, îndârjită şi după un minut de duel după reguli, se transformă într-o păruială scăpată de sub control. Dag e un tip arţăgos care sare la bătaie pentru orice fleac. După câteva minute, a răsturnat corabia lui Matsen şi a sărit din propriul lui vas. Stând în apa miloasă până la brâu, cele două părți ce se bat de-adevăratelea şi fac încercări sincere de a se îneca unul pe celălalt, puternic încurajați de respectivii aliați. Tocmai când lupta degenerează, Helga Smed deschide fereastra de la etaj şi strigă că aceia care vor sirop şi chifle trebuie să vină repede. Publicul îi părăseşte imediat pe luptătorii care încheie bătaia, în lipsă de spectatori, şi o iau spre uscat. Îşi scot hainele ude de pe ei ca să le usuce, păstrându-şi doar izmenele; astfel, Dag nu riscă să fie descoperit, iar Pu nu va îndrăzni să-l pârască.

În bucătăria lui Smed e înghesuială. Se folosesc frăţeşte două pahare şi patru ceşti ciobite, oaspeții au întâietate şi chiflele sunt chiar atunci' scoase de la cuptor. Domneşte o sorbăială tăcută şi politicoasă. Soarele aruncă săgeți pe fereastra murdară, praful străluceşte în lumină, căldura e mare, mirosurile neobişnuite înăbuşitoare. Doamna Helga o ridică pe ultima ei născută şi îi dă ţâță, aşezată pe un pat dat cu baiț, în camera din fața bucătăriei, îşi ridică peste sâni bluza plină de pete şi Dezideria înghite de zor. Când fata s-a săturat şi a râgâit, o pune pe pat. Helga se întoarce spre camaradul meu Jonte şi îl îndeamnă să vină: Hai, Jonte, să-ți primeşti porția. E posibil ca Jonte să fie jenat, nu-mi amintesc, dar nu cred. Oricum, el se duce la maică-sa şi se instalează între genunchii ei. Ea îşi ridică pieptul greu şi el suge cu poftă. (Jonte a avut tuberculoză şi a stat în sanatoriu toată iarna.) După ce a băut până ce şi-a potolit setea, îşi şterge gura cu dosul palmei şi muşcă din chifla cu

sirop. Helga tocmai şi-a tras în jos bluza şi s-a ridicat de pe pat, când Pu o întreabă cu voce tare dacă poate să guste şi el. Toţi râd, e un râs mare care face să răsune bucătăria fierbinte, împuţită. Femeia râde şi ea, clătinând din cap: Te rog, Pu, n-am nimic împotrivă. Dar trebuie s-o întrebi pe bunica mai întâi, ori pe mama ta. Toţi râd din nou şi Pu devine jenat: îi roşesc mai întâi urechile proeminente, apoi obrajii şi fruntea, şi pe urmă vin lacrimile, nu există nicio posibilitate să oprească lacrimile. Helga Smed îl bate pe spate cu palma ei grea şi îl întreabă dacă nu mai vrea o chiflă, o să-i pună pe ea sirop, dar Pu nu vrea nicio chiflă, amabilitatea ei cam din topor îl tulbură şi mai tare, lacrimile îi curg pe lângă nas, jos, în colţurile gurii: Rahat blestemat, rahat. Toţi râd pentru a treia oară. Pu e de fapt o fetiţă, se vede clar, afirmă fratele Dag. Pu aruncă ceaşca în faţa fratelui şi pleacă jos, în fierărie, poticnindu-se furios pe scara abruptă. Lângă fereastra plină de funingine stă Maj şi vorbeşte cu fierarul. El o să lipească o cratiţă care s-a găurit. Pe vatră arde un foc de cărbuni. Roţi negre, cleşti şi arbori de transmisie, bancul de lucru plin de crestături de sub fereastra de pe peretele mai lung. Podeaua alunecoasă, putrezită, peticită cu bucăţi de scândură şi pietre plate. Duhoarea de cărbune ars, ulei fierbinte şi funingine. În plus, Smed îşi împrăştie mirosul propriu, greu de desluşit. Oricum, nu e nimic greţos, s-ar părea că lui Maj îi place. Ea râde de ceva ce spune fierarul şi se trage un pic înapoi, dar fără neplăcere.

Maj îşi întoarce faţa pistruiată, arsă de soare spre Pu şi zice, râzând prosteşte: acum trebuie să te grăbeşti ca să nu întârzii la cină. Îşi netezeşte un cârlionţ de pe frunte. Fierarul dă din cap spre Pu şi îşi arată dinţii care sunt albi, ca şi cum ar fi noi. În faţa fierăriei aşteaptă un băiat costeliv cu un cal mare care trebuie potcovit. Îşi iau rămas-bun în grabă şi se urcă pe bicicleta lui Maj. Pu se caţără pe

portbagaj şi se ţine strâns de arcurile şeii. Chiar în faţa ochilor şi a nasului se mişcă fundul lui Maj, şoldurile, mijlocul şi spinarea ei, ea miroase a Maj. Pu o iubeşte pe Maj aproape la fel de mult ca pe mama, adesea mai mult, dar într-un fel plin de confuzie.

Lângă poştă, drumul pietros urcă într-o pantă abruptă, scurtă. Maj forţează un pic, apoi renunţă şi merg amândoi pe jos, unul lângă altul, şi se ajută la împinsul bicicletei. Te-ai smiorcăit, întreabă Maj, fără să se uite la Pu. Nu m-am smiorcăit deloc, da' m-am înfuriat al dracului de tare, răspunde imediat Pu. Când mă înfurii, e ca şi cum m-aş smiorcăi, dar nu smiorcăi. Dagge a fost, întreabă pe urmă Maj. Pu se gândeşte o clipă şi spune pe un ton grav:

Într-o zi am să bag cuţitu'n el. Pu îşi trage mucii, aproape i-a trecut. N-o să te tai deloc cu frate-tu, zice Maj şi râde. Că ajungi la casa de corecţie. Nu râde, scrâşneşte Pu şi o înghiontеşte pe Maj, care face un pas într-o parte. Nu mai împinge, rahat mic, zice Maj pe un ton prietenos, şi pe urmă: Nu, nu, n-am să râd, îţi promit. Da' tu trebe să-nveţi că oamenii râd de toate cele, nu-i nimic periculos. Poţi să râzi şi tu.

La ora cinci fix toţi ai casei stau lângă scaunele lor, în jurul mesei. Îşi împreună mâi-nile şi rostesc la unison: în numele lui Isus mergem noi la masă, binecuvântează Tu mân-carea pe care o primim. Pe urmă, se aşază cu zgomot. Iată-ne adunaţi, cu toţii, zece persoane: mama şi tata, unul în faţa celuilalt. La dreapta lui tata tronează mătuşa Emma, care de fapt nu e mătuşa mamei, ci a tatălui[6], un dinozaur uitat, dar plin de importanţă. („Moster" era un apelativ de pe vremuri, un pic ţărănesc, care privea rude de gen feminin mai în vârstă, care nu erau căsătorite. Mătuşa Emma trăia

[6] *Moster (suedeză) – mătuşă după mamă.*

în cea mai mare parte a timpului singură, într-un apartament de douăsprezece camere din Gävle. Ea era o zgârcită lacomă şi nesuferită, neprietenoasă, mai curând rea de gură şi totdeauna gata să întoarcă loviturile. Datoria creştină îi dicta vizitele de vară şi de Crăciun ale mătuşii Emma. Faţă de copii era blândă cu măsură, le citea poveşti şi juca „fia”[7] cu ei. Pu era favoritul mătuşii Emma, care declara cu plăcere că el îi va moşteni cândva averea. Pu îi zâmbea linguşitor, el era un băiat linguşitor).

La stânga tatei stă Lalla ca pe ace, ’ pentru că ea detestă cu hotărâre găselniţele democratice ale mamei despre prânzurile în comun pentru stăpâni şi servitori. (Eu nu pot să-mi amintesc ca Lalla să fi arătat vreodată altfel sau într-un fel anume. O persoană mică, vân-oasă, cu mişcări repezi, cu chip definitiv se-rios, un zâmbet sarcastic, frunte lată, părul cărunt cu cărare la mijloc, priviri adânc-albas-tre. Lalla era, precum am spus, stăpâna bucătăriei. Ea o văzuse pe mama copil şi tânără fată, dar o numea nesmintit doamna Bergman.)

Lângă Lalla stă Maj. Ea o are în grijă pe Micuţa care are patru ani şi care tocmai a părăsit scaunul de bebe pentru o pernă tare. (Micuţa era o mică persoană rotundă, prietenoasă şi pufoasă. Când nu-l vedea nimeni, Pu se juca cu plăcere cu sora lui. Când Dagge era pe aproape, o numea „Slănină”. Pentru că Dag îl bătea pe Pu pentru cel mai mic motiv, Pu o bătea pe Micuţa pentru cel mai mic motiv. Micuţa sta pe funduleţul ei rotund şi îşi privea uimită fratele, în vreme ce ochii ei mari, albaştri, se umpleau de lacrimi. Dar pâra destul de rar. Pu prefera să fie cu sora lui şi să se joace cu păpuşile în ingeniosul dulap de păpuşi[8],

---

[7] *Joc cu zaruri.*

[8] *Un fel de casă de păpuşi, cu diferite camere mobilate.*

decât cu fratele lui, care cel mai des se juca cu soldați de plumb.)

De partea cealaltă a Micuței stă Marianne, o frumusețe întunecată, cu şolduri late şi sâni înalți. (Tata şi mama fuseseră prieteni apropiați ai părinților Mariannei, care muriseră într-un accident de tren. Marianne fusese confirmată de tata şi venea adesea la casa parohială. Vara aceasta urma să facă germană şi matematică cu Dag. El nu avea nimic împotrivă, pentru că era îndrăgostit de frumoasa lui profesoară. Pu era de asemenea îndrăgostit, dar de la distanță. El îşi înțelegea lipsa de importanță. În acelaşi timp, îşi invidia fratele şi îl sâcâia pentru prea vizibilele lui sentimente gingaşe. Marianne avea voce de alto şi voia să devină cântăreață de operă.)

Mama îi are la stânga pe Dag şi pe Pu. Alături de Pu stă Mărta. (Mărta Jonansson era o femeie lungă, slabă, de vârstă nedefinită, cu ceva şters în înfățişare şi un pic cocoşată. De fapt, era de meserie învățătoare, dar bolnăvicioasă – avea inimă slabă şi doar un plămân.) Firea ei blândă şi manierele plăcute o făceau prietena tuturor. Doar Lalla nu o plăcea, căci uitase să stingă gazul de la maşina de gătit într-o seară la casa parohială, ceea ce provocase o mică explozie. După Lalla, ar fi fost mai bine dacă „biata femeie" ar fi murit şi ea atunci. Când mama nu era acasă, Mărta prelua comanda cu hotărâre blândă. Vara aceea era foarte slăbită şi vizita familia pentru a se odihni şi a se reface. (Pu credea că îngerii arată ca Mărta. Câțiva ani după aceea, ea a murit şi cu siguranță a devenit înger.)

Lista de bucate a cinelor de sâmbătă era fixă şi rareori se schimba. Consta din chiftele cu macaroane gratinate şi dulceață de meri-şoare. Ca desert, se servea cremă de rubarbă, de căpşuni ori de agrişe. Primul fel era mereu acelaşi: heringi cu cartofi noi. La acesta, pastorul bea un

şnaps şi un pahar de bere. Ceilalţi membrii ai familiei beau bere slabă şi sirop.

Sufrageria, care slujeşte şi de cameră de zi, e încăpătoare şi luminoasă; ea dă pe o verandă îngustă, cu sticlă. Maj serveşte şi Marianne o ajută, dacă e nevoie. Mărta trebuie să curețe şi Lalla are ordin să stea liniştită şi să se lase servită, ceea ce nu-i place deloc.

Acum se servesc cartofii ca heringi, platoul face înconjurul mesei, tata toarnă rachiu şi mătuşa Emma ia şi ea o înghiţitură la cele două bucăţi de peşte şi la cartofii roz, cu coaja subțire.

Fii amabil şi intră în tablou, uite, tu poţi sta acolo, lângă uşa verandei, sau te poţi azvârli pe sofaua curbată de sub pendulă, hai, fii amabil: la început vorbim toţi la un loc, politicos şi cu voce scăzută. E vorba despre vreme, desigur: vremea la Stockholm şi vremea la Dufnäs şi brusca arşiță şi mătuşa Emma spune că e furtună în aer, o simte în genunchi, în acelaşi timp spune pe un ton de cunoscător despre chiftele că sunt excelente. Lalla răspunde că e fericită că domnişoara Eneroth apreciază chiftelele. Când spune aceasta, are un zâmbet acru. Lalla nu se lasă impresionată nici de laude, nici de plângeri, şi, în special, nu de domnişoara Eneroth.

Singurul care îndrăzneşte vreodată să spună cu precauție ce are de spus Lallei şi orgoliului ei skânez[9], e pastorul. Aşa îi place ei, aşa e în ordine. O blândă mustrare e înviorătoare pentru suflet. Pământul s-a uscat şi apa a scăzut în izvorul nostru, spune mama. E păcat de margarete şi de clopoţei. Am găsit un loc, spune Marianne veselă. E o poiană mică pe drumul spre Gimmen. E plin de flori şi de fragi. Eu şi Dag am fost alaltăieri, nu, marţi. Aşa, excursie în mijlocul

[9] *Din Skâna – regiune sudică a Suediei.*

săptămânii, spune tata glumeț. I s-a înroşit un pic fruntea de la şnaps. Ar trebui să vină şi Erik, spune Marianne, schimbând vorba. E o plimbare minunată. Poiana e ascunsă cu totul, n-o vezi de pe drum. Ar fi plăcut, răspunse tata şi zâm-beşte spre Marianne. Apropo, Alma a fost aici azi-dimineață, spune mama brusc. Siri era cu ea, spuse şi Mărta, cu vocea ei blândă, aproape şoptită. Ea mi-a arătat lucrul ei de mână, vreau şi eu să fac ceva asemănător. E plăcut să am ceva de făcut cu mâinile, acum, când am devenit aşa de neputincioasă. Râde.

Mărta pare mult mai zdravănă decât acum câteva săptămâni, când a venit, o consolează prietenos tata. Mărta clatină un pic din cap. În orice caz, Alma a spus că Ma o să treacă pe aici astă-seară, împreună cu unchiul Carl. Ce plăcere, spune imediat tata. E bine, spune Dag, unchiul Carl mi-e dator două coroane, pe care le vreau înapoi. O să primeşti coroanele de la mine, spune mama pe un ton decis.

Aşa, tanti vine aici, spune tata, el e în continuare un pic roşu pe frunte. Cred că putem mânca crema de agrişe, se întoarce mama spre Maj şi Marianne, care imediat se ridică şi strâng farfuriile. Da, continuă ea, mama vine aici ca să vorbească despre excursia noastră la Mângsbodarna, şi pe urmă vrea să-ți ureze bun-venit. Carl vine şi el, pentru că Ma nu vrea să meargă singură pe cărarea din pădure, de când şi-a scrântit piciorul. Atunci putem să vedem dacă unchiul Caile poate trage cu arcul, spune Dag. Tata se serveşte cu cremă şi toarnă lapte în farfuria adâncă, cu ghirlandă de flori: Oricum, e ciudat, spune tata şi clatină din cap. Ce e ciudat? întreabă imediat mama. Cred că e ciudat că tanti îşi face un asemenea deranj şi vine până aici, tot drumul de la Vâroms. Ar fi mult mai uşor dacă noi, care suntem tineri şi vioi, am face o plimbare de seară prin pădure. Da, tu ştii cum e Ma, încearcă prietenos mama. Ea se cam plictiseşte să stea singură acolo, în casa aia mare.

Nu se gândeşte niciunul dintre fiii ei s-o viziteze în vara asta? Nici măcar Ernst? Nu ştiu, dar în orice caz, aşa e acum, mama încreţeşte fruntea, vocea îi devine un pic repezită. Şi cina de mâine, cum rămâne cu ea? întreabă tata. Ca de obicei, nu? Ce e cu ea? Pentru că eu, cum se ştie, merg la Grânăs ca să ţin predica, şi nu e sigur că ajung acasă până la ora patru, răspunde tata şi acum o priveşte pe mama. Nu, dar, dragă Erik! Acum nu mai înţeleg nimic! Vrei să spui că drumul de întoarcere de la Grânăs poate lua trei ore? Nu e posibil. Ba da, e foarte posibil, răspunde ţaţa pe un ton degajat. De fapt, e foarte posibil, pentru că nu pot fugi de la cafeaua de după slujbă. Parohul mi-a scris special că l-ar bucura să ne vedem după slujbă. Aşa că nu pot să plec din Grânăs înainte de ora două – şi trenul de marfă din Insjbn, care trece pe acolo, pleacă imediat după trei şi jumătate. Aşa că, din păcate, trebuie să mă scuzi. Apropo, vine şi Pu? Cee? spune Pu şi cască gura neobişnuit de mult, n-a ascultat prea atent, pe de o parte pentru că el ascultă fără plăcere când tata şi mama au tonul acesta special, amabil; pe de alta, a înţeles totuşi conţinutul întrebării, care constituie o grea ameninţare pentru planurile zilei următoare.

Ce? Ei, bine, micuţule Pu, mă întreb dacă nu ai chef să-l însoţeşti pe tata la Grânăs? Putem să ne distrăm destul de bine, nu crezi? (Tăcere scurtă.) Trebuie să spui mulţumesc, spune Marianne, împăciuitoare. E clar că Pu poate să te întovărăşească, spune mama. O să fie cu siguranţă nostim, rânjeşte Dag cu o veselie răutăcioasă. Tatăl pri\eşte la fiul Pu, care e lovit de muţenie şi mănâncă cremă de agrişe cu lapte. Pu nu trebuie să se simtă obligat, spune tata amabil. Dacă ai ceva mai plăcut de făcut, nu trebuie să te simţi obligat. Nee, spune Pu. Mama râde un pic, totdeauna trece peste asemenea situaţii. Am terminat cu masa? Atunci, să ne ridicăm. Te scoli de la masă, stai în spatele scaunului, cu

mâinile împreunate pe spătajr: Mulțumesc, Doamne, pentru hrană. Amin. Înclinare, aplecare. Pe urmă, te duci la mama şi-i săruți mâna şi spui sărumâna pentru masă şi toți ajută la strânsul mesei, afară de tata şi de mătuşa Emma, care se aşază pe veranda încă luminată de soare printre muşcate şi flori de balsamină.

Dag îşi apropie fața de Pu: Nostim, nu? Marianne îl prinde şi îl trage de urechi: Să-ți vezi de treburile tale, altfel îți dau exerciții de aritmetică toată săptămâna. Da, dacă Dagge şiar ține gura măcar o dată, se plânge Pu, care e tare împovărat de problema ivită.

Marianne îl ia de după umeri şi-l strânge la pieptul ei moale: Eu ştiu că tata ar fi bucuros să te duci cu el. Pu dă din cap: El ar fi mult mai bucuros dacă tu te-ai duce cu el. Marianne îl priveşte cu ochi serioşi: Nu se poate. De ce nu se poate? Ei, pur şi simplu nu se poate, spune Marianne şi-i dă drumul lui Pu.

Nu o întindeți acum, strigă Maj, trebuie să ajutați la spălatul vaselor, Pu o să şteargă lingurile şi furculițele. Ea îl trage pe Dag după ea. Trebuie doar să fac pipi, strigă Pu şi o şterge în urma lui Marianne. Traversează grăbit curtea pietruită şi se îndreaptă spre marginea pădurii, unde se opreşte în spatele cireşului, dar nu face pipi. Stă nemişcat şi se uită pe furiş la locuința făcută de Dahiberg şi la locuitorii ei.

El îi vede pe tata şi pe mătuşa Emma pe verandă, se zăresc în spatele florilor şi al plantelor agățătoare. Tata îşi aprinde țigara şi mătuşa Emma îşi ia pilulele contra acidității stomacului. Mama se zăreşte câteva momente în uşa deschisă dinspre scară, o ține pe Micuța de mână. Pu e aici? spune ea în gol, fără să aştepte răspuns. Mărta traversează sufrageria cu o tavă cu pahare şi farfurii, ea spune ceva ce nu se aude şi mama răspunde că Pu nu trebuie să-şi arate proasta dispoziție atât de neplăcut,

trebuie să vorbesc cu el. Lalla iese cu precauţie pe podişca de la bucătărie, are o găleată mică în mână: Trebuie să ţinem uşile închise, altfel intră o grămadă de ţânţari şi de muşte! Marianne a urcat la etaj şi-şi piaptănă părul greu, negru, cu mişcări puternice, se poate vedea că fredonează. Mama se duce spre verandă, o ţine pe Micuţă de mână. Pe drum, iau o păpuşă mare, de cârpe. Maj spală vasele, foarte repede şi vorbeşte tot timpul cu Mărta, dar fereastra bucătăriei e închisă, aşa că nu auzi ce zic. Dag s-a înarmat cu un prosop şi şterge pahare. Mărta ajută la şters, ea stă pe un scaun şi şterge farfurii. Mărta râde la ceva ce spune Maj şi Maj îi dă un ghiont lui Dag în spinare. Marianne aleargă în jos pe scară şi o ia pe Micuţa. Ea o ridică şi o strânge la piept. Are braţele goale. Micuţa strânge tare păpuşa ei rufoasă. Merg la pianul înalt, sculptat şi Marianne se aşază, cu Micuţa pe genunchi. Ele cântă notă cu notă: mai întâi Micuţa, pe urmă Marianne. Mama stă lângă masa cu ghivece de flori de pe verandă, întoarsă spre Pu, dar nu-l vede. E foarte ocupată să rupă frunzele ofilite de la o muşcată chipeşă ce-şi apleacă florile roşii spre geamul prăfuit al verandei.

Soarele a trecut în spatele casei şi părăseşte veranda într-o umbră albăstruie. Vântul murmură în copaci, foşneşte şi trosneşte în trunchiurile bătrâne ale livezii de cireşi. Pu nu se poate apăra de o bruscă tristeţe. Dar care nu ţine mult.

Acum, se aude o conversaţie dinspre gardul ce stă să cadă. Sunt bunica şi Unchiul Carl, care-şi trag răsuflarea după istovitoarea plimbare prin pădure de la Vâroms. Este o excelentă ocazie de a scăpa de ştersul veselei şi Pu aleargă peste pietriş jos, la poartă. Bunica îl bate pe obraji şi Unchiul Carl îl zguduie cu o izbitură zdravănă pe grumaz. El miroase a punci. Pu ştie că acesta e miros de punci, pentru că mama totdeauna îl salută pe Unchiul Carl cu aceeaşi replică: eu nu înţeleg de ce trebuie să miroasă Caile veşnic a

punci. La care Unchiul Carl aduce explicația că acest lucru se datorează faptului că el veşnic bea punci. Unchiul Carl are barbă bine îngrijită, ochi mari, albaştri în spatele pince-nez-ului şi mâini grase, moi, un pântece mare şi moale cu lanț de ceas, costum de vară alb, pătat şi guler țeapăn cu cravată. Pe cap poartă o pălărie de în mototolită.

Bunica e mică de statură, dar cu toată micimea ei, e aproape impozantă. Are şaizeci şi doi de ani, fața e rotundă, cu o straşnică bărbie dublă, ochii albaştri-cenuşii, scrutători; părul alb şi strălucitor e pieptănat peste cap, lăsând liberă fruntea lată. Poartă o rochie neagră, lungă până la glezne, cu guler alb şi manşete brodate. Pe braț ține un pardesiu gri-bej. Bunica are mâini mici, rotunde, care pot fi gingaşe, dar şi dure.

Eu cred că Pu a mai crescut de ieri, spune unchiul Carl glumeț. Sau i-a crescut doar nasul. Unchiul Carl îl trage pe Pu de nas. Pu e încântat, Unchiul Carl e favoritul lui. Bunica pune pardesiul pe umerii lui Pu şi îl ia de mî-nă. Vii mâine, să citim câteva capitole din Insula comorilor? Nu, nu se poate, răspunde Pu. Ce nu se poate? Nu se poate, pentru că am să fiu mâine la Grânăs împreună cu tata. El o să țină predica la biserică şi vrea să fiu cu el. Aşa. Aha. Sună plăcut, glumeşte Unchiul Carl. Bunica îi aruncă o privire scurtă şi el nu mai adaugă nimic. Ei bine, o să citim dublu duminica viitoare! spune bunica şi îi strânge mâna lui Pu.

Mama le vine în întâmpinare şi tata coboară pe scara verandei, mătuşa Emma se arată în uşa interioară. Bine ai venit la Dufnăs, dragă Erik! Să ai o vacanță frumoasă şi odihnitoare! Mulțumesc, dragă tanti! Mulțumesc, ce amabil!

Bună, Carl, intri să bei un coniac? Tata îl bate pe Carl pe umăr. Nu avem coniac, spune mama hotărâtă. Acum a ieşit şi restul familiei în curte şi o salută pe bunica cu diferite grade de cordialitate. Mama îi invită sub pergola de liliac, unde sunt aduse cafea şi prăjituri.

Vreau să trag la țintă, strigă Carl. E cineva care cutează să mă înfrunte, pun ca gaj două coroane! El pescuieşte prin portmoneul lui uriaş şi scoate o monedă strălucitoare de două coroane, pe care o pune pe soclul crăpat al cadranului solar. Nici nu ştii ce-o să te coste, remarcă mama râzând şi se aruncă într-un fotoliu de grădină care odinioară a fost alb. Mătuşa Emma, mama şi tata fac conversație, încep imediat să discute despre excursia la Mângsbodarna care, tradițional, are loc în a doua duminică din august.

Lalla s-a aşezat pe scara de la bucătărie şi bea cafea cu o bucățică de zahăr în colțul gurii, alături are un tricotaj. Mărta s-a aşezat în hamac cu un roman şi Maj pregăteşte dormitoarele pentru noapte. Ea fluieră.

În afară de unchiul Carl, la tragerea cu arcul iau parte Dag, Pu şi Marianne. Arcul este un obiect destul de primejdios, ceva între jucărie şi armă. Ținta este o scândură mare, cu cercuri colorate şi cu un punct negru în mijloc. Este atârnată pe uşa privatei şi se măsoară distanța, Pu primeşte câțiva metri avantaj.

Poate că vara asta n-o să luam parte la excursie, se aude baritonul clar al tatei. Mama spune ceva ce nu se desluşeşte şi surâsul bunicii e neschimbat, amabil. Săgețile se înfig în suprafața moale a țintei. Nu, nu mergem, se aude din nou vocea tatei. Mărta ridică privirea din roman, dar o coboară din nou. Lalla leor-păie un pic, ea a turnat lichidul fierbinte în farfurioara pe care o balansează pe trei degete. Unchiul Carl rage, Marianne aplaudă. Acum, e rândul ei. Dag stă pe burtă pe pământ şi numără punctele. Unchiul Carl şi-a aprins o țigară şi s-a aşezat pe un taburet care acum câțiva ani a fost uitat în poiană şi de atunci a rămas acolo. Pu a primit misiunea de a căuta săgețile pierdute.

Teribil de amabil din partea lui tanti, dar oferta nu schimbă de fapt nimic, spune tata. El continuă să fie singurul care se aude, cu toate că toți participă la o

conversație destul de vie. Teribil de amabil, şi tanti crede poate că suntem nepoliticoşi, dar eu – Tu n-ai decât să refuzi în ceea ce te priveşte, dar de fapt eu hotărăsc, mama a ridicat vocea, dar ce hotărăşte de fapt nu se aude. Un vânticel suflă printre copaci, mai e o oră sau două până la apusul soarelui. O vacă mugeşte jos, în păşunea lui Berglund şi Sudd hămăie de câteva ori.

Observ cu uimire că n-am spus nimic despre Sudd. El e un pudel brun de rasă nobilă şi se numeşte după certificat Teddy af Trassel-sudd. În copilărie, a fugit împreună cu mama lui de la un circ şi au ajuns la Hundstallet[10], un loc în care sunt adunați căței rătăciți din oraş. Tata l-a cumpărat pentru cinci coroane. El a devenit imediat un membru al familiei. Lui Pu îi e frică de Sudd, ceea ce Sudd a remarcat imediat. El îl muşcă pe Pu de câte ori poate. Pu nu se lasă mai prejos. Când Sudd doarme, Pu toarnă apă peste el sau îi trage cu pistolul cu ținte în ureche. Acum Sudd latră la vaca lui Berglund, ca să pună lucrurile în ordine.

E rândul lui Pu să tragă, dar nu are destulă forță ca să încordeze de-a binelea arcul. El simte pântecele gras al Unchiului Carl în spatele lui. Aşteaptă, te ajut eu! Pu e împresurat de Unchiul Carl şi de fumul țigării, acesta îl ajută să încordeze arcul: Ei, vrei să...? şopteşte Unchiul Carl, cu țigara între buzele groase, albăstrii. Vrei să...? Să ce...? vrea precizări Pu. Unchiul Carl şi Pu țin amândoi de arc şi o săgeată se află lipită de coardă. Dar vârful săgeții nu se îndreaptă spre țintă, ci spre pergolă. Vârful ascuțit de metal caută: nu tata, nu mama, Pu închide ochii, apoi îi deschide, închide ochii din nou. Unchiul Carl respiră greu, în spatele vestei strâmte se aude un hârâit şi burta îi ghiorăie. Ei, vrei să...? şopteşte el şi aruncă un alt nor de

[10] *În suedeză: Grajdul de câini.*

fum peste Pu. Bunica stă în profil, pentru moment e întoarsă spre mătuşa Emma. Ea vorbeşte, degetul arătător loveşte cu forţă în marginea mesei. Gândeşte-te, să închizi gura babei ăs-teia, care veşnic pălăvrăgeşte, şopteşte Unchiul Carl.

Mama se ridică ca s-o servească pe bunica cu puţină cafea. Ea o acoperă pe bunica cu trupul ei. Săgeata porneşte brusc, cu un şuierat ascuţit şi loveşte în centrul negru al ţintei. Pu a câştigat, lua-m-ar dracu'! strigă Unchiul Carl, cu totul împotriva regulilor, şi-i dă moneda băiatului care a rămas cu gura căscată, închide gura, Pu, spune bunica şi îi apasă cu mâna ei moale bărbia. Când stai aşa, pari prost. Şi doar tu nu eşti prost? Nu-i aşa?

Maj urcă pe scara bucătăriei, poartă un vas smălţuit pentru lapte, care poate conţine cu siguranţă trei litri. Vrea Pu să meargă să luăm laptele? strigă ea peste curte. Da, vreau, răspunde el şi pune moneda de două coroane în buzunarul pantalonilor.

Maj merge repede pe panta care coboară de pe deal, spre pădure. Pu aproape aleargă lângă ea. E îmbrăcată în rochia ei albastră de în, părul roşu e împletit şi coada îi ajunge până la talie. Ea merge cu capul aplecat în faţă, nasul cârn e îndreptat înainte, fluieră pentru sine. Toată fiinţa lui Maj miroase bine a sudoare şi a săpun verde care se numeşte Palmolive. Când ajung la podul de peste pârâu, se opresc. Şuvoiul de apă curge tăcut şi rapid, lângă pietrele de pe margine s-au format bălţi întunecate unde apa se roteşte într-un vârtej lent. Pe pietrişul de pe fund unduiesc ierburi de apă, se rotesc şi unduiesc. Poţi să vezi vreun peşte? spune Pu. Taci, s-au speriat pentru că am venit cu zgomot. Trebuie să aşteptăm puţin şi să tăcem. Pu stă sprijinit pe genunchi şi pe palme, lângă Maj, care s-a ghemuit pe genunchi. El se apasă uşor în şoldul ei, ea îi trece braţul peste grumaz. Deodată, apa curgătoare e plină de umbre

care se deplasează, sclipitoare. Sub unde alunecă o siluetă grea, plată, cu cap ascuțit, e un chefal. O răcoare plăcută urcă din izvor, Maj lasă mâna să alunece spre roiul de peşti. Dispar într-o mişcare rapidă, unitară. Doar chefalul rămâne pe fund, în nisip.

Aici s-a spânzurat ceasornicarul, şopteşte Maj. Cee? Maj îl priveşte cu ochii mijiți şi-l corectează: Spui mereu „Cee?" ca şi cum n-ai auzi, dar auzi foarte bine. Unde s-a spânzurat? Auzi, să nu ştii! Acolo, în spatele celor doi pini, ăia crescuți într-o tulpină. Acolo, în mărăciniş. Da, acolo s-a spânzurat. Toți zic că şi-a luat viața din dragoste, dar nu-i adevărat. De ce s-a spânzurat, atunci? Nu ştiu prea bine. Lalla ştie toată istoria, poți s-o întrebi pe ea. Bântuie pe-aici? întreabă Pu şi e străbătut de un fior rece, e greu de ştiut dacă de la răcoarea izvorului ori de la apropierea de locul teribilei întâmplări. Dacă bântuie? Da, se zice că se aude cum face gălăgie prin grămada de mărăcini. Acolo se află şi vipere grase, aşa că fii atent şi uită-te pe unde umbli.

Fantome şi vipere, murmură încet Pu pentru el însuşi. Eu n-am văzut niciodată, spune Maj. Dar eu nu văd niciodată de-astea. Trebuie să fii făcut într-un anume fel, ca să vezi spirite şi fantome sau pitici. Bunica mea le vede – eu nu sunt aşa, deloc. Dar eu sunt, spune Pu, pentru că eu sunt Copil de Duminică. Eşti Copil de Duminică? N-am ştiut. Ba da, pai-sprezece iulie o mie nouă sute optsprezece, atunci m-am născut, la ora trei dimineața. Şi atunci, ce ai văzut? întreabă Maj, puțin neîncrezătoare. Destul de mult. Pu se simte important. Trebuie să-mi povesteşti o dată. Pare foarte interesant. Maj îi aruncă cu apă în față şi râde: Vrei doar să te dai mare.

E# se ridică şi o ia repede pe poteca pietroasă şi şerpuită. Pu aproape aleargă.

— Dacă vrei, pot să-ți apar ca fantomă, după ce mor.

— La ce ar folosi?

— Să-ți spun cum e.
— Ce să fie?
— Ei, pe lumea cealaltă.
— Mulțumesc. Da' n-am nicio poftă.
— Aş putea să vin cu mare grijă. Şi ziua.
— Ce prostii sunt astea, Pu?
— Îți promit.
— Când ai murit, ai murit.
— Da' atunci, ceasornicarul?
— Ee, asta-i doar o istorie nostimă.

Maj s-a înecat în pârâu câțiva ani mai târziu. Rămăsese gravidă şi tatăl copilului n-a vrut să ştie de ea. A ieşit la suprafață într-o zi de primăvară timpurie, jos, la cotul apei, cu o rană mare în frunte. Adesea mă gândesc la ea şi la discuția noastră de lângă pod. Ea nu mi-a apărut niciodată. Dar nu-mi făcuse o promisiune precisă.

Ferma Berglundzilor se întinde pe amân-două părțile drumului. Casele de locuit sunt pe partea pădurii, grânarul, grajdul, şopronul şi staulul dau spre țarinile care coboară spre râu şi spre stația de cale ferată. Casa de bârne din anii o mie şapte sute are la parter o bucătărie în care se află vatra, o masă mare şi două bănci de lemn. De partea cealaltă a tindei, se află lăptăria. La mansardă se înghesuie două odăițe şi podul întunecat, plin de generații de obiecte casnice şi tot felul de haine.

Ograda e netedă şi bine întreținută. În fund, se înalță o magazie veche care a devenit hambar. Vizavi de casa veche se află destul de noua „Rezervă”[11], cu verandă de sticlă şi livadă în spate.

Bătrâna doamnă Berglund ajută la lăptărie. Ea e latră şi bondoacă, are o basma pe cap şi un şorț mare, cu dungi.

[11] Casa bătrânilor, când se retrăgeau din viața activă.

Chipul îi e zbârcit şi gura n-are dinţi. Lăptăria e încăpătoare, dar are doar o fereastră; pereţii, duşumeaua şi tavanul sunt vopsite în alb. De-a lungul pereţilor stau polițe late cu bucăţi de brânză de diferite forme, într-un^ colţ luceşte separatorul manual pentru unt. În mijlocul duşumelii tronează pu-tina cu lapte. Doamna Berglund scoate laptele cu o măsură mică, un vas cu coadă lungă şi cioc.

— Astă-seară tăiem doi viţei, aşa că, Maj, spune-i doamnei Bergman şi doamnei Âkerb-lom că avem carne de viţel. Şi ficat de viţel. Pastorului îi place tare mult ficatul. A sosit astăzi? Am auzit că spunea băiatul. A fost la gară şi Ericsson spunea că pastorul a sosit cu trenul de trei de la Stockholm. Vrea tânărul Bergman o bomboană cu miere?

Doamna Berglund se clatină pe picioarele ei umflate până la un dulap vopsit în albastru, cu flori şi figuri. Îl deschide şi scoate un bocal de porţelan cu caramele galbene curbate, ca nişte perne. O să primească două, spune băbuţa şi suflă în faţa lui Pu. Pu n-a văzut niciodată o făptură omenească aşa de urâtă, nici măcar mătuşa Emma nici pe departe n-ajunge la catastrofala urâţenie a doamnei Berglund. Trebuie să mulţumeşti frumos, spune Maj. Cee? spune Pu şi îşi aminteşte imediat. Mulţumesc mult, spune, şi se înclină uşor. El desprinde două caramele cleioase şi le pune imediat în gură, aşa că obrajii i se umflă. Sunt bune, nu? îşi mijeşte ochii doamna Berglund. Ochii aproape dispar în spatele cutelor şi a negilor negri. Doreşte Maj o ceaşcă de cafea? Am făcut cafea pentru oamenii care taie viţeii. Nu, mulţumesc, trebuie să ne ducem imediat acasă, spune Maj şi face o reverenţă. Dar, oricum, mulţumesc. Te bucuri că a sosit şi tata în vacanţă? întreabă tanti Berglund şi pune mâna pe capul lui Pu. Pu dă din cap. O să mergem la Granăs mâine dimineaţă şi tata va ţine predica. Am auzit, spune bătrâna şi pune capacul pe putina cu lapte. E păcat că eu nu pot veni

la slujbă la Granăs, dar e prea departe. Şi Fordul băieţilor e la reparat, la Borlänge. Doamna Berglund îi întovărăşeşte până la ieşire, pe urmă se duce la bucătărie, ca să supravegheze pântecoasa cană de cafea. Nu uita să-i spui doamnei Bergman de carnea de viţel, le spune cu un surâs ştirb. Nu, n-am să uit. Noapte bună, tanti Berglund. Noapte bună, Maj, şi noapte bună, micuţule Pu.

Tăierea are loc lângă staule. Primul viţel zace deja pe o scândură cu gâtul tăiat, şi sân-gele se scurge pulsând într-o găleată de tablă. Bătrânul Berglund ţine găleata şi învârte în ea. Cei doi oameni mai tineri au prins cu un laţ celălalt viţel. De laţ se înnoadă o funie şi viţelul e tras afară, în bătătură. Ţăranul ţine un baros, pe jumătate ascuns la spate. Cei trei fii mai mici ai lui Berglund stau timizi în jurul locului de execuţie. Tânăra doamnă Berglund îşi ajută socrul învârtindu-se în jurul viţelului tăiat.

Pu stă ca încremenit în ogradă. El a văzut cum se taie găinile, ceea ce e destul de nostim, şi în acelaşi timp scârbos: o dată, un cocoş a zburat pe acoperişul grânarului, a stat acolo fără cap şi a bătut din aripi câteva minute, înainte să se rostogolească. Dar Pu n-a văzut niciodată tăierea unui animal mare, cum e un viţel. Ţăranul loveşte cu barosul viţelul între ochi, o lovitură surdă. Viţelul sare şi dansează, ceva negru curge peste ochiul animalului. Mai primeşte o lovitură grea şi cade, se ridică imediat, dar stă nemişcat, cu botul căscat. Atunci primeşte a treia lovitură, picioarele din faţă i se îndoaie şi cade, zvârcolindu-se.

Vântul printre cireşi s-a oprit şi se înserează, cerul e dintr-o dată curat şi galben, ca incendiat, la apus, peste ţarini. Trenul de seară de Krylbo dă semnal la Vâroms şi face o pauză în staţie, fumul se înalţă drept din coşul locomotivei, se poate auzi pufăitul şi vocea unchiului Ericsson. El vorbeşte cu un om de la gară, în vreme ce coboară semaforul.

În locuința dahibergiană sau în „creație”, cum îi spune Unchiul Carl, s-au aprins lămpile cu parafină în sufragerie, în bucătărie şi pe veranda de jos. În camera mamei, la etaj, arde o lampă de noapte pentru Micuță, căreia îi e frică de întuneric. Dacă stai lângă privată şi priveşti casa, sau cum i-o fi zicând, aceasta străluceşte şi arată aproape ca un loc fermecat pentru poveşti şi vise.

Cei mari s-au adunat în jurul mesei care e luminată de două lămpi, una în tavan şi alta pe masă. Mama brodează la gherghef, tata citeşte ziarul, amândoi folosesc ochelari, ai mamei stau totdeauna pe vârful nasului. Mătuşa Emma întinde o pasiență. Mărta se apleacă peste blocul de desen şi colorează cu culori subțiri, de apă, apare imaginea severă a unei flori de linnea. Marianne citeşte o biografie groasă a lui Richard Wagner, are un creion în mână şi subliniază adesea.

În bucătărie, Dag şi Pu îşi mănâncă fiecare sanvişul lui pe pesmet[12] cu brânză de capră şi beau lapte, care încă mai e cald. Lalla sade şi ea la masa bucătăriei şi țese un ciorap, şi-a scos bocancii înalți şi a încălțat papuci moi în picioarele dureroase. Cu toată căldura înăbuşitoare, şi-a atârnat peste umeri o flanea de lână. Are ochelari rotunzi, cu rame subțiri. Lângă ea, pe masă, stă ultima ceaşcă de cafea a zilei.

— Mâine e sărbătoarea Schimbării la Față, anunță Lalla, ca şi cum frații Bergman ar trebui să fie interesați de un asemenea eveniment. Mâine e Schimbarea la Față, repetă ea, şi e un lucru anume cu ziua aceasta.

— Cee? Pu întreabă din politețe.

— E ziua în care Domnul a vorbit învățăceilor. Ei au auzit o voce ca un tunet din zori care zicea: „Aceasta este fiul meu prea iubit în care eu am aflat desfătare. Ascultați-l pre

---

[12] *Knäckebrod (suedeză) – pesmefi uscați, specific suedezi.*

dânsul”. Dumnezeu voia să spună că Isus era fiul său iubit. Erau unii care se îndoiau.

— Şi ce e deosebit în asta? întreabă Dag, leorpăind din pahar.

— În locul în care m-am născut şi am crescut eu, ^ ziua asta era o zi deosebită.

— În ce fel deosebită? întreabă Pu, care începe să fie interesat, deşi de fapt nu vrea.

— Poți spre exemplu afla cât de mult o să trăieşti. Cel care se duce la răsăritul soarelui într-un loc în care cineva şi-a luat viața află tot felul de lucruri. La noi acasă era un lucru bine ştiut.

— A încercat Lalla? întreabă ironic Dag.

— Nu eu, sora mea vitregă.

— Zău?

— Eu nu spun nimic. Dar, oricum, e neobişnuit. De altminteri, ea era Copil de Duminică.

— Cee? spune Pu şi rămâne cu gura căscată.

— Eu sunt copil de joi şi pot vedea prin hainele fetelor frumoase, spune Dag plin de nevinovăție.

Se rontăie pesmeți şi se bea lapte. Lalla zâmbeşte, dinții ei falşi sunt frumoşi şi egali, ea are un surâs luminos care suie drept în ochii albaştri-cenuşii.

— Nu poți şti niciodată ce e adevărat şi ce e minciună în lucruri de-astea. Pu vede altceva decât Dag. Pastorul vede altceva decât doamna Eneroth. Eu văd ce Maj nu vede. Fiecare vede în felul său.

— De ce s-a dus ceasornicarul şi şi-a luat viața? întreabă Pu cu totul pe neaşteptate. El întreabă, deşi nu vrea să întrebe, dar acum întrebarea a fost pusă.

— Nimeni nu ştie sigur, spune Lalla şi pare ca şi cum ea ar şti.

— Vrea Lalla să povestească?

— Se sperie Pu şi face pipi pe el, spune Dag.

— Ține-ți fleanca, spune Pu, un pic nerăbdător, fără ostilitate.

— Nimeni nu ştie sigur, repetă Lalla. Dar se spune – eu am auzit spunându-se – că a înnebunit de frică. El nu era de aici, ci din Tammerfors. Mai întâi s-a stabilit la Kvarnsveden, dar acolo nimeni nu era interesat de ceasuri, aşa că avea câştig puțin. Când i-a murit soția de tifos, s-a mutat la Borlänge, şi acolo era diferit pe vremea aceea, aşa că a avut câştig bun. Dar lumea credea că el e un om curios. Nu! El era totdeauna prietenos şi politicos, aşa că nu despre asta era vorba. De comenzile pe care le avea se ocupa cum trebuie, în mod sigur era un tip cinstit, dar lumea credea totuşi că e puțin cam ciudat.

— De ce şi-a luat viața? Pu îşi scarpină o înțepătură de țânțar de pe genunchi. A uitat să mai muşte din tartină. Chiar şi Dag e, fără voia lui, interesat, deşi sceptic. Lalla vede că şi-a cucerit ascultătorii şi nu se grăbeşte.

— În prăvălia lui se afla o pendulă de podea, era înaltă şi subțire şi neagră, cu desene aurite în jurul cadranului. Puteai deschide uşa de sus, acolo se vedea mecanismul învârtindu-se şi de asemeni – din cine ştie ce motiv – mai era o uşă şi jos. Acolo era un spațiu gol – ori părea aşa. Pendula ticăia gânditoare şi plină de demnitate, bătea orele şi jumătățile cu un sunet posomorât. Mulți ani nu s-a petrecut nimic neobişnuit cu pendula aceea. Dimpotrivă, era punctuală, amabilă şi nu trebuia niciodată să fie reparată. Dar brusc – da, de pe o zi pe alta – s-a schimbat cu totul. A început s-o ia înainte şi înapoi, adesea cu mai multe ore într-o singură zi. Şi când trebuia să bată ora două, de exemplu, bătea şapte. Şi când trebuia să bată ora, bătea jumătate şi adesea rămânea cu totul mută, ca moartă, şi pe urmă reîncepea să meargă, fără ca s-o fi pornit ceasornicarul. Treaba asta cu pendula a devenit un mare necaz pentru el. O repara şi-i schimba mecanismul şi roțile dințate

şi greutăţile şi arătătoarele. Dar nimic nu folosea. În cele din urmă, a mutat pendula în camera lui, care era şi bucătărie şi cameră de dormit, o magherniţă întunecată, lângă prăvălie. Doar nu putea să lase ceasul cel gălăgios şi neascultător să stea în prăvălie, spre râsul tuturor. Nu mergea. Poţi să-l înţelegi. Aşa că trăia cu pendula acolo, zi şi noapte. De mai multe ori pe zi închidea prăvălia şi se năpustea în odaie, să controleze dacă pendula şi-a băgat minţile în cap. Nopţile se trezea oră de oră şi asculta bătaia ceasului, dar înţelegea că nimic nu merge cum trebuie. Într-o zi, când scosese me-canismul să-l mai verifice o dată, o roată dinţată a sărit fără să fi pus mâna pe ea şi l-a tăiat adânc în palmă. A sângerat foarte tare şi, sângele a curs peste maşinăria ceasului şi pe masă. A fost nevoit să se ducă la dispensar, să fie bandajat, ca să i se oprească sângele.

Într-o noapte s-a trezit tresărind, ceasul bătea treisprezece ori paisprezece bătăi, deşi era trei şi jumătate. Cu toate că era iarnă şi întuneric, în încăpere era o lumină ciudată, care se strânsese în partea de jos a pendulei, o lumină curioasă, nici de asfinţit, nici de zori.

Ceasornicarul s-a ridicat în capul oaselor şi a holbat ochii.

Maj păşeşte în bucătărie cu picioarele goale. Pune pe masă o ceaşcă de ceai înflorată, cu toarta ruptă. Ceaşca e plină-ochi cu frăguţe coapte.

— Unde a găsit Maj fragi coapte la vremea asta? întreabă Lalla uimită şi poate e recunoscătoare pentru întrerupere, pentru că înţelege că povestirea ei are nevoie de o pauză. Poate că a ajuns la un punct mort cu ceasornicarul ei şi acum trebuie să găsească o cale de ieşire.

— Deasupra morii vechi. Acolo se coc totdeauna fragii de două ori pe vară. M-am dus să văd, mai mult în glumă. Şi era plin de frăguţe. Dar era prea întuneric.

— Ia nişte cafea. A mai rămas un pic în cană.

— Vorbim despre ceasornicar, lămureşte Dag.

— Aha, da. Nu e o istorie prea înfricoşătoare pentru Pu la ora asta din noapte?

— Ei! Mie nu mi-e frică!

— Cum se pot şti atâiea lucruri despre cea-sornicar? întreabă Dag.

— Ultimii ani din viaţă i-a trăit într-o căsuţă la Anders-Pers, pe drumul care duce la Solbacka – la vreo jumătate de kilometru de aici.[13] Şi Anders-Pers a povestit bunicii voastre că acesta a lăsat o scrisoare pe care era scris: „Să se deschidă după moartea mea". Dar e clar că nimeni nu ştie exact lucrurile, numai Anders-Pers a citit scrisoarea şi această scrisoare a dispărut când a murit bătrânul şi copiii lui i-au vândut şifonierul la licitaţie.

— Povesteşte acum, o îndeamnă Pu, deja emoţionat.

— Ei bine, spune Lalla, care şi-a luat din nou avânt. El văzu cum uşa din partea de jos a ceasului începe să se deschidă de la sine. Şi din bezna dinăuntru se auzea un sunet ciudat. Era mai curând un plânset, aş zice. Dar nu se vedea nimic. Ceasornicarul simţea o spaimă de nespus. Dar nu putea rămâne în pat. Cu mâini tremurătoare a aprins lumânarea de pe măsuţa de lângă pat, s-a dat jos din pat şi a păşit în vârful picioarelor până la pendulă. Ţinea sfeşnicul în mână, dar era atât de tulburat, că uitase să-şi ia papucii şi nici nu a observat că duşumeaua era rece ca gheaţa, căci focul se stinsese şi camera era cu totul rece.

— Poţi crede asta, spune Pu şi dinţii îi clănţăne.

— Sigur. Dar ceasornicarul s-a strecurat până la pendulă şi imediat a observat că ceasul bătea mai rar ca de obicei, trăgea şi se împotmolea şi părea s se oprească, dar continua

---

[13] *Fjärdingsväg (suedeză) – o pătrime din vechea milă suedeză (2672 m).*

mai departe. Ambele ace căzuseră în jos şi arătau cifra şase. Uşa de sus era închisă, dar cea de jos scârţâia, deschizându-se încet, încet. Ceasornicarul căzu în genunchi, cu cămaşa lui lungă de noapte, şi deschise cu totul uşa, luminând spaţiul întunecat. Mai întâi nu văzu nimic, dar pe urmă, când i se obişnuiseră ochii, văzu o altă uşiţă, care era pe jumătate deschisă. Şi acolo văzu cine plângea. Era o fiinţă extrem de mică, o femeie micuţă care şedea ghemuită şi suspina îngrozitor. Era îmbrăcată într-o cămaşă lungă şi avea păr lung, negru, revărsat pe umeri. Ceasornicarul observă că pendula se oprise cu totul, acum se auzeau doar suspinele sfişietoare ale femeii şi vântul în horn. El întinse mâna şi atinse micuţa făptură, avea cel mult o jumătate de metru, dar nu era copil, sau pitică, era o femeie adevărată. El o atinse şi ea îl privi, până atunci avusese faţa ascunsă de păr şi de mâini. Dar acum, când îl privi, o putu vedea. Avea ochi mari, orbi, fără nimic în ei, era doar albul uşor albăstrui, gura era pe jumătate deschisă şi nu se vedeau dinţi, pentru că gura şi buzele erau pline de sânge. Avea chipul slab şi palid, aproape cadaveric, dar fruntea îi era înaltă şi nasul subţire şi fin. Ceasornicarul socoti că femeia cea mică era cea mai frumoasă fiinţă pe care o văzuse în viaţa lui, deşi era atât micuţă.

— Bineînţeles, s-a îndrăgostit de ea, spune Maj.

— Nu ştiu dacă s-a îndrăgostit, dar ceva s-a întâmplat cu sărmanul ceasornicar, suspină Lalla şi scoate ciorapul reparat de pe ciuperca de cârpit. Îl întinde pe masă şi-l netezeşte cu palma.

— Şi pe urmă? o îmboldeşte Pu, nerăbdător şi înspăimântat.

— Ei bine, el a ridicat micuţa doamnă din închisoarea ei şi i-a şters gura şi fruntea cu o cârpă umedă, a învelit-o într-un şal şi a aşezat-o pe patul lui. A aprins lampa cu parafină, s-a culcat şi a privit femeia, care închisese

pleoapele peste ochii goi. Probabil dormea. Nu şezuse culcat prea multă vreme, când pendula cea neagră a început să scârțâie şi să se zgâlțâie, parcă îşi ieşise din minți. Rând pe rând bătea ora, dar numai o dată, şi cu pauze neregulate. Era o gălăgie oribilă, nu poate fi descrisă altfel. Amândouă uşițele, cea de sus şi cea de jos, se deschideau şi se închideau cu zgomot mare şi greutatea lovea când într-o parte, când într-al-ta. Ceasornicarul înțelese că pendula era nebună de furie şi că se gândea să-l omoare. Atunci a alergat în atelier şi a căutat un cio-can mare, cu o parte plată şi alta tăioasă. S-a dus întins la pendulă şi a început s-o lovească. Când a zdrobit cadranul, cu o singură lovitură, pendula s-a prăbuşit peste el cu toată greutatea şi mărimea ei – căci era mai mare decât ceasornicarul, care era un om mărunt şi slab. Dar el a reuşit să iasă, doar cu o rană la picior. Chiar înainte să cadă pendula, chiar şi în clipa în care cadranul a fost zdrobit de ciocan, cea-sornicarul a crezut că vede un chip desfigurat, plin de răutate, care pândea în spatele mecanismului. O față rea, holbată, cu ochi orbi, rotunzi şi gură căscată, urlând, plină de dinți putrezi. Chipul avea o crestătură adâncă în frunte şi sângele curgea în valuri. Era cu siguranță oribil, dar ce a urmat avea să fie şi mai şi. Lalla bea cafeaua din ceaşcă până la fund şi scobeşte cu lingurița după zahăr. Maj, Dag şi Pu aşteaptă cu religiozitate şi plini de atenție. Nu trebuie întreruptă.

— Da, şi cum spuneam, spune Lalla, după o tăcere atent măsurată. Ceasornicarul şi-a zdrobit pendula şi poate şi pe ființa care locuia acolo. Dar nu se ştie, e doar o presupunere, despre asta nu era nimic scris în scrisoarea pe care a lăsat-o ceasornicarul. În vreme ce pendula era zdrobită, micuța femeie striga şi urla ca o nebună, nu erau țipete omeneşti, ci de fiară, ca o vulpe în cursă, sau aşa ceva. Ceasornicarul a încercat s-o potolească, dar în zadar.

Ea urla şi urla, el a strâns-o la piept, a mângâiat-o, i-a vorbit, poate chiar a cerut-o de soție, nu ştiu exact, dar ea numai țipa şi țipa şi ceasornicarul era din ce în ce mai disperat şi plângea şi se ruga, parcă ar fi fost vorba de propria lui viață. Şi chiar aşa era, o să vedeți. Da, căci femeia a început să-i muşte mâinile, dar era oarbă, aşa că el se putea feri. Deodată, s-a smuls din brațele lui şi s-a rostogolit pe duşumea şi a dat să fugă în patru labe. Masa cu lampa s-a răsturnat şi a început să ardă într-un colț, nu ştiu prea bine, nu scrie nimic despre asta în scrisoare. Dar ceasornicarul s-a aruncat după ea şi a prins-o, a ținut-o strâns, a sărutat-o, dar ea l-a muşcat de gură, da, era o luptă îngrozitoare, nici nu se poate povesti tot ce s-a întâmplat în lupta aceea. La urmă, ceasornicarul a pus mâna pe ciocan şi a lovit femeia, cum lovise şi ceasul. Era aproape ieşit din minți. Când şi-a venit în fire, a săpat o groapă în grădină şi a îngropat şi femeia şi pendula. Câteva zile mai târziu, a părăsit prăvălia şi casa din Borlänge şi s-a stabilit la Anders-Pers, pe drumul care duce la Solbacka. N-a trecut un an şi s-a spânzurat.

Întunericul se îndeseşte în jurul cercului auriu al lămpii, un fluture de noapte se izbeşte de sticlă. Din camera vecină se aude cântecul Mariannei. Cântă fără acompaniament, e unul dintre „Visele” lui Jonas Love Almqvist.

Doamne, cât de frumos este s-auzi cântări din guri de serafi. Doamne, ce plăcut prieşte să mori în sonuri şi cântări. Intră lin, o suflete în fluviu, întunecat, ceresc de purpur fluviu: Lunecă lin, o suflet blând al meu, în sân la Domnul, răcoros şi bun.

Dag se ridică tăcut şi pune în chiuvetă paharul din care a băut lapte. Dispare, uşa de la sufragerie se deschide şi se închide fără zgomot.

— Dagge e îndrăgostit de Marianne, spune Pu.

— Un răhățel ca Pu nu pricepe lucruri din astea, spune Maj şi-l ciupeşte de ureche.

Pu e încântat.

— Ba da, pricep. Chiar el a spus-o. Spune că vrea să devină cântăreț de operă, ca Marianne.

— Pu nu trebuie să-şi bârfească fratele, nu e frumos din partea lui. Lalla se ridică şi-şi strânge coşul de lucru din rafie. De altfel, acum Pu trebuie să meargă la culcare.

— Pot sta până la ora nouă jumate.

— Cine a spus asta?

— Bunica a spus.

— Aha, aşa e regula la bunica, dar acum suntem la Bergmani şi aici se doarme la ora nouă.

Pu se scoală de pe scaun cu un suspin, se gândeşte la ziua de mâine, sunt multe ce se pot întâmpla de Schimbarea la Față. Trebuie să meargă în zori la locul sinuciderii, poate îl în-tâlneşte pe ceasornicar, trebuie să meargă cu tata la biserica din Granăs.

— Ce e, Pu, nu te simți bine?

— Cee, spune Pu şi cască.

— Închide gura, Pu. Te-am întrebat dacă nu te simți bine? Maj îi priveşte fața mică.

— Ba da, la dracu', suspină Pu, dar e aşa de mult.

— Hai să mergem s-o ascultăm un pic pe Marianne şi pe urmă te duc să te culci. Hai, nu sta aşa, cu gura căscată. Trebuie să ai grijă să ții gura închisă. Omul pare prost dacă stă cu gura căscată.

— Ştiu. Numai idioții stau aşa.

— Atunci, noapte bună, Pu, spune Lalla. Şi ține minte că eşti un Copil de Duminică.

— Da. Pu dă din cap, se simte împovărat şi deosebit. Da.

— Noapte bună, Maj. Mă duc jos, la mine.

— Noapte bună, domnişoară Nilsson.

— Noapte bună, Pu.

— Noapte bună, Lalla.

Lalla dispare pe scara de la bucătărie, spre prelungitoarea cu cămăruțe strâmte. Maj îl ia pe Pu de după gâtul subțire şi-l mână înaintea ei, în sufragerie.

Marianne cântă în înserare. S-au stins lămpile şi două lumânări puse pe bufetul lat luminează camera. Ea stă pe scaunul de la pian, uşor aplecată în față, cu mâinile în poală. Ochii îi sunt întunecați şi dilatați, cântă cu o voce ce se naşte şi trăieşte în trup. Şi eu sunt îndrăgostit de ea, gândeşte Pu cu tristețe.

Mama stă la masă cu capul sprijinit în palme şi ochii închişi. Pu suspină: Cel mai mult sunt îndrăgostit de mama. Aş vrea să-i simt suflarea, dar nu îndrăznesc să mă duc la ea acum. Nu, e mai bine s-o las în pace. Pu se aşază pe un scaun cu spătar înalt, lângă uşa de la hol. Micuța vine somnoroasă de la etajul de sus. Ține în brațe ursulețul Baloo. Pu o prinde pe prag şi o ridică pe genunchi. Ea se lasă şi-şi pune imediat degetul în gură. Genele lungi îi tremură pe obraji, se lipeşte strâns de Pu, căruia îi place să stea în înserare cu sora lui în brațe.

Tata şi-a tras scaunul de la masă şi şi-a ridicat ochelarii pe frunte, îşi apără ochii cu palma, şi-a scos gheata stângă şi degetul gros se mişcă în şosetă. Mătuşa Emma doarme în scaunul ei comod, cu o pernă sub cap. Gura îi stă deschisă şi răsuflă ca şi cum ar fi răcită, aproape un sforăit. Privirea Mârtei e blând-ne-mişcată şi tristă. Îi e frig, cu toată căldura care pluteşte înjur. Obrajii îi sunt roşii. Are cu siguranță febră.

DAG ŞI PU LOCUIESC într-o cameră care, din cauza lipsei de plan a casei, are forma unei nesfârşite garderobe de aproximativ doi metri pe şapte. Tavanul e mansardat şi la ferestrele pătrate nu poți sta în picioare, dacă ai mai mult de un metru. Două paturi prăpădite de metal cu somiere obosite stau unul în continuarea celuilalt de-a lungul

peretelui. O masă extensibilă e aşezată între ferestre. Două scaune desperecheate şi un dulap descleiat cu oglindă întregesc mobilierul.

Pu doarme, ori poate nu doarme. Dag citeşte o carte cu coperți roşii, sau poate priveşte doar ilustrațiile fotografice. Un sfeşnic stă pe scaun luminând slab. Pu priveşte în sus.

— Ce citeşti?

— Nu te interesează.

— E cartea cu gagici goale.

— Vino şi uită-te. Dar costă cinci ore.

Pu caută imediat cinci ore într-o pungă de hârtie. Uite cinci ore.

Frații se cufundă în cartea roşie. Cartea se numeşte „Nackte Schonheit". Dag, care a învățat germana doi ani, ştie ce înseamnă. Fotografiile reprezintă domni şi doamne care pozează, aleargă, sar, fac gimnastică, beau cafea, cântă în jurul unui foc de tabără. Toți sunt goi. Dag arată cu degetul: Asta are o perucă grozavă pe păsărică, ai mai văzut un asemenea tufiş? Fotografia reprezintă o tanti slabă, care tocmai are de gând să^ facă „podul". E pozată în contre-jour puternic. Îmi place mai mult asta, pretinde Pu şi se concentrează asupra unei fete plinuțe, care aleargă drept spre obiectiv. Cred că seamănă cu Marianne.

— Nu seamănă, lua-te-ar dracu.

— Oricum, e bine, zice Pu şi încep să i se înfierbânte obrajii. Arată bine de tot. Îți vine s-o muşti.

— Nu eşti zdravăn, zice Dag şi închide cartea. Nu e bine pentru tine să vezi poze de astea. Acum ne culcăm.

— De la cine ai primit cartea?

— N-am primit-o, am cumpărat-o, idiotule.

— De la cine?

— De la Unchiul Carl, desigur. A trebuit să-i plătesc o coroană cincizeci. Carl nu are niciodată bani. Dacă ar putea, ar fi în stare s-o vândă şi pe bunica.

— Crezi c-ai lua ceva pe mătuşa Emma?

— Ca să scapi de baba asta, ar trebui să plăteşti. Dar Lalla ar putea aduce ceva.

Tăcere şi întuneric timp de câteva minute.

— Dagge?

— Ține-ți fleanca, dorm.

— Crezi că Maj se regulează cu Johan Berglund?

— Ține-ți fleanca. Ea se regulează cu tata. Ştii doar, idiotule.

— Cu tata?

— N-am chef de palavre. Ține-ți fleanca.

— Dar atunci, Marianne? Nu ea se regulează cu tata?

— Şi ea. Ştii doar că tata e nebun după regulat. Sare pe toate gagicile, afară de Lalla şi de mătuşa Emma.

— O regulează şi pe mama?

— E clar, da' numai de Crăciun şi de Paşti. Ține-ți fleanca acu'.

Dinspre patul lui Dag se aude un scârțâit uşor, ritmic. Pu se gândeşte să spună ceva, dar renunță. Nu ştie exact cu ce se ocupă fratele lui acum, dar bănuieşe că e ceva oribil de interzis.

— Dagge?

— Ține-ți dracului gura.

— Crezi că tata şi mama se regulează chiar acum?

— Vrei bătaie?

Un pic de tăcere. Scârțâitul ritmic creşte.

— Dagge?

— Mmm.

— Ce faci?

Niciun răspuns. Patul tace.

— Dagge? Dormi?

Niciun răspuns. Pu adoarme aproape imediat din lipsă de partener de conversație. În fine, dorm toți nelinişтiții locuitori ai lăcaşului dahibergian.

Un vânt de noapte suflă dinspre munte şi freamătă prin pini şi cireşi şi prin tufele de rubarbă. O ploaie fină cade peste acoperişul gudronat fierbinte, dar se opreşte aproape imediat.

Scara scârţâie şi mătuşa Emma stă în uşa camerei băieţilor. E înveşmântată într-o jachetă lungă, pusă peste cămaşa de noapte. Pe cap poartă o scufă tricotată, părul e împletit într-o coadă grea, cenuşie. Respiră greu din cauza sforţării cu scara.

— Dorm băieţii?

Mormăieli, un mârâit somnoros.

— Trebuie să rog pe unul dintre băieţi să mă ajute.

— Ce?

— Trebuie să merg la closet.

— Ce?

— Trebuie să merg imediat la closet. Cineva trebuie să mă însoţească şi să ţină lumina, să mă sprijine. Nu pot merge singură, pentru că alunec.

— Nu poate mătuşa Emma să facă la găleată?

— Trebuie să fac Mare, înţelegi, Dag?

— Nu poate mătuşa Emma să aştepte până mâine dimineaţă, atunci o ajută Maj sau Mărta.

— Nu pot să mă ţin, înţelegi, Dag. Am mâncat o jumătate de cutie de smochine aseară. Au, mă doare burta şi e grabă mare.

— Eu pot s-o ajut pe mătuşa Emma, spune Pu drăguţ. Se scoală imediat din pat şi-şi vâră picioarele în sandale. Dag se întoarce spre perete.

— Acum a fost micuţul Pu foarte drăguţ. O să primeşti o coroană pentru deranj.

— E clar că pot şi eu să merg dacă e absolut nevoie, spune Dag şi se scoală.

— Nu, mulţumesc. Dormi liniştit mai departe. Mătuşa nu vrea să te deranjeze.

. Şi procesiunea porneşte. Pu merge în faţă, cu vechiul felinar în mâna stângă. Cu dreapta ţine zdravăn mâna grasă, mică, a mătuşii Emma. Mătuşa se mişcă precaut, pune un picior înaintea celuilalt, gâfâie de strădanii şi de durere de burtă. Când şi când se opreşte pe povârnişul lin, şi-a pus o pătură pe umeri. Mai picură încă, dar căldura zilei face să fumege iarba şi pietrele potecii.

În cele din urmă, ajung la destinaţie. Felinarul e pus pe unul dintre capacele privatei şi bătrâna doamnă se instalează cu gemete pe deschizătura cea mai mare. Pu stă afară, pe trepte şi-şi zgândăre o înţepătură de ţânţar. Uşa e lăsată, pentru mai multă siguranţă, deschisă. Giganticul pântece al mătuşii Emma tună şi huruie. Surde şi mirositoare băşini răsună în tăcerea nopţii. Se aud gemete şi gâfiieli în dosul spatelui slăbuţ al lui Pu. Prăvăliri grele, plescăitoare, se aud în butoi, urmate de sunetul ascuţit al unei puternice căderi în apă. Se pişă ca un cal, gândeşte Pu. Îşi ţine grijuliu nasul între degetul gros şi arătător, cu discreţie, ca mătuşa Emma să nu observe şi să se jeneze. Apoi, se lasă tăcerea.

— A terminat mătuşa Emma?

— Nu, nu. Nu, nu mă grăbi.

— Putem sta noaptea întreagă, dacă vrea mătuşa.

— Eşti un băiat drăguţ, micuţule Pu.

— Te mai doare burta?

— Nu-mi dau seama. Ba da, mă mai doare încă. Nu ştiu, micuţul meu Pu. Îmi pare rău. Mătuşa Emma e tristă. Cu toate constipările şi diareele astea nu e niciodată în ordine. Adesea cred că îmi ies maţele şi stomacul şi sufletul chiar, şi poate o să mor. Şi mă gândesc la toată mâncarea pe care o vâr în mine, şi mă jur c-o să fiu atentă, n-o să mai mănânc ce-mi face rău. Dar ziua următoare îmi calc promisiunea şi din nou e la fel de rău. Vai. Vai. Vai. Acum începe din nou. Cred că o să mor.

Trompete în surdină şi lovituri surde într-o tobă surdă. Uriaşa făptură, slab luminată de lumina pâlpâitoare a felinarului, se leagănă, se chirceşte şi se ridică, picioarele grase se bâțâie, coatele apasă coastele. Vai, vai.

— Şi acum începe să sângereze, desigur.

Hemoroizii ăştia oribili, care niciodată nu se potolesc. Trebuie să-mi iau boneta de noapte, ca să opresc sângele. De ce nu pot Bergmani să-şi cumpere hârtie de closet ca lumea? De ce trebuie pastorul să folosească hârtie de ziar?

Aş plăti cu plăcere. Au, iar începe, şi eu, care tocmai —

Gâfâitul încetează, Pu nu mai aude dacă mătuşa respiră. Se întoarce. Gândeşte-te, dacă mătuşa stă moartă acolo şi-l priveşte cu ochii zgâiți, morți. Atunci chiar ți se face frică. Dar nu e moartă. Doar că bătrâna doamnă şi-a pus palmele pe față. Stă dreaptă, cu cămaşa ridicată sus pe coapsele puternice, părul e în dezordine după ce şi-a scos boneta, îşi ține mâinile pe față şi stă acolo tăcută, legănându-se. Poate plânge?

— E mătuşa Emma tristă?

— Da.

— De ce?

— E un iad, micuțul meu.

— Ce?

— Aşa e.

Îşi ia mâinile de pe față şi acum Pu poate să vadă lacrimile care strălucesc ca nişte pârâiaşe pe obrajii buhăiți. Apleacă capul şi lasă degetele să alunece pe felinar. Umbra se înalță uriaşă pe perete. Ea vorbeşte, cu o voce schimbată:

— Bătrâneța e un iad, înțelegi, micuțule Pu. Şi pe urmă mori, şi nici asta nu e nostim deloc. Toți sunt uşurați şi moştenesc câțiva bani şi câteva mobile. E bine pentru babă, că s-a terminat în sfârşit. Ei doar nu i-a păsat niciodată de nimeni. Aşa că a rămas singură. A băgat în ea, până a

crăpat, ăsta-i adevărul. Deşi ştia să facă bere bună de Crăciun, asta nimeni n-o poate nega!

Mătuşa Emma ghemotoceşte hârtia de ziar, plasează scufia unde trebuie şi-şi trage chiloții cu craci lungi, după care îşi lasă să cadă cămaşa de noapte.

Pu o ajută să coboare cele două trepte de la tronul privatei. Mâna pe care i-o întinde e rece şi umedă. Îl mângâie pe cap, e o mişcare stân-gace. Peste munte şi peste liziera pădurii apare deja o strălucire slabă de lumină.

Pu doarme epuizat. Poate visează că zboară sau că e foarte mic şi că zace gol pe pântecele gol al lui Maj sau că în sfârşit a căpătat forța de a ucide. Mai întâi, îl va ucide pe fratele lui, şi pe urmă trebuie să moară tata. Dar mai întâi el trebuie să se roage şi să plângă şi să urle de spaimă. Şi pe urmă, va trebui să moară, e inexorabil şi necesar. Regele i-a poruncit lui Pu să-l omoare pe tata, aşa că nu e nimic de discutat.

Cineva a spus „spaima dă trup spaimei". E o bună regulă şi ea e valabilă şi pentru copiii mici ca, spre exemplu, Pu. De iarna trecută el a hrănit în sine o nelinişte care revine necontenit, că tata şi mama nu mai vor să fie împreună. Ea provine din aceea că Pu a fost martor fără voie la o scurtă încăierare între părinți. Când au văzut că erau observați, au încetat imediat să se bată şi s-au neliniştit pentru Pu, care nu putea să-şi stăpânească plânsetul de spaimă. Tata avea o urmă de unghii pe obraz. Mama avea părul răvăşit şi îi tremurau buzele, ochii îi erau negri de furie şi nasul roşu. Părinții l-au lămurit energic că şi persoanele mari pot deveni la fel de furioase una pe alta, ca oricare copil. Toată vorbăria şi clarificarea a ajutat prea puțin. Pu s-a speriat, mai ales după aceea. Spaima s-a instalat cu încetul şi el a început să-şi privească părinții cu atenție deosebită. A văzut atunci că ei căpătau adesea chipuri deosebite şi voci deose-bite. Tata devenea palid, ochii îşi pierdeau culoarea şi îi tremura

capul aproape inipn ceptibil. Mama avea un miros metalic şi voo; i blândă, caldă, devenea mai seacă, ca şi cum nu i-ar fi ajuns aerul. Pu a vorbit cu fratele lui despre asta, dar Dag l-a privit batjocoritor şi a râs: Mă cac în domnii ăştia. Din partea mea, n-au decât să se ducă dracului. Lucrul principal e să mă lase în pace, şi blestematul ăsta, care se pretinde taică-meu, să înceteze să mă mai bată cu bătătorul de covoare. Pu a tăcut şi a plecat. Problema însă a rămas.

Şi iată că se trezeşte din somnul lui adânc. Simte un fel de lovitură uşoară în capul pieptului, e zăpăcit şi nu ştie pe ce parte a realității se află: în a sa proprie, cea stăpânită de Pu însuşi şi bine controlată, cea care e, desigur, amestecată cu imagini şi figuri ciudate, dar, oricum, a lui proprie, o realitate uşor de recunoscut, sau în cealaltă, cea nouă şi înspăi-mântătoare, care a început să-i invadeze gân-durile şi simțurile. O secundă după trezire ştie ce l-a smuls din visele lui. Aude voci din camera mamei: voci joase, adesea şoptite. Sunt mama şi tata, cufundați într-un fel de discuție, au voci de nerecunoscut sau, mai exact, vocile lor îmi amintesc de momente trecute de panică bruscă, despre ce naiba e vorba acum? Ce fel de tonuri şoptite, alunecătoare, străine sunt acestea, în miez de noapte? Pu clănțăne din dinți, e prea oribil, trebuie să ascult la uşă, să aud bine ce spun. Pu se scoală din pat şi pune picioarele goale pe linoleum. E rece şi Pu tremură, deşi căldura nu a părăsit camera îngustă.

Vede imediat că uşa de la camera mamei e întredeschisă şi ia o poziție strategică pe scară: poate vedea fără să fie văzut. Mama stă în pat cu mâinile în jurul genunchilor, cămaşa de noapte a alunecat de pe umărul rotund, nu şi-a împletit părul pentru noapte. Părul ei greu, întunecat, flutură peste umeri, fața îi e palidă în lumina schimbătoare a zorilor. Ghirlandele de flori de pe transparente, pereții de un verde dulce, paravanul chinezesc din fața spălătorului, micile tablouri cu peisaje (acuarele pictate de unchiul

Ernst), preşul galben-au-riu, totul e acum cenuşiu şi se schimbă încet-în-cet. Tata stă pe un scaun alb cu spătar înalt. E îmbrăcat cu o cămaşă scurtă de noapte cu margini roşii, e desculţ, ţine mâinile încleştate. Pu are impresia că tatăl lui îl priveşte ţintă, dar ochii lui nu-l văd, el nu vede fără îndoială decât propria lui dezolare. Imaginea aceasta a părinţilor se întipăreşte în minte, cu toată lumina vagă. Mi-o amintesc. Pot s-o văd acum, sau când doresc, pot să mi-o reamintesc, înspăimântătoare în distanţa şi nemişcarea ei. Momentul reprezintă lovitura decisivă adusă imaginii pe care o avea Pu despre o lume atât de bine controlată, încât chiar şi fantomele şi pedepsele erau dovada unei realităţi stăpânite de el însuşi. Ea a căzut în cioburi şi s-a destrămat, n-a mai rămas nimic. Un rege a fost detronat şi obligat să-şi părăsească regatul şi, asemeni celei mai mici şi mai josnice dintre cele mai mici şi mai josnice făpturi, a fost nevoit să cerceteze acea ţară ce i se răpea şi care, spre spaima lui, era fără de margini.

Acolo, în pat, şedea mama, cu mâinile în jurul genunchilor, acolo şedea tata, pe un scaun cu spătar înalt, cu mâinile încleştate şi privirea fixată într-un punct, undeva, în spatele urechii stângi a lui Pu. Nu-mi reamintesc ce cuvinte au spus, mi-amintesc imaginea şi frigul podelei, cred că-mi amintesc tonul şi mirosul plăcut al florilor mamei şi al săpunului ei. Dar nu-mi reamintesc cuvintele. Ele sunt găsite, ghicite, reconstruite, şaizeci şi patru de ani după prezentul moment.

— E umilitor, spune tata şi-şi trage respiraţia.

— Ţi-am spus că nu trebuie să vii.

— Trebuie să vin dintr-un motiv foarte simplu. Mi-e dor de tine şi de copii, nu vreau să fiu singur. Mi-a ajuns atâta singurătate.

— Nu poți să încerci să fii un pic drăguț acum, Erik. Suntem doar atât de bucuroşi că eşti aici, vezi doar! Nu vezi?

— Da, îmi imaginez că... dar e atât de umilitor. Şi pe urmă, vine mama ta ca la defilare, cu paiața aia de Carl în suită. Şi nici nu întreabă dacă e binevenită.

— Acum eşti chiar nedrept. Mama s-a ostenit să vină aici doar ca să-ți ureze bun-venit.

— A venit ca să mă deranjeze, cunosc eu creatura asta josnică. Ce triumf pentru ea că noi locuim aici, în cocioaba asta dezgustătoare, în ținutul ăsta dezgustător. Împotriva voinței mele. Împotriva voinței mele explicite.

— Nu credeam că unui slujitor al Domnului îi e îngăduit să aibă în el atâta ură.

— Nu pot ierta pe cel care a vrut să mă distrugă.

— E îngrozitor să te aud.

— Aşa, e îngrozitor?

— Da, e îngrozitor. Parcă ai fi biata ta mamă. Parcă ai fi maniac.

— Nu pot ierta un om care mă urăşte pur şi simplu pentru că exist.

— Într-adevăr, parcă ai fi mătuşa Alma!

— Noi nu eram persoane destul de fine. Nu, exact. Nu eram persoane destul de fine. E adevărat.

— Ar trebui să-ți auzi tonul.

— Ar trebui să-ți auzi tonul tău, când spui „biata ta mamă”.

— De fapt, ce facem noi acum?

— Noi n-am putut să mergem la teatru şi să călătorim în Italia şi la Mosseberg, nouă nu ne-a dat mâna să cumpărăm ultimele romane.

— Fără doar şi poate, nu ai de ce te plânge, pentru că ai avut la fel de mare bucurie de pe urma banilor mei, cum am avut eu şi copiii.

— Da.

— De fapt, nu trebuie să vorbeşti aşa.

— Nu.

— E îngrozitor, când începi aşa.

— Da, poate că e îngrozitor. Dar nu sunt eu cel ce vrea neapărat să locuiască pe Villa-gatan, în apartamentul acela scump. Ne-am simțit aşa de bine pe Skeppargatan.

— Nu era soare deloc şi copiii erau bolnavi.

— Aşa spui tu de obicei.

— Doctorul Fiirstenberg a spus:

— Ştiu ce a spus doctorul Fiirstenberg.

Mama se gândeşte ce să-i răspundă, dar tace şi tace. A început să-şi muşte pielița de lângă o unghie şi e furioasă. Tace şi îşi reîn-carcă bateriile. Pu vede că, de fapt, tata a abandonat partida, el îşi priveşte soția cu o privire piezişă şi se aşază la masa albă de scris, se proiectează pe dreptunghiul alb al transperantului. Tăcerea se umflă, devine tot mai înspăimântătoare. Acum, tata vorbeşte, cu voce schimbată:

— Nu spui nimic?

— Crezi că ar trebui să spun ceva?

— Poți să spui ce gândeşti. Tata e speriat acum, se vede.

— Aşa deci, să spun ce gândesc, spune ma ma rar.

Tata tace şi mama tace. Mai apoi, când mama vorbeşte, vocea ei e liniştită, ca zăpada. Pu simte cum îi tremură genunchii şi cum i se strânge stomacul, ochii i se umplu de lacrimi, fără să vrea să plângă. Nu vrea deloc să audă ce are mama de spus, dar nu se poate mişca, picioarele nu-l mai ascultă, aşa că trebuie să rămână şi să asculte.

Aşadar, mama vorbeşte. Vocea ei e liniştită şi ea îşi priveşte degetul cu pielița ruptă. Sângerează un pic.

— Vrei să ştii ce gândesc? Ei bine, mă gândesc la ceva ce a fost în gândurile mele în toți anii din urmă. Sau, dacă e să fiu total sinceră, după ce s-a născut Micuța.

— Poate nu vreau, spune tata cu voce slabă.

— Dar acum vreau eu, şi tu nu mă poți opri.

— Mai bine plec.

— N-ai decât. Dar ar fi bine ca măcar o dată să vorbim cinstit. Poate ar fi bine să ştim cum stăm unul cu altul.

Mama îl priveşte şi zâmbeşte vag.

— De mult m-am gândit să iau copiii cu mine şi să te părăsesc pentru o vreme. Tăcere. Silueta de la fereastă e nemişcată. Mama întoarce capul şi îl priveşte.

— Vreau să mă mut la Uppsala, e liber apartamentul de cinci camere de la etajul casei familiei noastre şi pot să-l închiriez ieftin. Dă spre grădină şi e însorit şi liniştit şi a fost renovat de curând, cu baie şi cu tot ce-i trebuie. Dag şi Pu au puțin de mers până la şcoală, e peste drum. Şi Maj o să vină cu siguranță la Uppsala, să aibă grijă de Micuța. M-am gândit să-mi reiau slujba. I-am scris sorei Elisabeth şi ea a răspuns că sunt binevenită. Aşa, o să fiu mai aproape de fratele meu Ernst şi de mama şi de cei mai buni prieteni – fără să întreb – fără ca tu – fără ca – gelozia ta – şi am să fiu un pic liberă. — eu – puțin liber... — .

Câteva țarce se aud în mesteacăn, în spatele transperantelor, şi suflă un pic vântul, pânza se umflă. Tata a lăsat în jos capul şi desenează cu degetul pe sugativa mapei de scris. Pu stă încremenit, e aşa de înfricoşat încât a rămas într-o nemişcare de moarte.

— Vrei să spui, să ne despărțim?

— N-am spus asta.

— Vrei să ne despărțim şi ai de gând să mă părăseşti?

— Erik! Linişteşte-te şi încearcă să asculți ce...

— Pleci şi iei copiii cu tine.

— N-am vorbit niciodată despre divorț...

— Torsten ți-a băgat ideile astea în cap?

— Nu, nu Torsten.

— Dar ai vorbit cu el.

— Sigur că am vorbit cu el.

— Ai vorbit despre noi cu un străin.

— El e cel mai bun prieten al nostru, Erik! Şi el ne vrea binele.

— Şi, desigur, mama ta, şi Ernst, valorosul tău frate şi pe urmă sora Elisabeth! Cu cine nu ai vorbit? Oh, ce ruşine, ce ruşine! Vorbeşti cu toți, dar nu vorbeşti cu mine. Pentru că eu cred că tu eşti destul de slabă ca să asculți toți străinii, dar nu vrei să mă asculți pe mine.

Nesiguranță amară. Pu încă nu poate să se mişte, de asta s-a temut cel mai mult, sfârşitul fără îndurare, pedeapsa fără iertare, aruncat în întuneric cade într-o groapă cu pietre ascuțite şi nimeni nu-l va căuta, nimeni nu-l va scoate din bezne.

— Da, în orice caz, acum ştii ce vreau eu, spune mama, după o lungă tăcere. Ai întrebat, acum ştii răspunsul.

— Şi dacă nu aş fi întrebat?

— Nu ştiu, Erik. Nu ştiu. Am aşteptat un prilej, dar eram atât de nehotărâtă.

— Dar acum eşti hotărâtă, aşa înțeleg.

— Nu vrei să vii, să te aşezi pe marginea patului, te rog, Erik, eşti prea departe şi trebuie să găsim o cale, să căutăm o soluție. Împreună. Nu vreau să-ți fac rău.

— Aşa, nu vrei.

Pastorul pare mai mult trist, decât ironic. Se aşază greoi pe pat, la picioare, cât mai departe de soția lui. Ea încearcă să-l prindă de mână, dar nu ajunge.

— E atât de greu, Erik. Nu vreau să-ți fac rău.

— Ai mai spus asta.

— Dar când vii aici, n-ai pace şi linişte. Şi acasă, avem atâtea de făcut. Tu totdeauna eşti neliniştit pentru predicile tale şi n-avem niciodată timp să ieşim undeva împreună, şi dacă ieşim vreodată, atunci trebuie să fie pe cheltuiala mea, şi tu devii acru şi răuvoitor. Iar eu am treburile cu enoriaşii,

şi gospodăria, şi copiii şi uneori asta devine foarte împovărător.

Tata îşi acoperă faţa cu mâna şi inspiră scurt. Totul pare neobişnuit şi îngrozitor. Mama se ridică în genunchi, ca să ajungă la obrazul tatei cu o mângâiere, dar el se trage şi se ridică în picioare.

— Unde te duci? întreabă mama, pierdută.

— Să fac o plimbare. Am nevoie.

— Acum, în mijlocul nopţii?

— Chiar acum.

— Merg cu tine.

Mama se dă imediat jos din pat şi-şi strânge coama grea. Piciorul gol e mic, cu scobitura tălpii înaltă şi degete rotunde: merg cu tine.

— Nu, mulţumesc, Karin. Am nevoie să fiu singur.

— Nu poţi să pleci aşa.

— N-o să-mi spui tu ce să fac.

— Nu pleca. E cel mai rău când pleci.

Tata a făcut câţiva paşi spre uşă, se opreşte şi se întoarce. Vocea îi e liniştită şi clară.

— Un lucru trebuie să ştii, Karin. Asta e ultima dată când mai ameninţi să pleci şi să iei copiii cu tine. E ultima dată, Karin! Tu şi maică-ta. S-a terminat cu umilinţele.

— Nu e nicio ameninţare.

— Cu atât mai rău. Atunci, ştim exact cum stăm.

— Sigur că da.

— Eu am fost totdeauna singur. Acum voi fi de-adevăratelea.

Tata pleacă şi Pu sare fără să facă zgomot în spatele uşii de la camera copiilor, tata dispare pe scara care scârţâie, în trecere şi-a luat hainele care zăceau pe un scaun lângă garderobă. Pu meditează dacă să se ducă la mama pentru a fi consolat. El poate, spre exemplu, să spună că nu poate dormi pentru că îl doare burta, asta poate merge, dacă

mama e bine dispusă. Dar ceva îi spune că nu se poate aştepta la consolări pentru moment. Se uită pe furiş la mama. Stă în pat, în capul oaselor, dar piciorul gol mai e pe parchet, suspină sec şi îşi duce mâna la obraz şi la frunte, ca şi cum ar vrea să îndepărteze o pânză invizibilă de păianjen. Suspină o dată, de două ori, inspiră: da, e greu.

Acum, cocoşii din sat încep să cânte la întrecere, un cocoş se află la Berglunzi şi altul la grădinarul Tornqvist.

Pu stă şi chibzuieşte un moment, apoi se hotărăşte. Ei bine, o să facă aşa, exact asta o să facă. Oricum, nu e nicio idee să se culce din nou şi să-şi tragă pătura peste cap, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, acum, când lumea ştiută s-a prăbuşit în faţa ochilor şi a urechilor lui. Păşeşte în vârful picioarelor în odaia copiilor şi se îmbracă iute: cămaşa spălăcită, chiloţii cu crăcii tăiaţi, pantalonul scurt şi, puloverul, sandalele în mână. Să se strecoare pe scară, să evite treptele care scârţâie. Oboseala şi aţâţarea îi bâzâie în burtă şi ceva înspăimântător i-a încleştat coşul slab al pieptului; dar eu nu plâng, nu mai există nicio iertare, nu mai merge să apelezi la Domnul cu rugăciuni şi plânsete, e clar că lui Dumnezeu nu-i pasă de Pu. E exact ce a bănuit Pu de multă vreme. Îngerii păzitori şi-au luat zborul şi Domnul l-a uitat. Poate că el nu există. Ar fi tipic. Bolta cerului e albă şi fără nori, soarele huruie în roata lui uriaşă, chiar sub pintenul de la Djurmo. Râul, care a fost negru, se transformă în argint curgător, e aproape ziuă şi e cald cu pulovărul pe tine. O boare trece printre copaci şi puii de rândunică se aruncă în încercări şovăitoare de zbor.

Pu dă imediat cu ochii de tata. El sade pe banca şubredă de sub verandă. Şi-a pus o cămaşă fără guler şi pantalonii lui uzaţi de vară; în picioare mai are încă papucii şi pe umeri şi-a atârnat vechea haină de piele. Fumează pipă. În iarbă e rouă şi Pu se udă la picioare. Se duce la bancă şi se aşază.

Tata se uită cu uimire la Pu.

— Eşti sculat la ora asta?

— Trebuie să mă duc un pic în pădure.

— Aşa? Pot să te întreb de ce?

— Să văd dacă nu pot să dau de o stafie.

— O stafie?

— O fantomă.

— Unde trebuie s-o găseşti?

— La locul sinuciderii.

— Ceasornicarul?

— Doar sunt Copil de Duminică.

— Chiar crezi că există stafii?

— Lalla şi Maj zic că există.

— În cazul acesta...

Conversaţia ia sfârşit. Pipa tatei hârâie. Când se stinge, el o aprinde din nou şi Pu aspiră fumul care îi place.

— Fumul de pipă e bun contra ţânţarilor, spune tata.

— Sunt destul de mulţi ţânţari la ora asta, răspunde Pu politicos.

Şi se lasă din nou tăcerea. Soarele ţâşneşte pe vârful muntelui, e deja alb şi furios, Pu închide ochii, îl ustură în spatele pleoapelor.

— Ai chef să mergi cu tata la Grânăs? Ne duce cu trenul până la halta de la Djurâs şi pe urmă mergem cu bicicleta zece kilometri.

Tata îşi întoarce faţa mare spre Pu şi se uită la el cu ochii albaştri, apoi ia pipa din gură şi-l mai întreabă o dată. Pu tace, el a ajuns într-o dilemă aproape fără soluţie: Tata e trist şi-l roagă pe Pu să meargă cu el. Nu poate refuza.

— De fapt, mă gândisem să mă joc cu trenuleţul şi să pun şine de la privată, care să fie gara de plecare, până jos, la mesteacăn, unde să aşez macazele şi placa turnantă. Jonte trebuia să vină să se joace cu mine, aşa a spus că face.

— Înțeleg. Nu trebuie să te hotărăşti imediat. Gândeşte-te doar.

Tata zâmbeşte prietenos şi scutură pipa de bancă. Pu prinde o gărgăriță pe deget. Greutatea din piept e tot acolo.

— Vom pleca cu mărfarul acela mic care pleacă din Dufnâs duminica la nouă şi are doar platforme cu buşteni şi un vagon vechi. Şi putem să cumpărăm Pommac, pentru coşul cu mâncare.

Stau amândoi la doi metri distanță. Rouă se evaporă, peste râu stăruie o dâră de ceață, ziua va fi fierbinte.

Acum voi arunca o privire în viitor. E anul 1968. Tata are optzeci şi doi de ani şi a rămas de curând văduv. Locuieşte în Ostermalm, într-un apartament de cinci camere. Sora Edit are grijă de casă. Ea e diaconesă[14] şi are cincizeci şi opt de ani, e o doamnă impozantă, înfloritoare de feminitate şi cu ochi negri, calzi sub genele lungi. Are o gură mare şi râde cu plăcere, iar mâinile îi sunt mari şi fierbinți. Sora Edit era una dintre primele fete confirmate de tata şi devenise prietenă a familiei. Ea vorbeşte un dialect de Hălsinge, cu un accent puternic.

Tata era grav invalidizat de acea atrofie ereditară a muşchilor, mergea cu ghete ortopedice şi folosea baston, mâinile lui lungi bine formate erau în parte chircite. Între tata şi Edit exista o relație fără cuvinte, dar plină de afecțiune. Se simțeau bine unul cu altul, în mod evident.

Urcam spre partea de sud a străzii Grev Ture. Era la sfârşitul iernii, cu lapoviță şi lumină puternică, indirectă, peste troienele care se topeau şi peste suprafața alunecoasă, prost acoperită cu nisip a trotuarelor. De un an tata şi cu mine trăiam într-o reconciliere cel puțin aparentă, şi într-o bună înțelegere politicoasă. Ceea ce nu însemna că

---

[14] *Persoană care are grijă de treburile practice ale parohiei – probleme sociale, îngrijirea bolnavilor etc.*

cercetasem complicațiile, criticile, neînțelegerile şi ura trecutului. Nu vorbeam niciodată despre dezacordurile noastre, care duraseră o viață de om. Dar chinul nostru se aplanase, la suprafață. Ura față de tată îmi părea o boală care cu multă vreme în urmă lovise pe cineva – nu pe mine. Acum îi eram de ajutor tatei cu finanțele şi cu o anume administrare – deloc împovărătoare, îl vizitam pe el şi pe sora Edit în fiecare sâmbătă după-amiază şi rămâneam câteva ore. Despre o asemenea vizită vreau să vă povestesc.

Am luat liftul care, cu un scârțâit plin de demnitate –, tip-Ostermalm[15] –, m-a purtat până la ultimul etaj al clădirii. Am sunat, două semnale scurte. Sora Edit a venit imediat şi mi-a deschis. A dus degetul la buze şi mi-a şoptit că trebuie să nu facem gălăgie: tata îşi prelungise siesta cu o oră, noaptea fusese dificilă, cu dureri în şold şi în spinare. Eu am şoptit că în cazul acesta vom discuta noi doi despre afaceri. Sora Edit a socotit că e o idee bună. M-a întrebat dacă vreau cafea, ori poate ceai, tocmai scosese de la cuptor o prăjitură, nu, nulțumesc, vin de la un prânz lung cu directorii de teatru din Scandinavia, nu, mulțumesc. M-am descotorosit de palton, mi-am scos ghetele ude, am împrumutat o pereche de papuci ai tatei şi ne-am aşezat în camera sorei Edit. Dădea spre stradă şi nu era deosebit de mare, dar nu era mobilată cu ştiința intimității: tapete luminoase, tablouri frumoase cu culori blânde şi reproduceri, perdele uşoare, o bibliotecă bine garnisită, o canapea mică de două persoane şi un fotoliu, o pendulă cu ghirlande grațioase. Cuvertura de pe pat era croşetată, în tonuri galbene. Lângă fereastră se afla un birou vopsit în alb şi două scaune. Ne-am aşezat la birou. Edit a scos un dosar şi mi-a arătat, mai mult de formă, câteva note achitate, un

[15] *Ostermalm e unul din cartierele cele mai „nobile” din Stockholm.*

cont şi o scrisoare de la proprietar, care spunea că se va mări chiria de la întâi iulie. Edit a citit scrisoarea şi a suspinat.

— Cel mai rău, înțelegi, Ingmar, e că Erik tot timpul e îngrijorat de probleme economice. Nu foloseşte la nimic să-i spun că totul e în ordine.

— Am să vorbesc cu tata.

— Vrei să fii amabil şi, cu aceeaşi ocazie să-i spui că nu am de gând să-l părăsesc şi, mai ales, că nu ai intenția să-l internezi la azil.

— Aha. Da. Aşa spune?

— Crede că vrei apartamentul.

— Apartamentul?

— Spune des că eu şi cu dumneata vrem să punem mâna pe apartament. Şi că e doar o chestiune de timp, până să-l băgăm cu forța la azil. E aşa de disperat, şi nu-l pot ajuta cu nimic.

— Cum te simți, Edit?

— Aproape totdeauna mă simt bine. Nu, ceea ce mă nelinişteşte e că tatăl dumitale e atât de trist. Şi e atât de izolat. Suferă aşa de mult, ştii, Ingmar, şi eu stau lângă el şi nu pot să fac nimic. Şi pe urmă, e povestea cu Moartea.

— Cu Moartea?

— Sincer vorbind, cred că Moartea îl sperie pe tatăl dumitale, Ingmar. Nu o spune direct, dar eu ştiu cum gândeşte Erik. Pentru că nu vrea să arate că îi e frică, devine şi mai singur. Şi n-are răbdare, se ceartă pentru fleacuri. Nu, mie nu-mi pasă. Nu are decât să se certe. N-o face din răutate. Şi adesea, după ce a bombănit un pic prea mult pentru cine ştie ce fleac, iese şi se întoarce cu flori pentru mine. Una peste alta, trăim destul de bine împreună. Dar această poveste cu Moartea e greu de suportat. Eu nu pot să-l ajut, pentru că nu înțeleg spaima lui. E doar preot şi ar trebui să se încreadă în mila lui Isus. Dar eu cred că

şi-a pierdut credința. Bietul Erik, el, care a fost un asemenea sprijin pentru atâția oameni, pentru mine chiar, nu mai puțin pentru mine. Credința lui era atât de curată şi puternică, o ştii, doar, Ingmar, adesea era ca iluminat de convingerea lui. În anul de după moartea lui Karin vorbeam adesea despre miracolul regăsirii. El era convins că se va reîntâlni cu Karin într-o altă țară, purificați şi transfigurați. Exista o adevărată bucurie în discuția noastră, şi eu gândeam că Domnul e milostiv lăsând un bătrân să fie atât de convins de reînvierea lui. Nu ştiu, Ingmar. Acum plâng un pic, dar nu trebuie să o iei în seamă. Îmi pare rău doar atât de rău de tatăl tău, Ingmar, e un om atât de bun. De ce trebuie să fie atât de chinuit, cât timp încă mai e în viață? E un lucru crud, şi eu nu-i înțeleg sensul. Îl iubesc atât de mult şi vreau cu adevărat să fac totul pentru ca el să aibă puțină linişte şi bucurie în ultimii lui ani.

Sora Edit îşi şterge nasul cu un mic zgomot de trompetă. În mod definitiv, ea aparține acelui mic număr de oameni pe care plânsul îi face mai frumoşi. Şi-a şters nasul şi şi-a uscat lacrimile. Apoi, a râs.

— Sunt o proastă, bâzâi ca o copilă. Sigur nu vrea Ingmar o ceaşcă de ceai? E deja ora patru. Mă întreb dacă n-ar trebui să-l trezesc oricum pe preot. Te grăbeşti? Aşteaptă puțin! Cred că-l aud. Da, vine acum! Să nu uit, am primit o copie după transferul pe care l-ai aranjat, e mai bine să o iei cu dumneata.

Sora Edit se ridică cu un elan ce vine din fermitatea şi bucuria evidentă a sufletului. Paşii tatei răsunau pe culoar. Se mişcă greu în ghetele lui ortopedice, se aude ciocănitul bastonului. Bate la uşă, Edit îi strigă să intre şi tata deschide uşa. Tocmai voiam să mă scol să-l întâmpin, dar m-am reținut. Stătea în pragul uşii şi ne privea cu un aer absent. Părul fin îi era în dezordine, o ureche foarte roşie.

Era îmbrăcat în vechiul lui halat verde-închis care mirosea a trabuc, mâna cu vene albastre ţinea stfâns bastonul.

— Voiam doar să întreb dacă s-a întors Karin, mormăi el şi ne privi, pe Edit şi pe mine, ca şi cum nu ne-ar fi recunoscut.

— A venit Karin acasă?

În aceeaşi clipă, faţa lui se schimbă.

Înţelesese cu violenţă dureroasă unde se afla şi ce-i oferea realitatea: Karin era moartă şi el dădea în mintea copiilor. Avu un surâs oribil şi se scuză: Iertaţi-mă, nu sunt încă treaz de-a binelea. Bună ziua, fiul meu, poţi veni la mine un moment?

Apoi se întoarse şi tropăi înapoi spre camera lui, prin culoarul întunecat. Edit rămăsese în picioare cu dosarul în mâini.

— Nu e nimic! Ingmar nu trebuie să se sperie. Erik adesea crede că ea se află aici, în apropiere. Se întristează aşa de tare când îşi descoperă greşeala: în parte, deoarece Karin e moartă, dar, poate şi mai rău, pentru că dă semne de senilitate. Mă duc la el. Ingmar poate veni peste un sfert de oră.

Tata se aplecă spre Pu: Cred că eşti gata să adormi! Ceasul e abia cinci. Mai poţi dormi cel puţin trei ore. Pu dă din cap, dar nu spune nimic: nu, mulţumesc, vreau să stau aici şi să privesc soarele. Vreau să stau aici cu tata. Vreau să-l supraveghez să nu o ia din loc. Mi-e somn, dar sunt şi trist. Nu, n-am de gând să mă duc să mă culc şi să miros pârţurile fratelui meu, de altfel, eu pierd totdeauna, când ne luăm la întrecere. Pu cască, cu gura larg deschisă şi adoarme la fel de brusc cum se stinge o lumânare într-un curent de aer. Stă cu bărbia sprijinită în piept şi cu mâinile desfăcute pe lănteţii băncii. Părul subţire de pe ceafă i se ridică drept în sus şi soarele îi bate în obraz. Tata stă nemişcat şi-şi priveşte fiul. Pipa s-a stins.

În visul său, Pu merge prin pădure, pe care o cunoaşte şi în acelaşi timp nu o cunoaşte. Izvorul murmură i plescăie. Petele de soare se deplasează deasupra capului lui. Pe unde merge el, e umbră, dar aerul e înăbuşitor. Se mişcă tot timpul înainte, împotriva voinţei lui. Apoi, se opreşte şi priveşte în jur, fără îndoială, acesta e locul sinucigaşului şi el nu mai are mult de aşteptat. Se aude murmurul izvorului, altfel e linişte, furnicile se grăbesc fără zgomot în muşuroi şi pe cărare. Aici nu se mai află lumină de soare, aici e umbră cenuşie şi o căldură apăsătoare, deşi e în acelaşi timp frig. Lui Pu îi e frig, se ghemuieşte pe călcâie. Cineva se mişcă în spatele celor doi brazi gemeni, el poate să-l vadă pe ceasornicar din spate. Acesta stă cu umerii înălţaţi şi părul subţire se revarsă peste gulerul murdar. Se întoarce şi-l priveşte pe Pu cu ochii goi, holbaţi, fără pupile, gura e deschisă şi neagră de sângele închegat, sprâncenele decolorate abia se văd, fruntea e prea înaltă şi cenuşie, plină de pete. Nu vreau, nu e adevărat, nu vreau să văd asta, nu pot să plâng şi nu pot să fug, ceasornicarul mi-a luat toată forţa pentru a se întruchipa, aşa am auzit undeva, poate Lalla a spus: fantomele folosesc forţa vitală a oamenilor pentru a se putea materializa, de aceea omul împietreşte, acum sunt prins, simt că mă sufoc. Pu spune ceva cu dinţii clănţănind: vă rog să mă scuzaţi, de fapt nu voiam să vin, dar acum sunt oricum aici. Trebuie să fie ceva în neregulă cu mine, care mă împinge să fac aşa. Nu pot să-mi amintesc cum am venit aici – gândeşte-te, poate visez. Gândeşte-te, poate e aşa de oribil că visez şi dorm şi nu mă mai trezesc niciodată.

Spaima lui Pu urcă asemeni unui val fierbinte, tot trupul e plin de o durere nestăpânită. Ceasornicarul stă cu faţa întoarsă spre Pu. O creangă ascunde părţi din fantomă. Forma se clatină ca bătută de vânt, deşi nu e nicio suflare. Copil de Duminică, care va să zică, şi ziua Schimbării la

Față, care va să zică. Acum trebuie să întrebi. Pu întreabă o dată şi nu primeşte răspuns, încă o dată: Când am să mor? Ceasornicarul se gândeşte şi apoi lui Pu i se pare că aude o şoaptă care e de neînțeles şi confuză, din cauza gurii pline de sânge şi a buzelor înțepenite: Totdeauna. Răspunsul la întrebare este: totdeauna.

O suflare slabă trece prin pădure, o țarcă strigă undeva. Ceasornicarul unduie în vânt, capul i se desprinde de gât şi de umeri, se apropie, iar Pu se întreabă dacă i-a venit clipa din urmă, se întreabă dacă o să se prindă cu dinții de brațele lui goale sau de genunchi. Chipul are o expresie abătută, dar plină de răutate. Dar vântul se întoarce şi destramă fața, ochii atârnă deasupra crengilor bradului, se sting, toată vedenia se stinge, brațele sunt supte de pământ, mai întâi dreptul, palmele se deschid şi unghiile negre cad, ca merele putrede. Trupul ceasornicarului se îndoaie şi Pu vede rana roşie lăsată de frânghie şi bucăți de oase care ies din grumaz. Totul se petrece rapid, acum a dispărut, acum a mai rămas doar mirosul, duhoarea de mucegai, ca de sub linoleumul din camera copiilor.

Cu o sforțare puternică se smulge din vis şi cască ochii mari, pentru a nu fi momit în lumea cealaltă. Tata îşi umple pipa. Lângă el e Marianne, tocmai a fost la râu şi s-a scăldat. Părul întunecat, tuns scurt îi stă lipit de țeastă, fața e întoarsă spre soare. Are pantaloni lungi şi o bluză uşoară, conturul sinilor se desenează prin țesătură. E cu picioarele goale. Tata spune că în curând va fi ora şapte şi că e vremea să se radă. Marianne povesteşte că a fost plăcut să se scalde acolo, jos, lângă plută, deşi buştenii s-au desprins din funii şi s-au îngrămădit în noroiul de la mal. Dar e plăcut, pentru că nu e nimeni în jur şi poți să te scalzi în pielea goală. Apa a fost foarte rece, cu deosebit de rece anul acesta. Eu prefer arhipelagul, spune tata şi-şi aprinde pipa. Acolo nu te îneci în noroiul de la mal.

— O să te însoțească Pu la Grânăs?

— Nu ştiu. L-am întrebat, dar nu pare deosebit de entuziast.

— Pot să te însoțesc eu, propune Marianne.

— Nu trebuie să fi acasă, să-i ții companie lui Karin?

— Aş face cu plăcere o plimbare cu bicicleta.

— Aşa. Tata dă serios din cap.

— Cu tine.

— Pu o să fie bucuros să scape.

— Putem merge toți trei.

— El trebuia să-şi facă o cale ferată între closet şi grămada de nisip. Şi Jonte trebuia să vină să-l ajute.

— Ei, ce zici? Cum vrei?... întrebă Marianne.

— Păi, ar fi foarte plăcut, spune tata ezitând.

Pu se întinde şi cască cu zgomot.

— Vin cu tine la Grânăs, spune el decis.

Tata şi Marianne îl privesc pe Pu cu oarecare uimire, aha, te-ai trezit, aşa, va să zică. Da, spune Pu, sunt treaz, dar acum mă duc să mă culc în pat, să-mi termin somnul. Dar te însoțesc la Grânăs. Se ridică şi dă colțul casei cu ochii pe jumătate închişi, urcă scara în camera copiilor, scoate hainele şi sandalele, se prăbuşeşte pe patul care scârțâie şi-şi vâră capul în pernă. Doarme chiar înainte de a fi adormit.

E ora opt fără zece şi Maj îl zguduie fără blândețe. Dag, care s-a îmbrăcat deja, a luat carafa cu apă din camera mamei şi o vărsă peste Pu. Termină, țipă Pu şi Dag râde. La dracu', rahat blestemat, strigă Pu şi se apără. Dag bate în retragere şi aruncă o sanda în fratele său. Maj intervine înainte ca acest conflict să se transforme în fratricid.

Pu trebuie să înfrunte şi alte neplăceri. Maj îl obligă să-şi spele dinții, să-şi spele urechile, să-şi curețe şi să-şi taie unghiile. El trebuie şi să aibă haine curate: maiou curat, care zgârie, cămaşă curată care e prea lungă şi chiloți curați: al dracului ce mai puți a pipi, zice fratele Dag

neprietenos, nu-ți deschizi prohabul când te pişi? Pantalonii de duminică sunt scoşi din dulap, pantaloni scurți bleumarin cu dungă țeapănă şi nişte bretele idioate. Pu protestează, dar Maj e neînduplecată şi e pregătită să folosească forța dacă va fi necesar. Şterge-ți nasul! ordonă ea şi întinde o batistă curată spre nasul lui Pu. Nu înțeleg de ce ai atâția muci!

— Din cauză că Pu ține tot timpul degetul în nas, spune Dag, care a fost martor la umilitoarea acțiune de îmbrăcare. Dacă găseşti ceva acolo, îmi dai şi mie, nu? Dag coboară cu zgomot scara. Pu se aşază pe pat, o somnolență grea ca plumbul se prăbuşeşte peste el. Maj iese din garderobă. Ce-i cu tine? întrebă ea, aproape drăguț. Mi-e rău, murmură Pu. O să fie mai bine dacă mănânci ceva, vino acum, Pu!

Măruntaiele i se răsucesc şi vibrează, un cârnat de caca întărit se împinge în gaura fundului, dă să iasă. Trebuie să mă duc la privată, spune Pu nefericit, e neapărată nevoie. Trebuie să aştepți până după micul-dejun, hotărăşte Maj. Nu merge, trebuie să fac caca acum, şopteşte el şi e gata să plângă. Atunci, du-te la privată, fugi! Trebuie să fac caca acum, repetă Pu. la găleata, spune Maj şi împinge cu piciorul găleata emailată care e pe jumătate plină cu rufe murdare. Îl ajută pe Pu cu bretelele şi-i trage jos pantalonii şi chiloții. E ultimul moment. Al dracului, al dracului ce mă mai doare burta, se plânge Pu. Maj se aşază pe marginea patului şi-l ține de mână. În câteva minute trece, spune ea drăguță.

Marta strigă pe scară: E Pu acolo?! E gata micul dejun! E Pu acolo?! Alo! Maj! Pe Pu îl doare burta, strigă Maj şi continuă să-l țină de mână. Venim când venim.

Pe Pu îl doare burta, îi traşmite Mărta mamei. Sunt amândouă pe scară. Îl doare tare? întrebă mama. Nu, suntem imediat gata, o linişteşte Maj. În sufragerie se

vorbeşte şi se râde, clinchenit de porţelan şi de tacâmuri. Bine, atunci veniţi curând, spune mama, coborând scările.

Pu are fruntea transpirată şi e palid sub bronz. Ochii i s-au înfundat în cap şi ^are buzele uscate. Maj îl mângâie pe frunte. În orice caz, nu ai febră, nu e nimic, nu-i aşa? Pute al dracului, ai mâncat ceva stricat, poate? Pu clătină din cap şi încă un val de crampe îi alergă prin trup. Al dracului de rahat bles-temat, zice el şi se apleacă în faţă. La dracu'. Pe toţi dracii din iad. E ceva ce te nelinişteşte? întreabă Maj. Cee? spune Pu şi cască gura. Pentru o clipă, crampele se domolesc. Eşti trist pentru ceva? Nee. Eşti speriat de ceva? Nee.

Atacul s-a domolit, culorile revin în obrajii lui Pu, începe să respire normal. Trebuie să mă şterg la fund cu ceva. Putem lua hârtie din blocul tău de desen, propune Maj. Deşi e prea groasă. Putem lua foiţă de-asta roşie. Nu, la naiba, e hârtia lui Dagge, îşi împachetează avioanele cu ea, dacă o iau, sunt un om mort. Am găsit, spune Maj hotărâtă, luăm mănuşa de spălat, nu se poate altfel. Am s-o spăl după aia. Ridică-ţi fundul, Pu. Aşa, e bine acum?

La micul dejun, decorul e cam la fel ca la cină. Singura deosebire e o anume grijă în costumaţie, e doar duminică, duminică douăzeci şi nouă iulie şi cum s-a spus, ziua de Schimbare la Faţă. Masa nu are faţă de masă albă, ci o muşama cu modele verzi. Sub cande-labru tronează un vas de aramă plin cu flori de câmp.

Dimineaţă de duminică, ora opt. În familia Bergman dăinuie obiceiurile din vremea lui Karl al treisprezecelea. În zilele săptămânii, micul dejun e la şapte jumătate, iar duminica, o jumătate de oră mai târziu, ca o concesie făcută gustului mamei de a lenevi în pat dimineaţa.

Tata e, dimpotrivă, matinal, el deja a făcut baie în râu, s-a ras şi şi-a recitit predica. E aproape bine dispus la gândul excursiei care-l aşteaptă. Pu a primit o farfurie de gris cald

în locul fulgilor de ovăz. Gris care miroase dulce şi o tartină cu caşcaval pe pâine albă. Lalla s-a îngrijit personal de preparare. Nimeni nu îndrăzneşte să se opună, cu toate că amblele autorităţi părinteşti şi încă alte persoane consideră că grisul lui Pu e un răsfăţ şi că toate formele de răsfăţ sunt un izvor al viciilor şi îndemn la viciu. Dar nimeni nu îndrăzneşte să cârtească împotriva fierturii Lallei, nici mama, nici tata, nici altcineva. Pu ia lingură după lingură, e destul de mulţumit, dar tăcut. Durerea s-a ascuns şi a lăsat loc unei moleşeli plăcute, grisul Lallei umple un gol care te suge şi încălzeşte măruntaiele, durerea de burtă într-adevăr te îngheaţă.

Uşa de la intrare şi cea de la scară sunt întredeschise. Curtea acoperită cu nisip străluceşte în lumina puternică.

— Azi o să fie cald, spune mama. Mă întreb dacă n-o să fie furtună. Fiecare are ceva de zis despre propunerea cu furtuna. Mătuşa Emma e convinsă, ea o simte în genunchi de câteva zile. Lalla spune că în pivniţă laptele prins s-a covăsit, e prima oară în vara asta. Mărta spune că e greu de respirat, are cearcăne roşii şi transpiraţie pe buza de sus, cu siguranţă are febră. Tata spune bine dispus că un pic de furtună n-ar strica şi că ţăranii au nevoie de ploaie. Dacă plouă, muşcă peştii, spune Dag şi rânjeşte răutăcios. O să suporte bietul meu frăţior ploaia? El, căruia îi e colosal de frică de furtună.

Şi aşa mai departe. „În timp ce vorbim, se scurge viaţa”, spune Cehov, şi poate aşa este. Uşa dinspre scară se umple deodată de o făptură rotundă, care se clatină un pic. E Unchiul Carl, care stă cu o micuţă geantă de voiaj în mână. Zâmbeşte jenat. A... Bună, Carl, strigă tata, vino să mănânci ceva şi să tragi o duşcă. Pe sufletul meu, arăţi ca şi cum ai fi vândut untul şi-ai pierdut banii! Vino şi aşază-te, dragă Carl, spune mama. Ea nu e atât de cordială ca tata. Ai geanta cu tine, s-a întâm-plat ceva? Să pun un tacâm,

întreabă Mărta şi se ridică pe jumătate. Nu, mulţumesc, nu, mulţumesc, nu vă deranjaţi, mormăie Carl şi-şi şterge transpiraţia cu o batistă pătată. Pot să mă aşez un moment?

Fără să aştepte răsunsul, face înconjurul sufrageriei şi salută înclinându-se, se scufundă în sofaua de lângă fereastră. Tata a căutat în bufet un pahar şi sticla: în sănătatea ta, frăţioare! Carl goleşte imediat paharul dintr-o înghiţitură, i s-a aburit pince-nez-ul. Mulţumesc, Erik, mulţumesc, eşti un suflet creştinesc, care priveşti cu îndurare şi pe cel mai păcătos dintre păcătoşi.

— S-a întâmplat ceva? Mama repetă întrebarea şi se uită sever la fratele ei vitreg. Carl îşi curăţă pince-nez-ul aburit şi pare neliniştit. Râde jenat.

— S-a întâmplat... Tot timpul se întâmplă lucruri, nu-i aşa? E o vreme pentru aruncatul pietrelor şi altă vreme pentru strânsul lor, aşa scrie în Sfintele Scripturi.

— Vrei să călătoreşti undeva? întreabă tata şi pare la fel de vesel ca mai înainte.

— În orice caz, vreau să mă mut.

— Te muţi? Unde te muţi tu? Dacă mi-e îngăduit să întreb. Mama are ceva îngheţat în glas.

— Nu ştiu prea bine. Dar cel mai important lucru e să-mi păstrez demnitatea de om.

— Ce s-a întâmplat?! A treia oară te întreb. Acum mama e mai mult neliniştită, decât severă. Carl îşi pune ochelarii pe nas şi se răsuceşte jenat. Toţi îl privesc plini de inters.

— Cred că am să discut cu Erik. Ce am de spus, nu e potrivit pentru copii.

— Stai aici azi şi te odihneşti, şi o să vorbim diseară, spune tata prompt, fără s-o consulte pe mama, nici măcar din ochi. Pentru moment, sunt un pic grăbit. Pu şi cu mine ne ducem cu bicicleta la Grânăs, ca să ţin predica.

Dar cu siguranţă venim pentru cină la Vâroms.

Ochii albaştri-deschis ai unchiului Carl se umplu de lacrimi. Dă din cap de mai multe ori, ca să confirme înțelegerea.

— Eşti un om grozav, Erik!

Mama face un semn şi toți se ridică şi rostesc rugăciunea de masă: Mulțumesc, Doamne, pentru hrană, amin. Plecăm exact la nouă fără un sfert, porunceşte tata şi îşi priveşte ceasul de aur care e prins de vestă cu un lanț şi care se învârte cu o cheiță mică. Pe urmă, se întoarce spre Unchiul Carl: Dacă vrei să dormi aici câteva nopți, e foarte bine. Putem să ne strângem un pic. Nu-i aşa, Karin?! Mama nu răspunde, dă din cap doar şi pleacă spre bucătărie cu castronul de porridge.

— Vrei să câştigi douăzeci şi cinci de ore? întrebă Dag şi rânjeşte amabil spre Pu. Ține mâna dreaptă la spate. Stau în dosul scării de la bucătărie, unde Pu tocmai a făcut pipi, deşi e interzis.

— Sigur că vreau să câştig douăzeci şi cinci de ore.

— Aha. Uite, pun aici moneda. Dag aşază moneda pe scară. Pare excitat într-un fel misterios.

— Atunci, ce trebuie să fac?

— O să mănânci viermele ăsta.

— Ce?

— Închide gura şi nu mai avea aerul ăsta de prost.

— Să mănânc viermele?

Dag ține o râmă care se bălăngăne în fața nasului lui Pu.

— Niciodată n-am să mănânc o râmă.

— Ba da, dacă primeşti cincizeci de ore.

— Nu. Niciodată!

— Şaptezeci şi cinci de ore, Pu! Al dracului de mulți bani!

Pudelul Sudd a ieşit pe scară şi-şi linge botul după masă. Dă servil din coadă în fața zeului său şi-i aruncă priviri batjocoritoare lui Pu, dușmanul său.

— De ce vrei să halesc viermele ăsta? E grețos!

— Am primit misiunea de la ceilalți băieți să-ți probez curajul.

— Ce spui. Ce?

— Sigur, dacă eşti curajos, o să faci parte din societatea noastră secretă şi în plus o să primeşti şaptezeci şi cinci de ore.

— Dacă-mi dai o coroană.

— Nu eşti zdravăn. O coroană! Atunci, ar trebui să mănânci cel puțin unul din cârnații de rahat ai mătuşii Emma.

— Ai şaptezeci şi cinci de ore? întrebă Pu bănuitor.

— Uite aici, priveşte. Trei monede strălucitoare de douăzeci şi cinci de ore. Şi aici ai viermele. Ei?

— Pot să mănânc jumătate.

— Ce sunt mutrele astea! Mănânci tot viermele sau nimic. E aşa cum bănuiam. Eşti un rahat fricos care n-o să câştige niciodată intrarea în societatea noastră, nu-i aşa, Sudd?

Dag se întoarce spre Sudd care deschide botul şi scoate o limbă lungă. Sudd rânjeşte, e clar.

— Adu aici blestemata aia de râmă, spune Pu înnebunit de lăcomia de bani şi de furie. Bagă râma întreagă în gură şi mestecă şi mestecă şi mestecă. Ochii i se umplu de lacrimi. Continuă să mestece. Râma se încolăceşte şi şerpuieşte sub limbă, o bucată întreagă încearcă să fugă pe la colțul gurii, dar Pu o vâră înapoi cu degetul. Apoi înghite şi înghite şi înghite. Stomacul se împotriveşte violent, dar el şi-l stăpâneşte.

— Am mâncat râma, spune Pu.

— Cască gura, să controlez.

Pu cască gura şi fratele lui controlează, priveşte îndelung. Apoi, spune că Pu poate să închidă gura, să nu iasă viermele afară. După aceea, îşi strânge cele trei monede şi-l cheamă pe Sudd.

— Ce dracu' faci, strigă Pu.

Dag se întoarce şi priveşte resemnat la fratele lui: Băieţii şi cu mine voiam doar să dovedim cât de prost eşti. Dacă eşti aşa al naibii de prost să mănânci un vierme de momeală pentru şaptezeci şi cinci de ore, atunci eşti mult prea prost ca să faci parte din societatea noastră şi absolut prea prost ca să meriţi şaptezeci şi cinci de ore.

Pu se aruncă pe fratele lui, dar primeşte o lovitură straşnică în stomac, în vreme ce Sudd îl muşcă de cracul pantalonilor. Pu îşi pierde respiraţia şi cade în fund pe scara de la bucătărie. Dag şi Sudd se îndepărtează pălăvrăgind veseli. În curte se întâlnesc cu Marianne. Pu nu poate să audă ce spun, dar bănuieşte că pun la cale ceva plăcut. El luptă împotriva râmei şi cugetă dacă ar trebui să verse, ar putea să-şi vâre degetele pe gât, dar şovăie, nu vrea să-i ofere fratelui său această satisfacţie. Pentru moment, viaţa nu valorează niciun pârţ: Râmă în burtă şi slujbă de duminică la Grânăs!

Pu se lasă să cadă pe scară, nimeni pe lume nu e într-un asemenea rahat ca mine!

Tata stă sub pergolă cu Unchiul Carl. El fumează pipa de după micul dejun şi Unchiul Carl a fost invitat la un trabuc şi tratat cu v încă un păhărel. Acesta vorbeşte neîntrerupt şi tata zâmbeşte încurajator. De ce e tata aşa, deodată, atât de amabil cu Unchiul Carl? Apoi, tata priveşte la ceas şi spune că acum chiar trebuie să plece el şi Pu, dacă nu vor să întârzie la mărfar, care e destul de punctual tocmai în zielele de duminică. Se ridică şi îl bate pe umăr pe Unchiul Carl. Mama iese pe scara principală şi strigă după Pu, ea ţine în mână geanta verde de voiaj a tatei. Dag scoate bicicleta şi bagajul e legat strâns pe protba-gajul din spate. Cel din faţă e rezervat lui Pu. Marianne pune un buchet micuţ de clopoţei la butoniera hainei lui tata. Mărta vine în goană cu aparatul de fotografiat, ea face des şi cu plăcere fotografii. Mătuşa Emma a fost la privată după micul dejun şi coboară

poteca greoi şi atent. Ea ţine sub braţ un exemplar din „Gefle Dagblad”. Lalla vine din bucătărie cu sacul de mâncare şi-l înghesuie în mica geantă de voiaj, în timp ce se parlamentează un pic: în geantă se află gulerul tare al tatei, o cămaşă albă curată, haina de preot şi predica însăşi. Gândeşte-te, dacă se sparge sticla cu lapte şi distruge rasa şi predica? Se plănuieşte mai întâi să se pună sticla cu lapte la fund şi hainele deasupra, pe urmă se renunţă la lapte: o să fie doar cafea la preot şi tata i-a promis lui Pu o sticlă de Pommac, care va fi cum-părată pe drumul spre casă, din prăvălia satului. Acum Mărta va fotografia şi ea vrea ca în poză să fie şi mama, luându-şi rămas bun de la tata, dar mama se opune, nu, mulţumesc, mai bine să pozeze doar călătorii. Până la urmă, se face o fotografie: tata stă un pic ţeapăn şi ţine puternic ghidonul ridicat în sus. Poartă un veston uşor şi pălărie. Şi-a pus pantalonii negri de preot, care nu au loc în geantă, crăcii sunt prinşi în cleme de biciclist. O cămaşă albă fără guler şi bocancii completează echipamentul. Pu are costumaţia descrisă deja, plus o pălărie albă de pânză, care e un pic prea mare, se sprijină pe urechile lui proeminenţe. Stă deja cocoţat pe portbagajul din faţă. Îşi ţine întinse picioarele lungi.

Toţi vorbesc deodată şi le doresc plimbare plăcută, mama spune că bunica o să întârzie cina cu o oră, ei pur şi simplu nu pot să întârzie. Mătuşa Emma spune că o să fie furtună, absolut sigur o să fie furtună.

Departe, în spatele câmpiei, deasupra munţilor îndepărtaţi, stă un şir de nori negri şi alţi câţiva, albi, îşi întind degetele subţiri spre mijlocul boitei cereşti: E semnul furtunii, spune mătuşa Emma. Mama îi dă lui Pu o sărutare şi spune cel puţin de două ori că el trebuie să fie atent şi să nu-şi prindă piciorul în spiţele bicicletei. Unchiul Carl flutură cu trabucul de sub pergolă: Pescuit bogat de suflete, stimate frate! Dag stă agăţat de Marianne şi Sudd stă agăţat

de Dag. Maj face patul în camera mamei, la etaj. Ea trage la o parte perdelele brodate la singura fereastră care poate fi deschisă şi strigă la Pu şi-i face semne cu mâna. Pu face la rândul lui semne molatice. Rochia de duminică a lui Maj, are un decolteu pătrat, când se apleacă, Pu îi vede sânii. Părul roşcat e proaspăt spălat şi nu e împletit, stă ca un foc în jurul feţei ei drăguţe, pistruiate.

CĂLĂTORIA ÎNCEPE cu o coborâre ameţi-toare. Tata este un ciclist priceput, dar temerar. Drumul care duce jos de la lăcaşul dahibergian e plin de gropi şi de pietre, în plus, îngust şi, cum am spus, foarte povârnit. Când ajunge jos, pe drumul de ţară, tata începe să pedaleze: e al naibii de cald, spune el, şi-şi scoate pălăria, pe care i-o dă lui Pu: ai grijă de pălărie.

Mărfarul e deja în staţie şi micuţa loco-motivă se ocupă plină de zel cu schimbarea vagoanelor: cele cu buşteni, pline-vârf, vor pleca la joagărul din Gimân, cele goale, la antrepozitul de la Insjo, iar cele trei vagoane, încărcate cu scânduri proaspăt tăiate, frumos mirositoare, vor rămâne la staţia din Dufhäs, pentru a fi transportate mai departe la con-strucţia noului local al Ligii Temperanţei. Frânarii au coborât din gheretele lor strâmte şi umblă de colo-colo, pe peron, unul bea dintr-o sticlă de bere şi muşcă dintr-un sandviş, altul îşi fumează pipa, angajatul gării goneşte între macazele de lână pod, mica locomotivă dă înapoi pufăind, doi tipi sunt ocupaţi să verifice cuplajele, tampoanele şi grelele câr-lige de fier zăngănesc. Soarele stă deasupra locului unde râul coteste.

Tata şi Pu intră în biroul gării şi îl salută pe unchiul Ericsson: Aşa, pastorul face o excursie cu fiul? Voi predica la Grânäs, explică tata. Deci, luaţi trenul până la Dufnäs şi pe urmă, cu bicicleta, cred? Unchiul Ericsson scoate un bilet mic de carton din dulapul de bilete. Il compostează în maşina de compostat. Trebuie să dau bicicleta la bagaje?

întreabă tata. Nu, puteţi s-o luaţi în compartiment. Duminicile nu-i niciun călător înainte de Leksand.

Doamna Ericsson coboară de la etaj. Gâtul ei e foarte deformat de guşă şi ochii aproape îi ies din orbite. Zâmbeşte, ştirb şi călduros. În mână are o ceaşcă plină cu cafea: M-am gândit că pastorul doreşte să bea, spune doamna Ericsson în dialect de Orsa. Şi micuţul Pu doreşte poate o caramelă? Scoate din buzunarul şortului un cornet cleios şi-i oferă o bomboană cu mentă. Pu face o plecăciune şi mulţumeşte. Şi cum se mai simte doamna Ericsson, întreabă tata, privind drept în ochii ei proeminenţi. Păi, nu prea bine, domnule pastor. Am fost la spitalul din Falun săptămâna trecută, pentru că a început să-mi fie greu să respir noaptea. Doctorul a spus că trebuie să mă operez, el vrea să-mi scoată o bucată din tiroidă, da' eu nu ştiu ce să fac, deşi să te sufoci e oribil, da' eu iau iod în fiecare zi, deşi nu prea ajută, mă simt tot mai rău. Şi arăt îngrozitor. Vara trecută nu se vedea guşa, da' iarna asta s-a făcut îngrozitoare. A început pe vremea când aveam tuberculoză şi eu am pierdut... — da, pastorul ştie, nu, nu e deloc bine, şi e aşa sufocant acolo, în camerele de sus, avem soare după-a-miaza în dormitor, în unele nopţi pun o saltea jos, în sala de aşteptare. Că e la nord, aşa că totdeauna e un pic de răcoare. Da' inspectorul de la căile ferate a fost aici şi a văzut salteaua şi a spus că în niciun caz nu pot sta în sala de aşteptare, este interzis, da' Ericsson a zis că puţin îi pasă şi că inspectorul poate să ne reclame, dacă are poftă, şi atunci inspectorul a plecat.

Pu s-a căţărat la fereastra dinspre peron şi e mult mai interesat de strădaniile micuţei locomotive decât de guşa doamnei Ericsson. Suge bomboana şi urmăreşte cele două vagoane cu buşteni, care au primit un brânci mic de la locomotivă şi rulează singure, ascultătoare, pe linia secundară cea mai apropiată de gară. Unul dintre muncitori

le pune un tampon şi vagoanele grele se opresc cuminţi, se clatină un pic, înainte şi înapoi, parcă ar fi însufleţite.

— Acum sunt gata, strigă Pu şi se dă jos de pe masă. Chiar acum au terminat! Pu vrea să plece, călătoria cu trenul va fi, de bună seamă, scurtă, dar îi dă un fel de febră. Da, atunci plecăm, domnule pastor. Unchiul Ericsson îşi caută şapca şi steguleţul roşu la capătul căruia e prinsă o placă verde, rotundă. Dacă semnalezi cu placa, asta înseamnă „Gata de Plecare". Tata goleşte ceaşca de cafea până la fund, mulţumeşte, strânge mâinile: Am să vorbesc cu un bun prieten, profesorul Forssell, despre boala doamnei Ericsson. S-ar putea ca el să cunoască vreo altă soluţie.

— Mulţumesc, mulţumesc, dar nu trebuie să vă deranjaţi.

Unul dintre frânari ajută la urcarea bicicletei şi a genţii în micul vagon de călători de la coada trenului de marfa. E un vagon de tip vechi, de culoare gri-verde şi cu porţierele pe părţi. Interiorul e spartan: douăsprezece bănci de lemn scurte sunt aşezate una în faţa alteia, câte şase de fiecare parte a culoarului. Lângă fiecare a doua bancă se află o scuipătoare, podeaua e acoperită cu un linoleum uzat cu modele maronii, într-un capăt tronează o sobă de fontă. Ferestrele mici sunt deschise spre dimineaţa de vară. De tavan atârnă două globuri de sticlă care conţin lămpi cu gaz. Întreg vagonul miroase a lemn lăcuit şi a fier.

Pu se atârnă la fereastră, e aţâţat, va merge cu trenul, peste câte va secunde unchiul Ericsson va da semnalul, locomotiva va scoate un nor negru şi vagonul va rula pe şine. Tata a găsit un ziar, „Borlänge-Posten", şi studiază anunţurile oficiale: în biserica din Grânäs din parohia Gagnef, mâine, duminică, la ora unsprezece, va predica pastorul Erik Bergman din Stockholm. În cadrul slujbei se va da Sfânta împărtăşanie.

Dar trenul nu pleacă, Pu se întinde* primejdios de mult pe fereastră, pentru a descoperi motivul. Unchiul Ericsson citeşte nişte hârtii şi angajatul de la gară îi lămureşte ceva, arătându-i cu degetul. Locomotiva gâfâie şi suspină, ca şi cum s-ar plânge de căldura neplăcută şi de pantele pe care le va urca. Chipul deformat al doamnei Ericsson se vede în spatele perdelelor de la etajul gării.

Acum se aud voci şi Pu se întoarce într-acolo. Sunt Marianne, Dag şi Unchiul Carl, care vin în pas susținut. Ei au undițe şi Dag poartă un borcan pentru nadă cu capacul perforat şi cu un mâner. Unchiul Carl are o raniță în spate, acolo e mâncarea.

— Hei, strigă Marianne. N-ați plecat încă?

— Unde vă duceți? întrebă tata şi se aşează lângă Pu, la fereastra îngustă.

— Ne ducem la Kallbäcken să pescuim, trâmbițează Unchiul Carl. Ma era pe drum şi atunci sora Karin a ordonat o mică excursie. A crezut că e preferabil să discute singură cu Ma. Şi, în orice caz, eu n-am avut nimic împotrivă.

În sfârşit, micul tren se pune în mişcare cu un scârțâit greoi şi scoțând cu zel pufăituri de fum. Toți fac semne cu mână. Pu vede din goană cum Marianne şi-a trecut brațul pe după umerii lui Dag. Acesta zâmbeşte încântat şi face semne entuziaste fratelui său. Dispar din câmpul vederii, vântul provocat de viteză şi de fumul acru de cărbuni îți loveşte fața.

Locomotiva semnalizează la cotitura de sub munte, vagonul se clatină, roțile țăcăne pe şine. Acum părăsesc râul şi se afundă în pădure. Locomotiva munceşte din greu, drumul urcă în pantă, micuțul vagon de lemn trosneşte şi tremură. Aşază-te pe banchetă, spune tata. Nu trebuie să stai la fereastră, poate să fie periculos. Tata îl prinde pe Pu de cureaua pantalonilor şi-l trage jos. Tatăl şi fiul stau unul în fața altuia, tata continuă să-şi citească ziarul.

— Tată!?

— Da? Tata lasă ziarul jos.

— Ce e aia, istorie?

— Este povestirea trecutului.

— Atunci, moartea bunicului e istorie.

— Există mai multe feluri de istorie. E marea istorie, despre războaie şi regi şi despre întreg poporul, şi există mica istorie, istoria vieţii familiei. În felul acesta, se poate spune că moartea bunicului este şi ea istorie.

Tata stă aplecat înainte, cu coatele sprijinite pe genunchi şi mâinile împreunate. Îşi priveşte atent fiul. Când tata vorbeşte cu cineva, orice ar fi, îl priveşte pe acesta drept în ochi şi îl ascultă cu atenţie.

— Lui tata nu-i place să fie la noi, în Dufhăs?

— Nu-mi place Dufnăsul din cale afară, asta e tot. O iubesc pe mama şi pe copiii mei, dar nu-mi place Dufnăsul.

— De ce nu-ţi place?

— Mă simt închis, dacă înţelegi ce vreau să spun.

— Nu.

— Eu nu pot hotărî singur asupra mea.

— Bunica e cea care hotărăşte?

— S-ar putea spune aşa.

— De aceea tata o urăşte pe bunica.

— O urăsc?

Tata are un zâmbet în colţul gurii şi priveşte în jos, la mâinile lui împreunate.

— Dag spune că tata şi bunica se urăsc.

— Bunica şi cu mine avem păreri diferite despre o seamă de lucruri. Da, aproape despre tot. Şi atunci ne înfuriem. Asta trebuie să înţelegi.

— Da.

— Adesea e foarte greu. Mai ales, în timpul verilor. Atunci trebuie să locuim aşa de aproape şi atunci se ivesc lesne

situații neplăcute. E mai uşor iarna, când bunica locuieşte la Uppsala şi noi la Stockholm.

— Mie îmi place bunica.

— Aşa şi trebuie. Bunica te iubeşte pe tine şi tu o iubeşti pe bunica. E în ordine.

— Ar fi bucuros tata dacă bunica ar muri?

— Acum ai luat-o aiurea. Pentru ce m-aş bucura? În primul rând, ştii doar că tu şi ma ma şi Dag şi o mulțime de oameni ar fi trişti, şi în al doilea rând, nu trebuie să ai asemenea gânduri.

Pu meditează. E neplăcut, dar important. Şi, de altminteri, nu e aşa de obişnuit ca tata să aibă timp să vorbească. Trebuie să profite de ocazie.

— Daa, spune Pu trist. Dar eu doresc ca o grămadă de oameni să moară şi să devină istorie! Mătuşa Emma şi Dag şi...

Tata îl întrerupe:

— E cu totul altceva. Tu nu te gândeşti la ce înseamnă moartea. De aceea îți îngădui să ai asemenea dorințe, fără ca ele să însemne ceva cu adevărat.

— Mă gândesc adesea că mama e moartă, şi atunci sunt trist.

— Adesea doreşti poate ca tatăl tău să fie mort? Când te înfurii, de exemplu.

Tata râde şi cu gura şi cu ochii, vocea e neprimejdioasă. Aceasta este aşadar o adevărată discuție, gândeşte Pu. Discuții sau „raționamente" obişnuieşte Pu să aibă cu bunica la Uppsala, în câte o seară din vacanța de Crăciun. Mama şi tata nu au niciodată timp să raționeze.

— N-am dorit niciodată ca tata să fie mort, minte Pu cu o mină sinceră.

Tata îl bate pe obraz, zâmbetul dăinuie.

— Trebuie să mă ierți, Pu, dar uneori pui întrebări cu adevărat prosteşti.

Pu aprobă zelos şi-i întoarce zâmbetul tatălui.

Trenul frânează, face o zarvă grozavă, clinchenit, scârţâit, scrâşnit. Sub coline, pădurea se deschide şi câteva ferme îşi fac apariţia pe coastele abrupte. Tata îl bate pe Pu pe genunchi, ajungem acum, vezi să nu-ţi uiţi căciulită, ai grijă de pălăria mea.

Trenul se opreşte la Djurâs, e o cabană mică de barieră, unde drumul de ţară încrucişează calea ferată, nicio şină de garare, niciun semafor, doar un peron putrezit. Paznicul de barieră, care e o femeie grasă, iese şchio-pătând din cabană, trebuie să iasă pieziş pe uşă. Il salută pe pastor ca pe o veche cunoş-tinţă şi-l ajută să coboare bicicleta şi cu geanta de voiaj. Arşiţa se înalţă ca un perete şi o vacă mugeşte sub deal. Mecanicul scoate capul din cabina lui şi îi salută cu un gest uşor pe tată şi pe fiu. Femeia dă semnalul că e în ordine şi trenul lunecă în sus, pe pantă, spre Sifferbo, şi acum nu mai e nici fum, nici miros, nici zgomot.

— O ceaşcă de cafea? îi invită femeia cea grasă.

— Nu, mulţumesc, doamnă Brogren. Sân-tem deja în întârziere.

— E un blestem că niciodată nu pot fi la biserică, dar Olsson e la spital şi eu sunt singură şi bariera trebuie păzită şi ziua şi noaptea. Poate puţin suc pentru băiat?

— Nu, mulţumesc, spune Pu politicos.

— Atunci, drum bun.

— Mulţumesc, doamnă Brogren, şi trans-miteţi-i salutări lui Olsson.

— Crede domnul pastor că Domnul ne va pedepsi?

— Pentru ce să vă pedepsească Dumnezeu?

— Vreau să spun, pentru că eu şi Olsson trăim în păcat, aşa spune directorul misiunii. El a fost aici luna trecută şi a făcut scandal şi a doua zi Olsson a călcat pe un cui ruginit, aşa că i s-a otrăvit sângele şi a trebuit să se ducă la spital. Crede pastorul că aceasta e pedeapsa Domnului? Tata ţine

ghidonul cu amândouă mâinile. Toată graba i-a dispărut, el nu o priveşte pe doamna Brogren, care răsuflă zgomotos şi îndurerată, priveşte gânditor în josul pantei, spre râu şi spre reflexele soarelui în apa întunecată. Apoi, îşi întoarce ochii spre femeia întristată.

— Nu, spune el hotărât. Sunt convins că directorul Stromberg nu are dreptate. Domnul nu pedepseşte pentru o asemenea nesocotire a regulilor – dacă e cu adevărat nesocotire. Domnul nu e atât de meschin, e doar neplăcut că le îngăduie unor membri ai parohiei să fie atât de proşti şi de meschini. Dar dacă doamna Brogren e împovărată de aceste gânduri, atunci poate să vorbească cu domnul Olsson. Cu plăcere vă voi cununa, dacă veți lua această hotărâre. Doar să-mi scrieți un rând. Mă aflu la Dufnäs. Da, doamna Brogren ştie doar.

Femeia cea grasŞ dă din cap de câteva ori şi înghite în sec, pentru moment nu poate scoate niciun cuvânt, doar dă din cap, da, da, voi vorbi cu Olsson, mă duc la spital joi, atunci vine cineVa de la Leksand să-mi țină locul.

— Atunci, la revedere, doamnă Brogren.

— La revedere, domnule pastor.

Pu face o reverență, fără să scoată o vorbă, şi se suie pe portbagaj, tata pune piciorul drept pe micul pinion ce iese din mijlocul roții şi aruncă piciorul stâng pe pedală. Asta le dă viteză de-a lungul povârnişului, până jos, la râu. Pu ține strâns pălăria tatei şi depărtează picioarele, trebuie să fie atent să nu şi le prindă.

În depărtare se aude trenul semnalizând, altfel ziua de vară e cu totul tăcută. Miroase puternic a vacă şi a cimbru sălbatic. Spice subțiri de secară se înclină la marginea drumului şi-i lovesc lui Pu picioarele goale.

Pu simte că tata e vesel şi el însuşi devine vesel. Acum, tata începe să fluiere, apoi fredonează şi în cele din urmă începe să cânte:

De frunze dese e acoperită creanga pământul pune peste humusul cel negru frunze verzi frumoase. Mulțimea florilor gingaşe cu mai mult lux şi desfătare decât Solomon însuşi te-ncântă.

Tata frânează. Drumul face un cot strâns la dreapta, devine deodată nisipos şi derapează: Aici trebuie să fim atenți, să nu ne julim urechile! E bine să te ții strâns de mine, dacă fac viraje. Dă-mi pălăria, e mai bine s-o pun pe cap, să nu fac insolație. Pu se ține strâns cu amândouă mâinile de portbagaj. Tata pedalează atent. Aici trebuie să fii atent, zice Pu sentențios. Dacă ne răsturnăm, suntem morți. Când Pu şi tatăl lui au trecut de porțiunea primejdioasă, continuă cu viteză pe panta lină de-a lungul râului. Roțile şuieră şi trosnesc, oglinda întunecată a apei scânte-iază, buştenii plutesc lent şi se îngrămădesc la stăvilare. În spatele colinelor, zidul de nori s-a mai înălțat cu un deget. Tata fredonează şi pedalează harnic. Pu nu recunoaşte melodia, poate nu e o melodie. Acum, tata e într-o dispoziție bună, e evident. Dar o călătorie cu tata e totdeauna o afacere riscantă. Niciodată nu poți şti cum se termină. Uneori, buna dispoziție ține toată ziua, dar alteori, fără să ştii motivul, demonii îl ajung din urmă pe pastor şi el devine taciturn, închis în sine şi iritabil.

— Nu-ți mai pare rău c-ai venit în excursia noastră, nu-i aşa, Pu? întreabă tata, întrerupându-şi fredonatul şi-l loveşte amical peste pălăriuță.

— Nu, minte Pu şi se gândeşte cu regret la trenulețul lui şi la şinele pe care voia să le pună pe potecă, de la privată până jos, la mesteacănul tăiat. Trebuiau să coboare neîntrerupt şi ai fi putut cupla la un loc un şir de vagoane de călători şi să le dai drumul singure, ele ar fi ajuns până la macaz şi ar fi reprezentat trenul electrificat de Djursholm.

La debarcader aşteaptă deja câteva căruțe cu enoriaşi care-l salută pe tata. Tata îşi scoate pălăria şi-i salută la

rândul lui. Acolo mai este şi un tip cam cocoşat, cu şapcă de piele, şi cu o vacă murdară, cu noroi până pe şale. Amândoi duhnesc şi sunt păziți de un roi de muşte mari, albastre, care nu par să-i deranjeze. Câțiva copii se vânzolesc cu picioarele goale prin apa de la mal. Ei se duc la Djuptjärn, să facă baie şi să pescuiască bibani.

Peste râu au fost întinse cabluri de oțel. Bacul e prins de cabluri cu inele de fier şi cu nişte roți ruginite care sunt manevrate cu forța brațelor. Călătorii bacului prind şârmele cu nişte cleşti de lemn dat cu catran. În felul acesta, ambarcațiunea cu fundul plat este trasă înainte şi înapoi de şuvoiul de apă care, în locul acela, curge negru şi adânc, în vreme ce buştenii lovesc cu bufnituri surde în flancurile bacului.

Tata începe imediat să converseze cu două femei care stau într-o cabrioletă, cea mai tî-nără e în costum național, cea mai în vârstă e îmbrăcată în doliu şi are fața cenuşie sub bronzul dat de razele soarelui. Ea stă tăcută şi îşi priveşte mâinile cu pete de bătrânețe. Cea mai tânără vorbeşte, într-un dialect vioi care urcă şi coboară. Tata dă din cap şi aprobă: Da, da, chiar aşa repede a fost? Şi nu vă aşteptați, nu-i aşa? Nu, el era aşa de zdravăn şi a fost cu noi la tot cositul şi trebuia să se ducă la un concurs de tir, da, care a fost duminica trecută... Şi când mama s-a dus sus cu cafeaua, el zăcea acolo, cu capul întors pe o parte şi cu ochii închişi, aşa că mama a crezut că a ațipit din nou. Da' el era mort.

Pu stă pe duşumeaua de scânduri, în față de tot. Îşi scoate sandalele şi vâră picioarele în apă, care chiar acum în toiul verii, e rece ca gheața. Apa îi suge tălpile şi picioarele.

Când bacul părăseşte debarcaderul care se leagănă, prins de țărm, tata pleacă de lângă cele două femei din cabrioletă şi ia unul dintre cleştii de lemn, îl prinde de cablu şi-i ajută

pe ceilalți bărbați să tragă bacul prin torent şi printre buşteni.

Pu se lasă să alunece şi mai în față pe buza bacului şi lasă apa să-i răcoarească înțepăturile de țânțari din dosul genunchilor. Deodată, cineva îl prinde de umeri şi-l aruncă în spate, o palmă grea şi încă una. Tata e scos din minți de furie. Ştii că ți-am interzis! Nu înțelegi că poți fi tras sub bac şi nimeni n-o să observe că ai dispărut? Acum mai răsună o palmă, în total trei. Pu îl priveşte fix pe tata, el nu plânge, nu aici, în fața oamenilor aceştia străini. Nu plânge, dar e plin de ură: afurisitul ăsta totdeauna trebuie să lovească, am să-l omor, când ajungem acasă am să mă gân-desc la un fel dureros de moarte, o să-mi cerşească îndurare.

Buştenii dansează, apa murmură, soarele arde, usturime în ochi şi înăuntru, în cap. Pu se duce deoparte, aşa ca să nu fie văzut. Femeile din cabrioletă au văzut scena, dau din cap şi şoptesc, cea tânără e cea care vorbeşte. Pu nu aude ce spune, le vede din spate, el s-a aşezat cât mai departe. Tata ajută să fie tras bacul, se străduieşte cu unealta grea de lemn şi e mânios, asta poate Pu să o vadă. Tata a dat jos vestonul şi şi-a suflecat mânecile de la cămaşă. Pălăria o are dată pe ceafă.

Încă o privire în viitor.

— Ce greşeală am făcut?

Tata stă la masa lui de scris, eu, într-un fotoliu uzat de piele, la o oarecare distanță. Dincolo de ferestre, o zi de iarnă cenuşie, de un gri precis, fără umbre, e zăpadă pe acoperiş şi zăpadă în aer. Tata îşi întoarce fața spre mine, conturul întunecat se decupează pe dreptunghiul ferestrei. Mi-e greu să-i desluşesc trăsăturile, dar îi aud vocea.

— Ce greşeală am făcut?

Aceeaşi întrebare, încă o dată, şi ce să răspund? Pe birou se află unul dintre caietele în care mama îşi scria jurnalul.

— Am deschis celălalt seif de la bancă, al mamei, şi acolo am mai găsit câteva caiete. Poți să-ți dai seama, Karin şi-a ținut jurnalul din mai 1913, de când ne-am căsătorit, până cu două zile înaintea morții. În fiecare zi.

— A ştiut tata că mama avea un jurnal?

— Am întrebat-o o dată şi atunci Karin a spus că are obiceiul să-şi facă însemnări despre ce se întâmplă, dar nu că...

Tata scutură capul şi răsfoieşte puțin în caietul cu coperte brune: în fiecare zi.

— Încerc să citesc şi să înțeleg, vreau să spun, din punct de vedere tehnic. Mama scrie cu litere aşa de mici. Trebuie să folosesc lupa.

Tata ridică o lupă, ca şi cum s-ar scuza: în fiecare zi, o scriere microscopică şi coduri.

— Altfel, scrisul mamei tale era regulat şi uşor de citit. Dar acesta e un alt scris. Şi foloseşte prescurtări, atât de nume cât şi de cuvinte. Şi adesea sunt cuvinte codate, imposibil de înțeles.

Tata respiră adânc şi-mi întinde caietul, eu mă ridic şi-l iau în mână. 1927: Mama la spital, o operație gravă, i s-a scos uterul, ovarele. Trei luni. Nelinişte pentru ce este acasă, pentru copii. Tata o vizitează în fiecare zi: „Nu pot să-l rog să nu mai vină, mă oboseşte nelinişte a lui. Ca şi cum ar trebui să am con-ştiința încărcată pentru că zac aici”.

Citesc încet cu ajutorul lupei, închid caietul şi-l împing înapoi, peste birou.

— Citesc şi citesc. Încet-încet, înțeleg că n-am cunoscut-o niciodată pe femeia cu care am trăit peste cincizeci de ani.

Tata întoarce capul şi priveşte zăpada care cade şi acoperişurile albe. Clopotul de la biserica Hedvig Eleonora sună îndepărtat. Gâtul tatei e lung şi subțire, părul rar. Nu ştiu nimic, spune el.

— Karin vorbeşte despre un fiasco. Un fiasco de o viaţă. Poţi înţelege asta? Ea scrie aici: „Într-o zi am citit o expresie într-o carte: «fiasco de o viaţă». Mi s-a tăiat respiraţia şi am gândit că această expresie mi se potrivea”.

— Mama era uneori atât de dramatică, încerc eu.

— Şi atunci mă întreb, spune tata rar şi cu o voce care abia se aude. Şi atunci mă întreb ce greşeală am făcut.

— Dar tata şi mama discutau unul cu altul?

— Bineînţeles. Desigur, discutam. Mai bine zis, Karin vorbea. Căci ce-aş fi putut spune eu? Karin avea atât de multe idei despre cum ar fi trebuit să se schimbe viaţa noastră. Ea voia ca eu să-i răspund la întrebări, dar ce aş fi putut să-i răspund? Karin spunea că sunt leneş. Da, nu în munca mea, dar leneş, da, înţelegi tu.

Tata întoarce faţa spre mine, eu nu pot să-i văd expresia, pentru că lumina de la fereastră e atât de puternică, dar vocea mă imploră: spune ceva care să explice toate acestea, care să-mi dea un pai de care să mă agăţ.

— Azi noapte am visat că eu şi Karin mergeam pe stradă. Ne ţineam de mână, cum făceam adesea. La marginea trotuarului era o prăpastie şi jos de tot o apă strălucitoare, opacă. Deodată, Karin mi-a lăsat mâna şi a căzut jos, în abis.

— Pot uneori să simt ca şi cum mama s-ar afla în apropiere, spun eu, ezitând. Înţeleg, desigur, că e un fel de dor şi nimic altceva, totuşi...

— Da, spune tata, aşa e. Mai întâi descoperi că... nu, nu ştiu. Nu pot limpezi toate astea. Ce greşeală am făcut?

— Cum aş putea să ştiu eu?

— E ca şi cum aş fi trăit o cu totul altă viaţă decât Karin. Eu niciodată nu l-am tras la răspundere pe Dumnezeu. Totdeauna am socotit că asta e viaţa mea şi că nu am ce face. Poate că am fost ca un câine ascultător. Ca Sudd?

Tata are un zâmbet trist. Spiritul lui Sudd trece peste covor, îşi vâră botul în mâna tatei şi-şi priveşte stăpânul multiubit cu ochii trişti.

— Mama era, desigur, mult mai inteligentă decât mine. Ea citea atât de mult şi călătorea în străinătate şi... Eu am trăit mai mult cu sentimentele mele, cu inspirația. Dar acum sunt golit cu totul. Nu vreau să mă plâng, dar când stau aici şi încerc să traduc jurnalul mamei...

— Crezi că intenția mamei a fost să-i citeşti caietele?

— Nu sunt sigur. Era ca de la sine înțeles că eu voi muri primul. Un fel de glumă, înțelegi. Mai ales eu eram cel care... dar era un lucru de la sine înțeles. Şi când am făcut cancerul la gât, lucrurile au fost clare, cel puțin eu am crezut aşa.

— Cel mai greu a fost că ne era atât de frică.

Tata mă priveşte cu uimire sinceră, ca şi cum ar auzi cuvântul acesta pentru prima oară în viață.

— Frică?

— Ne era frică să nu te înfurii. Totdeauna venea pe neaşteptate şi adesea nu înțelegeam de ce țipai şi loveai.

— Acum cu siguranță exagerezi.

— Tata m-a întrebat şi eu încerc să dau un răspuns.

— Eram destul de îngăduitor.

— Nu. Ne era frică de exploziile de furie ale tatei. Nu numai nouă, copiilor.

— Vrei să spui că mama?... Că ea, Karin, ar fi...

— Eu cred că mamei îi era frică, dar în alt fel. Noi am învățat să ne ascundem, să mințim... Deşi trebuie să spun că mi se pare un pic jenant să vorbim despre asta acum – doi domni în vârstă. Un pic comic de asemenea.

— Dar mama nu era dintre cele care tac.

— Mama media conflictele, se punea la mijloc. De exemplu, tata era tot timpul furios pe Dag. Mi-amintesc câtă

bătaie a primit. Cu bătătorul de covoare. Pe pielea goală, cum era bătut până la sânge. Şi mama privea.

— Îmi reproşezi că...

— Nu, nu-ți reproşez. Am spus doar că discuția noastră mi se pare comică. Dar tata m-a întrebat şi eu îi răspund. Ne-a fost oribil de frică, pentru a exprima lucrurile de o manieră dramatică.

— Mi-amintesc cum spunea Karin...

— Ce a spus mama?

— Adesea când se înfuria, mama spunea că sunt „îngust". Stă scris în multe locuri în jurnal: „Erik e implacabil. Erik nu poate niciodată să ierte şi să uite, deşi e preot. Erik nu e conştient de sine însuşi".

Tata a tăcut şi s-a ghemuit în spatele bi-roului. Duce o mână la obraz.

— Mi-am primit pedeapsa, nu e aşa?

— Pedeapsa?

— Nu crezi că e o pedeapsă destul de mare să stau la birou zi de zi şi să citesc jurnalul mamei? Ea se plânge chiar de predicile mele.

Tata râde sarcastic: Aşa că tu, fratele şi sora ta trebuie să fiți mulțumiți. Unii socotesc că infernul se află aici, pe pământ. Astăzi sunt înclinat să le dau dreptate. Nu, nu, nu. Pleci deja?

Bacul ajunge la țărm fără zgomot, apa curge pe scânduri, debarcaderul se clatină, căruțele coboară pe mal. Tata îşi ia rămas bun de la mama cu fata din cabrioletă, băieții care au de gând să pescuiască la Djuptjärn îşi-iau undițele şi îl salută pe Pu care-şi trage mucii: cu siguranță au băgat de seamă că Pu a luat bătaie şi, în plus, e pe drum spre slujba de la Grânäs. Moşul cu vaca lui murdară urcă încet panta.

— Vino acum, prostovane! Tata are vocea obişnuită.

Pu stă întors într-o parte, e tentat să plângă acum, când tata e ca de obicei. Acesta se apropie şi-i dă lui Pu un ghiont în spate.

— Înțelegi doar că m-am speriat, ai fi putut să te îneci şi nimeni n-ar fi băgat de seamă.

Îi mai dă un ghiont. Tata stă în spatele fiului cu bicicleta sprijinită de şold.

Tipul de la bac a început să îmbarce pasagerii pentru cursa de întoarcere. Apoi, se aşază pe o putină răsturnată şi-l trage pe Pu spre el.

— M-am speriat, înțelegi. Când se sperie omul, îl apucă furia, ştii doar? Te-am plesnit prea tare, dar aşa a fost să fie, n-am avut timp să mă gândesc. Şi îmi pare rău. Ai primit mai mult decât meritai şi a fost o prostie.

Tata îl priveşte încurajator pe Pu, acum e rândul tău. Pu nu vrea să-l privească şi-şi înghite plânsul, la dracu', când tata e aşa de amabil, n-ai decât o dorință, să scânceşti, şi asta, la toți dracii, e prea afurisit. De aceea, doar dă din cap: sigur, pricep.

— Atunci, plecăm, spune tata şi-mi dă o palmă la fund. Îşi ia bun rămas de la omul de la bac şi împinge bicicleta peste scândurile lunecoase şi peste debarcader. În apa de la mal fuge un roi de obleți. Se întorc, toți deodată, şi oglinda apei străluceşte. Pu merge desculț, tata leagă sandalele de portbagajul din spate şi strânge cureaua peste geanta de voiaj.

Panta de la debarcader e abruptă. Pu ajută la împinsul bicicletei. În deal, căldura se înalță ca un zid, au ajuns la câmp deschis şi drumul nisipos de țară se întinde drept şi îngust spre apus. Praful fân se ridică în vârtejuri scurte, fără nicio undă de răcoare. Pantalonii negri ai tatei, prinşi cu clame strălucitoare de bicicletă, sunt cenuşii de praf. Bocancii înalți, negri, sunt de asemeni prăfuiți.

Tata şi Pu sosesc la biserica din Grânăs exact când clopotul bate ora zece. Cimitirul e umbros, câteva femei îmbrăcate în negru udă florile de pe morminte, curăţă pietrele şi greblează. Sub portal dăinuie o răcoare uşoară. Epitropul, care a tras clopotul, îl conduce pe tata la sacristie. Într-un dulap se află un lighean şi o cană, săpun şi prosop, tata îşi scoate cămaşa, se spală. Apoi deschide geanta şi scoate cămaşa albă curată, gulerul, manşetele scrobite şi haina de preot. Epitropul se afe-rează în jur.

— Când vă urcaţi în amvon, să nu uitaţi să întoarceţi clepsidra, e un vechi obicei aici, în biserică, şi pe urmă noi obişnuim să spunem rugăciunea pentru morţi înainte de a suna clopotul, eu aştept să spună pastorul „amin” şi pe urmă bat clopotul mare, durează câteva secunde, pentru că porneşte mai greu. Pastorul nostru a spus că trece să vă spună bun venit, dar s-ar putea să întârzie un pic, are o slujbă cu împărtăşanie sus, la Utby. În cazul acesta, vrea să-i amintească pastorului că după slujbă se va servi cafea la casa parohială. Acum, am să vă rog să-mi daţi psalmii, şi poate mă ajută băiatul să-i afişăm. Eu voi suna clopotul la unsprezece fără zece, atunci intră lumea în biserică. Altfel, preferă să aştepte în cimitir şi să discute un pic înainte de slujbă.

Tata a scris pe două bucăţi de hârtie cei cinci psalmi cu numărul strofelor una pentru epitrop, alta pentru organist. Bătrânul domn îl cheamă pe Pu şi-l ia de mână. Tata s-a aşezat la masa mare de stejar din mijlocul camerei şi s-a aplecat peste predica îngrijit scrisă. Acum nu trebuie să-l deranjăm pe pastor, şopteşte epitropul şi-l trage pe Pu cu el în biserică. Ştii să citeşti cifrele? întreabă bătrânul şi deschide dulapul negru unde cifrele de alamă atârnă în rânduri ordonate.

Epitropul s-a suit pe o scară mică şi-i spune cifrele lui Pu, care le scoate din dulap şi i le întinde, pentru a fi aşezate pe

cele două tablouri negre, cu rame aurii, la dreapta şi la stânga corului. Nu poate fi vorba de vreo conversaţie. Sarcina e prea importantă: o cifră greşită şi ar fi o catastrofa.

Când s-a terminat treaba, Pu iese din biserica răcoroasă afară, în arşiţa care e ceva mai domolită de ulmii stufoşi. Bolta cerului e albă, niciun nor, fără sfârşit, grea. Câţiva bondari, un ţânţar pe braţ, o vacă mugeşte în spatele zidului de piatră. Câţiva enoriaşi în haine negre, de duminică, merg pe pietrişul grăpat al aleilor, se vorbeşte cu glas scăzut.

Pu se îndreaptă agale spre o clădire pătrată de piatră din colţul de nord al cimitirului. Poarta grea, dată cu gudron, stă întredeschisă. Nu se vede nimeni. Pu ştie bine ce clădire e aceea, dar nu se poate stăpâni. Se strecoară înăuntru şi rămâne lângă uşă: podea de piatră, ziduri văruite la repezeală şi tavan de lemn, susţinut de bârne groase, ferestre joase, opace. În fund, un altar simplu cu o cruce de lemn vopsită în negru şi sfeşnice de cositor, o biblie deschisă. La dreapta, de-a lungul peretelui, se află rafturi. Pe rafturi sunt puse patru sicrie de mărimi şi forme diferite. În mijloc, un catafalc. Pe catafalc, un sicriu, o femeie tânără. Faţa e slabă şi cenuşie, în jurul ochilor închişi, umbre întunecate, nasul se înalţă ascuţit, sub bărbie o carte de rugăciuni, pe pleoape, două monede de argint. Mâinile, mâini lungi şi slabe, ţin o carte de rugăciuni, o batistă brodată şi o garoafa albă. Câteva muşte bâzâi-toare zboară harnic în jurul chipului neacoperit şi pe urmă spre opacitatea albă a ferestrei. Un miros de flori veştejite de ceva dulceag care pătrunde prin nări şi prin piele şi rămâne ore în şir. Pu stă mult timp acolo. O muscă se aşează pe buzele lui şi el loveşte, cuprins de panică.

Acum se aud voci şi paşi pe aleea cu nisip. Doi bărbaţi în costume negre şi cu fulare albe intră zgomotos îi fac semn lui Pu, pe urmă nu-l mai bagă în seamă. Capacul e

înşurubat pe sicriu, florile sunt strânse. O draperie murdară e trasă peste rafturi, sfeşnicul de pe altar e aprins. Poarta e deschisă de perete şi cei veniți pentru înmormântare se adună pentru un scurt bun-rămas, înainte de slujbă. — Aha, aici erai, micuțule Pu, strigă soția pastorului şi îi face semn cu mâna. Are o burtă mare, pe care o împinge înainte. Ar trebui să aibă o roată mică sub ea.

Rochia înfloratã o strânge, are pete de la ficat pe față şi pe gâtul bronzat. Îşi ține fiul de mână. Bună ziua, micuțule Pu! Tocmai am fost să-l salut pe tatăl tău. A spus că trebuia să fii pe aici, pe undeva. Da, ăsta-i puştiul meu şi e exact de o vârstă cu tine. Tu tocmai ai împlinit opt ani, nu-i aşa? Konrad împli-neşte opt săptămâna viitoare. Aşa, Konrad, salută-l frumos pe Pu.

Konrad e mai mic decât Pu, dar are umerii lați. Pântecele îi iese înainte, dar nu ca acela al soției preotului. Părul e galben ca paiul şi ochii albaştri-deschis, cu sprâncene decolorate. Mâinile şi fruntea sunt pansate cu un tifon presărat cu pete rozalii. Întreaga făptură a lui Konrad miroase a dezinfectant. Cei doi băieți se salută fără entuziasm. Doamna spune veselă că după slujbă Pu şi Konrad se vor juca, or să primească sirop şi chifle şi desigur n-o să fie nevoie să stea la cafea, poate fi plictisitor pentru doi ştrengari mici.

Înainte ca Pu să reuşească să se adune, sună clopotul şi doamna îl ia pe el cu o mână şi pe Konrad cu cealaltă şi se leagănă spre biserică, până la prima bancă, a presbiteriului. Trebuie să fac pipi, şopteşte Pu jenat. Grăbeşte-te atunci, îl îndeamnă doamna şi-l lasă să treacă, e dificil să se strecoare pe lângă burta ei mare. Pu înconjoară în goană biserica spre nord.

După ce s-a uşurat, priveşte în jur. Aici se află doar câteva pietre de mormânt, acoperite de muşchi şi aplecate. Pu ştie motivul: Judecata de Apoi va veni dispre nord şi va

dărâma peretele bisericii. De aceea se îngroapă aici doar sinucigaşii şi nelegiuiţii. Învierea lor nu e aşa importantă. N-are decât să se pră-buşască zidul peste ei; oricum vor merge în iad.

Clopotul a tăcut şi orga începe primul psalm. Pu păşeşte timid prin mijlocul bisericii. Uşa de la sacristie e deschisă de epitrop. Tata intră, îmbrăcat în veşmânt de preot şi cu o mantie neagră de mătase, care fâlfâie în mişcare. Pu speră că tata n-o să-l vadă, dar e o speranţă deşartă, tata vede totul şi acum îl vede pe Pu şi înalţă sprâncenele, dar în acelaşi timp zâmbeşte un pic. Suntem prieteni, gândeşte Pu. Bărbatul acesta înalt, îmbrăcat în negru, e de fapt tatăl meu. Toţi aceşti oameni – nu sunt chiar atât de mulţi – aşteaptă ca tata să le vorbească şi poate să-i mustre. Pu se înghesuie lângă soţia preotului.

Tata stă la altar cu spatele spre adunare, apoi se întoarce şi cântă: Sfânt, sfânt, sfânt e Sabatul Domnului. Întreg pământul e plin de gloria lui.

Pu se cufundă în somnolenţă, prins între perete şi soţia gravidă a preotului. Nu-i pasă – slujba e aşa de plicticoasă încât e aproape de nesuportat. Pu priveşte în jur, ceea ce vede îl ţine în viaţă: altarul, ferestrele pictate, imaginile de pe pereţi, Isus şi tâlharii în sânge şi chinuri. Maria sprijinită de Ion: „Priveşte fiul tău, priveşte mama ta'. Maria Magdalena e păcătoasa, sigur, s-o fi culcat cu Isus? Pe bolta din stânga stă Cavalerul, slăbănog şi gârbovit. El joacă şah cu Moartea: eu de mult mă aflam în spatele tău. În apropiere, Moartea retează Arborele Vieţii cu un ferăstrău, un saltimbanc cuprins de spaimă stă în vârful copacului şi-şi frânge mâinile: „Nu există reguli speciale pentru comedieni?" Moartea conduce dansul spre Tărâmurile întunericului, ţine coasa ca un stindard şi toţi dansează într-un şir lung şi saltimbancul încheie convoiul. Diavolii ţin cazanele în clocot, păcătoşii cad cu capul înainte, Adam şi

Eva au descoperit că sunt goi, ochiul enorm al Domnului priveşte saşiu din spatele Copacului oprit şi Şarpele se răsuceşte de bucurie răutăcioasă. Flagelanții defilează deasupra ferestrei de la miazăzi, ei agită bicele şi strigă de spaima păcatului.

Pu a adormit probabil pentru câteva momente, pentru că tata deodată şi-a luat zborul în amvon. El citeşte Evanghelia pentru Ziua de Schimbarea la Față: Şi Isus i-a dus pe un munte înalt, unde ei se aflau departe de ceilalți. Şi chipul Lui s-a transformat înaintea lor: fața lui lucea ca soarele şi veşmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Şi iată, lor li s-au arătat Moise şi Ilie vorbind cu El. Atunci Petru a început să vorbească şi a spus el aşa: E bine că noi ne aflăm aici, dacă aceasta e voia Ta, voi înălța aici trei colibe, una pentru Tine, una pentru Moise şi una pentru Ilie. Şi iată, în vreme ce el încă mai vorbea, i-a acoperit pe ei un nor luminos şi din nor s-a auzit o voce care spunea: Acesta este fiul meu iubit, în care eu am găsit desfătare, ascultați-l pre el! Când învățăceii au auzit acest glas, au căzut ei cu fețele la pământ în mare spaimă. Dar Isus a venit la ei şi i-a atins pe ei şi le-a spus: Ridicați-vă şi nu fiți speriați.

Pu nu-şi putu stăpâni fantezia, aceasta explodă într-o imagine clară: Scena se desfăşoară pe piscul de la Dufnăs, sus, pe stânca dințată cu vedere spre sat, râu, câmpuri şi coline. Pu stă pe o piatră, nu, el pluteşte la câțiva centimetri deasupra pietrei, sandalele nu ating muşchiul. E îmbăcat în cămaşa de noapte a tatei, îi ajunge până la glezne şi fața îi luminează dinăuntru, ca un bec. În spatele lui e un nor de furtună, rotund şi vânăt. În fața lui stau Dag şi frații Frykholm. Se holbează prosteşte şi sunt înspăimântați. Norul de furtună se deschide şi o lumină curge din deschizătură, o voce bubuie prin văzduh, ea seamănă cu vocea tatei şi strigă: Acesta e fiul meu iubit, în care eu am găsit desfătare, ascultați-l pre el! Tunetul bubuie şi lumina

cea albă se stinge, Dag şi Fraţii Frykholm cad la pământ şi-şi ascund în mâini feţele. Pu merge la ei şi le vorbeşte blând: Ridicaţi-vă şi nu fiţi speriaţi!

După slujbă, s-a servit cafea acasă la preot, se aflau acolo epitropul, cu soţia lui astmatică, precum şi câteva membre ale societăţii de croitorie din Grânăs. Konrad şi Pu stau la o masă specială pentru copii, cu suc negru de afine şi chifle dulci. Preotul, care e grăsuţ şi are dinţi falşi albi şi ochelari cu lentile groase, se apleacă spre băieţi şi le dă permisiunea să părăsească prea creştinească adunare.

— Am eczemă, îl informează Konrad. Am eczemă pe mâini şi la rădăcina părului, mă mănâncă tot timpul, dar mai rău e vara.

Konrad deschide uşa de la camera lui şi-l priveşte pe Pu cu un aer sfidător: Ei, ce spui acum?

Camera e amenajată ca o capelă. Pe ferestre e lipită foiţă colorată, pe peretele mai îngust se află un altar cu un sfeşnic cu şapte braţe de alamă şi o Biblie deschisă. Peste altar spânzură o poză colorată, decupată din vreo revistă religioasă, cu margine aurită. Câteva taburete diferite sunt puse în rând pe duşumea. Într-un colţ, o orgă mică de cameră se ghemuie sub notele biblice. Miroase a dezinfectant şi a muşte moarte.

— Ei, ce zici? întrebă Konrad.

— Se poate deschide o fereastră? Miroase a ceva scârbos.

— Nu, nu se poate, pentru că atunci se rupe foiţa colorată. Vrei să ţin predica ori preferi o slujbă de înmormântare? Am un sicriu în garderob.

Konrad deschide uşa la o debara cu tot felul de obiecte, acolo se află şi un sicriu alb de copil, cu capac.

— Nu, mulţumesc, spune Pu amabil. Nu vreau să mă joc de-a slujba şi nici de-a înmor-mântarea. De altfel, eu nu cred în Dumnezeu.

— Nu crezi în Dumnezeu? Atunci eşti idiot.

— Dumnezeu e un pârț şi un rahat, dacă ții cont cum a făcut lumea. Tu eşti idiot.

— Spui că eu sunt idiot?

— Toți care cred în Dumnezeu sunt scrân-tiți, tu şi taică-miu şi toți ceilalți.

— Ține-ți botul!

— Ba ține-ți-l tu.

Pu şi Konrad încep să se îmbrâncească, apoi se scuipă unul pe altul. Konrad îl loveşte pe Pu în piept. Pu ripostează cu o palmă care face să se strâmbe bandajul. Lupta se încinge. Pu înțelege repede că Konrad e mai putenric şi se lasă să cadă, dar Konrad nu e satisfăcut. Se aşază călare pe Pu şi lasă să curgă peste el salivă, nu scuipat propriu-zis, ci salivă.

— Mă predau, spune Pu.

La Dufnăs acesta e semn că învingătorul e recunoscut şi că se încetează ostilitățile. Regula nu e valabilă la Grânăs. Konrad conține să stea pe el şi începe să-i sucească brațul: Recunoaşte că crezi în Dumnezeu, spune Konrad.

— Mă doare! Pu urlă: Dă-mi drumul!

Dă-mi drumul!

Konrad nu-l lasă: Recunoaşte că crezi în Dumnezeu!

— Nu.

— Recunoaşte.

— Nu.

— Atunci, trebuie, să-ți sucesc brațul până recunoşti.

— Ai, ai, la dracu'!

— Recunoaşte atunci.

— Ai! Recunosc.

— Jură pe cruce că crezi în Dumnezeu.

— Jur pe cruce că cred în Dumnezeu.

Konrad se ridică imediat, îşi smulge bandajul, se scarpină cu violență. Pu se ridică şi el, îi curge sânge din nas, dar puțin, doar câte-va picături.

— E de altfel dovedit ştiinţific că Dumnezeu există, predică Konrad. Un rus pe care-l cheamă Einstein spune că l-a întrezărit pe Dumnezeu în formulele lui matematice. Ei?

Dar Pu evită să răspundă. El preferă să-şi dispreţuiască duşmanul printr-o tăcere plină de superioritate. Combatanţii stau îmbufnaţi, fiecare în colţul lui. Pu găseşte un număr din „Allers Familiejournal" şi se cufundă în seria cu Willy şi Dick în junglă. Konrad îşi scarpină eczema şi se scobeşte în nas şi bagă în gură rezultatul cercetărilor.

Despărţirea este plină de acea cordialitate pe care o provoacă uşurarea de a se despărţi, după o întâlnire plictisitoare. Libertatea se arată ca un miraj şi o blândă exuberanţă aleargă în sânge, până în ramificaţiile cele mai fine ale arterei coronare. Tata strânge mâini şi e în dispoziţia cea mai amabilă. Parohul îi ţine bicicleta şi soţia ajută să fie prinsă geanta de voiaj. Mulţumim pentru predica atât de frumoasă şi plină de învăţăminte! Mulţumim pentru cafeaua atât de bună şi amabila primire! Veniţi să ne faceţi o vizită la Dufnăs, ar fi aşa de agreabil, şi pentru mine, şi pentru Karin! Totuşi, nu vreţi să rămâneţi la cină? Se pare că se strică vremea. Nu, mulţumesc, am promis să fim acasă înainte de ora patru şi trebuie să prindem trenul la Djurâs. Da, dar furtuna!? S-ar putea să vină o ploaie teribilă, după toată căldura! O ploiţă ar fi binevenită. Nu ne topim noi, ce spui, Pu? Cee? spune Pu şi rămâne cu gura căscată, nu a auzit ce se vorbea, tocmai se gândea la o modalitate de-a-l prinde pe Konrad la înghesuială, dar nu-i vine în minte nimic special. Da, acum plecăm. La revedere. La revedere. Spune-i la revedere lui Pu, îşi îndemnă soţia preotului fiul care priveşte îmbufnat. La revedere atunci, spune Konrad. Dacă crezi că există Dumnezeu, eşti prostul proştilor, şuieră Pu şi se caţără iute pe portbagajul din faţă.

Apoi, pleacă pe aleea de la presbiteriu. Pa-rohul şi soţia lui fac semne de adio. Ea prinde mâna dreaptă a lui Konrad

şi-l obligă să dea din ea. Tata înalță mâna, dar nu se întoarce.

El fluieră şi Pu ține picioarele depărtate, bicicleta prinde viteză pe panta blândă.

— Acum, cumpărăm Pommac la prăvălie şi pe urmă facem o baie în Svartsjon şi mân-căm ce avem în geantă. Ți-e foame tare?

— M-am ferit să mănânc chiflele alea gre-țoase, spune Pu. Tot timpul m-am gândit la Pommac şi la pachetul de mâncare.

— Foarte bine ai făcut. Tata îl bate uşor peste pălăria de în.

Prăvălia este o şandrama cu două etaje. Zidul e plin de afişe de reclamă pentru „Ursul Alb” („Spală în timp ce dormiți”), bombonele de tuse Augustsson, Ogoncacao (doi ochi ce se holbează demențial)[16], ziarul „Tidsfordrift” (un tip care râde cu dantură falsă) şi, natural, pentru Tomteskur şi Pommac[17].

Tata ciocăneşte la uşa cu geam care e în-chisă, un transperant alb e tras, scrie „închis”. După un pic de aşteptare, se aude zgomot şi paşi târşâiți, transperantul e ridicat şi Cocoşatul de la Notre-Dame îşi arată chipul desfigurat. Când înspăimântătoarea făptură l-a recunoscut pe tata, chipui i se strâmbă într-un zâmbet îmbietor, se răsuceşte cheia şi uşa e deschisă.

Se schimbă obişnuitele fraze de amabilitate. Negustorul dispare şchiopătând şi clă-tinându-se în spatele tejghelii şi deschide lada cu gheață care se află în depozit. El aduce două sticle brumate de Pommac şi le pune pe tejghea. Tata întreabă cum merg lucurile. Tipul se scarpină în barba rară

---

[16] Ogon (suedeză) – ochi (n. Tr.).

[17] Două mărci de limonadă.

şi spune că o să fie furtună, a' simțit-o de câteva zile. Singurul avantaj cu spinarea mea e că ghicesc vremea, înțelegeți, domnule pastor.

Îşi sprijină palmele pline de cicatrice de tejghea, unghiile sunt arcuite şi galbene. Cu tot mirosul de scrumbie sărată, de mirodenii şi piele din prăvălie, duhoarea respirației negustorului pluteşte în aer ca o notă ascuțită de flaut peste melodia generală a celor-lalte mirosuri.

— Poate băiatul doreşte un cornet de caramele, propune bătrânul.

— Nu ştiu, spune tata şi-l priveşte pe Pu. Mama lui i-a interzis să mănânce dulciuri fiindcă-i distrug dinții. Deşi poate un cornet mic, desigur...

Moşul îşi ridică şapca unsuroasă şi o mişcă într-un gest de salut: Aşa va fi. Aşa va fi. Ridică un borcan cu bomboane multicolor şi răsuceşte cu îndemânare un cornet de hârtie brună de împachetat. Pe urmă, apleacă cilindrul de sticlă spre Pu şi deschide capătul. Fii amabil şi umple cornetul, tinere domn Bergman. Gata, mulțumesc, spune tata. E prea mult. Cât costă ospățul? Cincizeci de ore pentru Pommac, domnule pastor. Caramelele sunt gratis. Tata îşi scoate portofelul mare şi pune două monede de douăzeci şi cinci de ore pe tejghea.

— Acum o să meargă grozav o baie, spune tata şi coteste, ca s-o ia spre Svartsjon. E o potecă îngustă şi şerpuită care trece printr-o păşune unde dormitează câteva vaci într-un nor de muşte şi tăuni. Poteca coboară apoi printr-un crâng des de foioase şi se termină într-o bandă nisipoasă de mal. Svartsjo[18] e ro-tund şi-şi merită numele. Miroase acru a ferigi şi a trestie putredă.

---

[18] *Svartsjo (suedeză) – Lacul Negru (n. Tr.).*

Tata şi Pu se dezbracă şi se aruncă pe spate în apa rece ca gheaţa, tata pufăie şi îşi agită braţele, apoi se întoarce pe burtă şi înoată cu mişcări repezi. Pu o ia mai precaut: Nu poţi fi niciodată sigur cu un lac ca Svartsjo, acolo jos, la mii de metri adâncime se află cu siguranţă monştri fără ochi, dihănii cleioase, făpturi asemănătoare şerpilor veninoşi, cu dinţi ascuţiţi. Şi pe urmă, toate scheletele de animale şi oameni care s-au înecat de mii de ani. Pu face câteva mişcări de înot, apa clară, închisă la culoare se închide în jurul lui. Se lasă sub suprafaţa ei, nu vede fundul, doar beznă, acolo jos, nici alge, nici bibani ori obleţi, nimic.

Stau pe mal şi se usucă. Umbra mestecenilor şi a arinilor aproape nu dă răcoare, sunt înconjuraţi de un nor de ţânţari. Umerii tatei sunt drepţi, coşul pieptului înalt, picioarele lungi şi puternice şi sexul mare, aproape fără păr. Braţele sunt musculoase, cu multe alunițe pe pielea albă. Pu stă între genunchii tatei, la fel cum pe altarele vechi Isus atârnă pe cruce între genunchii Domnului. Tata a găsit un mănunchi de flori înalte, galbene cu pete roşii. El rupe cu grijă corola uneia dintre ele.

— Floarea asta se numeşte Sceptrul Regelui Karl: Pedicularis Sceptrum Carolinum şi e foarte rară aici, aşa de la sud, cred că am să iau câteva flori, să le presez pentru ierbarul meu; nu, nu merge. Nu pot să le pun în geantă, or să păteze hainele.

Tata scoate o boabă mică din caliciul florii. O pune în gură şi o mestecă gânditor.

— Dacă mănânci seminţele florii, ameţeşti şi începi să vorbeşti limbi străine, dar astea sunt doar poveşti.

Tata lasă cu grijă deoparte planta cercetată.

Ziua se întunecă, apa se înnegreşte, un nor cenuşiu, de culoarea prafului stă deodată deasupra văii. Câteva viespi trec la atac grăbit asupra sticlei de Pommac şi a resturilor de tartine. Brusc se văd inele ne-nu-mărate pe suprafaţa

apei, dar dispar aproape imediat. În depărtare se aude un tunet prelung.

— Furtuna e deasupra noastră, spune tata încântat. E poate mai bine să o luăm din loc.

Când tata şi Pu au ieşit în sfârşit din crâng, pe câmpia deschisă şi pe ogoarele ce se întind până departe se văd fulgerele verticale în peretele de nori ce se ridică deasupra colinelor, tunetul se apropie, rămânând în acelaşi timp depărtat. Picături grele cad în praful drumului, desenează linii şi figuri. Tatei pare să nu-i pese. Fluieră o melodie veche şi pedalează. Merg repede.

— Aşa am putea face înconjurul pământu-lui, tata şi cu mine, spune Pu. Tata râde, îşi scoate pălăria şi i-o întinde lui Pu, să i-o păzească. Pu şi tata sunt binedispuşi. Ei luptă cu elementele, furtuna nu-i sperie.

— Şi eu sunt Copil de Duminică, spune tata deodată.

Când sunt pe panta care urcă spre satul părăsit, începe să plouă cu piatră. În câteva minute vântul se ridică, fulgerele aleargă prin întuneric, bubuitul tunetelor devine asurzitor. Picăturile grele de ploaie se transformă în bucăţi rotunde de gheaţă. Tata şi Pu aleargă spre cea mai apropiată dintre casele părăsite. E o magazie dărăpănată, cu câteva căruţe părăsite şi un car cu hulubele înalte. Acoperişul e spart şi ploaia cade în cascade. S-au adăpostit amândoi sub ceea ce a fost odinioară patului de fân.

Stau pe o bârnă căzută şi privesc afară prin uşa deschisă. Pe povârnişul din faţă se înalţă un mesteacăn. E lovit de două ori de trăsnet, un fum des se ridică din trunchi, grămezi grele de frunziş se clatină şi se răsucesc ca în dureri, bubuitul tunetului face să se zguduie pământul şi-l sileşte pe Pu să-şi astupe urechile. Stă strâns lipit de genunchiul tatei. Pantalonii tatei miros a lână udă, el are părul şi faţa ude. Se şterge cu braţul.

— Ţi-e frică? întreabă tata.

— Gândeşte-te, dacă e Judecata de Apoi, spune deodată Pu şi-şi întoarce fața palidă spre tata.

— Ce ştii tu despre Judecata de Apoi? Tata râde.

— Îngerii suflă în trompete şi o stea care se numeşte Pelin cade în marea care e transformată în sânge.

— Dacă e ziua Judecății de Apoi, e bine că suntem împreună, nu-i aşa, micul meu Pu?

— Cred că trebuie să fac pipi, spune Pu. Se scoală tremurând şi se duce după un perete lateral. Poate să-l vadă pe tata din spate. Şi-a scos pipa şi şi-o umple, o aprinde.

Rafalele de vânt cald devin deodată reci şi violente. Când Pu se întoarce, tata scoate haina şi-l înveleşte pe fiul său.

O ultimă privire în viitor.

Data: 22 martie 1970. Tata trage să moară. E inconştient, cu scurte momente de trezie. Stau la picioarele patului şi sora Edit se apleacă peste el. O lampă mică luminează, acoperită cu un şal subțire. Ceasul tatei, pe noptieră, ticaie harnic. O tavă cu apă minerală şi un pahar cu un pai. Chipul tatei e foarte slăbit, e un chip al Morții.

— Profesorul spune că tata e inconştient, dar nu e adevărat. Îi țin mâna, şi vorbesc cu el şi atunci simt cum mă strânge slab de mână.

El aude şi înțelege ce îi spun.

Tata deschide ochii şi o priveşte pe Edit, o recunoaşte şi mişcă puțin capul, ea îi dă apă să bea. Băiatul tău e aici, spune ea cu voce joasă şi pătrunzătoare.

Mă duc la capul patului şi tata întoarce capul. Fața e în umbră, dar îi văd privirea care e uimitor de clară. Ridică mâna cu mare sforțare şi bâjbâie după mâna mea. După câteva clipe de tăcere începe să vorbească, mai întâi îşi mişcă doar buzele, apoi se aude vocea, dar nu înțeleg ce spune. Vorbeşte confuz şi bolborosit, privirea clară mă cercetează.

— Ce spune? o întreb pe sora Edit. Nu în țeleg.

Sora Edit s-a aşezat pe marginea patului, se apleacă pentru a prinde cuvintele, pare să înţeleagă şi dă din cap afirmativ.

— Ce spune? şoptesc eu.

— Tata te binecuvântează. Nu auzi? Să ai pace – în numele Sfântului Duh!

Acestea mă lovesc iute şi neaşteptat şi nu mă pot stăpâni. Tata a închis ochii, pare istovit de sforţare, a căzut înapoi în somnolenţă. Mă desprind de mâna lui şi mă duc în sufragerie. Camera zace în întuneric şi de aceea seamănă cu sufrageria din copilăria mea, cu cele trei ferestre şi cu draperiile grele, verzi, cu masa dată cu lac negru, cu bufetul vechi, pântecos şi cu tăvile lucioase, tablourile întunecate, în rame aurite, scaunele cu spătar înalt, inconfortabile. Stau în capul mesei, cu ochii uscaţi şi nelinişţit. Sora Edit deschide uşa: te deranjez? Nu, nu. Nu aprinde! E bine aşa.

Sora Edit merge la fereastră şi se uită jos, pe strada tăcută, acoperită de zăpadă, încrucişează braţele pe piept, chipul ei e linişţit. Se întoarce spre mine:

— De ce eşti atât de nelinişţit?

— Nelinişţit? Nu simt nimic. Puţină milă, puţină tandreţe, puţină frică în faţa morţii, nimic altceva. E, totuşi, tatăl meu!

— E într-adevăr greu să simţi ceva într-o ocazie ca asta. Se poate întâmpla oricui.

— Nu vreau să spun asta. Mă uit la el şi mă gândesc că ar trebui să uit, dar eu nu uit. Ar trebui să iert, dar nu iert nimic. Ar trebui în orice caz să simt un pic de afecţiune, dar nu mă pot convinge să simt afecţiune. El este un străin. ^ Niciodată nu-mi va lipsi. Mama îmi lipseşte. Îmi lipseşte în fiecare zi. Tata e deja uitat, vreau să spun, nu persoana de dincolo, care e pe moarte, pe el nu-l cunosc de fapt deloc, ci bărbatul care a jucat un rol în viaţa mea e uitat şi dispărut. Nu, de fapt, nu e ade-vărat. Eu doresc să-l pot uita.

— Trebuie să mă întorc. Vii şi dumneata?
— Nu.
— Adio, atunci, şi ai grijă.
— Aş dori să nu simt aşa.
— Nu poţi comanda sentimentelor.
— Nu trebuie să...
— ... ţi-o iau în nume de rău. Trebuie să înţelegi că Erik este cel mai drag prieten al meu, încă din copilărie. Pentru mine, el e cu totul alt domn decât pentru dumneata. Eu nu cunosc persoana despre care vorbeşti.

Edit dă din cap şi zâmbeşte puţin. Eu rămân la masa neagră. Aud vocea ei prin uşa închisă.

E locul să adaug o notă, care nu prea are de-a face cu istoria de faţă, pentru că scena descrisă mai sus s-a petrecut acum douăzeci de ani. Relaţia faţă de tatăl meu s-a transformat pe nesimţite. Cu o emoţie greu de suportat m-am gândit din nou la privirea lui, când s-a smuls din ţara umbrelor spre a cere binecuvântarea Domnului asupra fiului său. Am început să fac cercetări privind viaţa anterioară a părinţilor mei, copilăria tatei şi adolescenţa lui, am distins un model care revine necontenit, de strădanii patetice şi de eşecuri umilitoare. Am văzut, de asemeni, grijă, gingăşie şi o adâncă tulburare. Într-o zi, s-ar putea să-i văd surâsul şi acea privire albastră atât de prietenoasă şi plină de încredere. L-am văzut pe tatăl meu îmbătrânind, greu bolnav, văduv, trăind într-o izolare voluntară: fii amabil şi nu mă compătimi, fii amabil şi nu-ţi petrece timpul cu mine, ai desigur lucruri mai importante de făcut. Fii amabil, lasă-mă în pace. Mă simt minunat în toate privinţele. Mulţumesc, mulţumesc, eşti amabil, dar mai bine refuz, e aşa de neplăcut când stau la masă, cu mâinile mele neîndemânatice.

Era distant cu amabilitate, îngrijit, bine ras, ordonat, îi tremura puţin capul, mă privea fără reproş ori

autocompătimire. Îi întind mâna şi-l rog să mă ierte, acum, astăzi în acest moment.

Tata scoate haina şi-l înveleşte pe Pu. E caldă de la căldura tatei, aproape ca o compresă fierbinte. Lui Pu nu-i mai este frig.

— Nu ți-e frig?

— Nu. E cald.

Peisajul dispare în spatele unei perdele de ploaie. Piatra a încetat, dar grăunțe de gheață se mai află pe pământ. În fața şopronului se formează un lac care începe să curgă înăuntru sub soclul de piatră. Curând sunt înconjurați de apă. Lumina e cenuşie şi inter-mitentă, ca o înserare care a venit, fără să fi apus soarele. Tunetul se depărtează şi capătă un ton mai surd, la fel de neîntrerupt, şi mai înspăimântător. Ploaia devine, din torențială, deasă.

Tata şi Pu pleacă. Drumul s-a transformat într-un torent rapid şi e greu de mers pe bicicletă. Deodată, roata din față derapează. Pu îşi ghemuieşte picioarele şi se rostogoleşte de-a lungul unei pajişti în pantă. Tata a rămas pe drum. Când Pu se scoală repede în picioare, tata rămâne nemişcat, cu un picior sub bicicletă şi cu capul plecat în față. Pu înțelege că tata e mort.

Un moment mai târziu, tata întoarce capul şi îl întreabă pe Pu dacă s-a lovit. Pu spune ca s-a udat puțin, pentru că a nimerit într-o băltoacă, mişcă mânecile lungi ale hainei cu mişcări de clovn. Tata râde cu râsul lui vesel, obişnuit şi ridică bicicleta, se dovedeşte că roata din spate s-a spart. El râde din nou şi dă din cap, acum trebuie să mergem pe jos, micul meu Pu.

E un drum de zece kilometri până la gară. Tata şi Pu sunt uzi, murdari şi plini de noroi. Tata are o zgârietură pe obraz. Plouă necontenit, o ploaie rece. Tata împinge bicicleta cu cauciucul spart şi Pu îl ajută.